

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ ΓΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ

Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης
σχετικά με τα εγκλήματα με ρατσιστικό
κίνητρο και τη μη διάκριση, με έμφαση στους
Ρομά και τους Μετακινούμενους

2022

Roma and Travellers

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Όλα τα αιτήματα που αφορούν την αναπαραγωγή ή μετάφραση του συνόλου ή μέρους του παρόντος εγγράφου πρέπει να απευθύνονται στη Διεύθυνση Επικοινωνίας (F-67075 Strasbourg Cedex ή publishing@coe.int). Όλη η άλλη αλληλογραφία σχετικά με το παρόν έγγραφο πρέπει να απευθύνεται στη Γενική Διεύθυνση για τη Δημοκρατία.

Εξώφυλλο και σελιδοποίηση: Ομάδα Ρομά και Μετακινούμενων (RTT), Συμβούλιο της Ευρώπης
www.coe.int/roma

Η παρούσα έκδοση δεν έχει υποβληθεί σε επιμέλεια από τη Συντακτική Μονάδα SPDP για τη διόρθωση τυπογραφικών και γραμματικών λαθών.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © twenty20.com

© Συμβούλιο της Ευρώπης, Μάρτιος 2022

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ ΓΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ

Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα εγκλήματα με ρατσιστικό κίνητρο και τη καταπολέμηση των διακρίσεων, με έμφαση στους Ρομά και τους Μετακινούμενους

Dezideriu Gergely
Θεόδωρος Αλεξανδρίδης

Συμβούλιο της Ευρώπης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1	9
1. ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΙ	9
1.1 ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	9
1.2 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19	12
1.3 ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	16
ΕΝΟΤΗΤΑ 2	21
2. ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ, ΠΡΟΚΑΤΑΛΛΗΨΗ, ΑΝΤΙΤΣΙΓΓΑΝΙΣΜΟΣ	21
2.1 ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ	21
2.2 ΔΙΑΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ	22
2.3 ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΥΣ ΡΟΜΑ ΣΕ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	24
ΕΝΟΤΗΤΑ 3	29
3. ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	31
3.1 ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	31
3.2 ΟΙ ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	32
3.3 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	37
ΕΝΟΤΗΤΑ 4	49
4. ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	49
4.1 ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ	49
4.2 ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	51
4.3 ΒΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	54
ΕΝΟΤΗΤΑ 5	59
5. ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΣΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	59
5.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΚΑΙ ΤΩΝ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΩΝ	59
5.2 ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	79
1. ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	77
1.1 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	82
2. ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	82
2.1 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	86
3. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	86
3.1 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ Ή ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	90
4. ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ Ή ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ	90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5	93
4. ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	93

Διαδραστικά εικονίδια και υπερσύνδεσμοι (επεξήγηση)

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ

ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

ΚΑΤΕΒΑΣΤΕ ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΤΟ ΒΙΝΤΕΟ

**ΕΝΤΟΝΟ
ΚΕΙΜΕΝΟ**

**ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΟ**

1. Ρομά και Μετακινούμενοι

1.1 Ορολογία που χρησιμοποιεί το Συμβούλιο της Ευρώπης για τους Ρομά και τους Μετακινούμενους

Ο όρος «Ρομά και Μετακινούμενοι» χρησιμοποιείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣΕ) για να περιγράψει ένα μεγάλο εύρος των ομάδων που καλύπτονται από το έργο του οργανισμού σε αυτόν τον τομέα: **Σίντι/Μανούς (Sinti/Manush), Καλέ (Calé), Καάλε (Kaale), Ρομανίχας (Romanichals), Μπογιάς/Ρουντάρι (Boyash/Rudari), τους Αιγύπτιους στα Βαλκάνια (Αιγύπτιοι και Ασκάλι), ανατολικές ομάδες (Ντομ, Λομ και Αμπντάλ)(Dom, Lom, Abdal) και ομάδες όπως οι Μετακινούμενοι (Travellers), οι Γιένις (Yenish) και οι πληθυσμοί που υπάγονται στον διοικητικό όρο «Gens du voyage», καθώς και άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως Τσιγγάνοι.**

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Ονόματα ομάδων Ρομά

Ο όρος «**Ρομά**» χρησιμοποιείται διεθνώς από το Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 1971, όταν οι εκπρόσωποι αυτών των κοινοτήτων ανακήρυξαν την 8η Απριλίου ως τη Διεθνή Ημέρα των Ρομά, και υιοθέτησαν έναν ύμνο (το τραγούδι Gelem, Gelem) και μια σημαία που αντιπροσωπεύει το έθνος των Ρομά και όχι ένα κράτος με καθορισμένα σύνορα.

Η σημαία των Ρομά: το μπλε χρώμα συμβολίζει τον ουρανό, την ελευθερία, την πνευματικότητα, το αιώνιο· το πράσινο συμβολίζει τη φύση, τη γη και τις απτές πιυχές της ζωής. Ο κόκκινος τροχός με 16 ακτίνες συμβολίζει όχι μόνο το ιππήλατο τροχόσπιτο, το ταξίδι, την ανάπτυξη και την πρόοδο, αλλά αναφέρεται και στην καταγωγή των Ρομά από την Ινδία, τη «μητέρα-πατρίδα» τους από όπου μετανάστευσαν ήδη από τον 9ο αιώνα. Ο τροχός είναι εμπνευσμένος από το τσάκρα που βρίσκεται στη ινδική σημαία, το οποίο έχει 24 ακτίνες, όσες και οι ώρες της ημέρας. [πηγή: Πληροφορικά Δελτία του Συμβουλίου της Ευρώπης για τους Ρομά

Ο όρος «τσιγγάνος» (Gypsy) θεωρείται από τις διεθνείς ενώσεις Ρομά ως ξένος όρος, συνδεδεμένος με αρνητικά, πατερναλιστικά στερεότυπα, και θεωρείται υποτιμητικός και προσβλητικός από τους περισσότερους Ρομά, αν και πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό εξαρτάται και από το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιείται). Σε ορισμένες χώρες, ο όρος «Τσιγγάνοι» ή το εθνικό του αντίστοιχο δεν έχει αρνητικές συνειρμούς ή είναι αποδεκτός από αυτούς στους οποίους απευθύνεται.

Η εργαλειοθήκη κατά του αντιτσιγγανισμού «DOSTA» του Συμβουλίου της Ευρώπης υπογραμμίζει ότι η λέξη «τσιγγάνος» από μόνη της αποτελεί μαρτυρία αρνητικής ταύτισης των Ρομά. **Ο όρος «τσιγγάνος» δεν είναι επιστημονικός όρος που χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει την εθνοτική ταυτότητα των Ρομά, αλλά μάλλον μια κοινωνική ονομασία που προέρχεται από μια ιστορία κοινωνικής περιθωριοποίησης και θεσμικού ρατσισμού.**

ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

«Rom» σημαίνει «άνδρας της εθνοτικής ομάδας των Ρομά» ή «σύζυγος», ανάλογα με την παραλλαγή της γλώσσας των Ρομά ή τον συγγραφέα. Το θηλυκό του «Rom» στη γλώσσα των Ρομά είναι «Romni». Οι Ρομά χωρίζονται σε υποομάδες, μερικές από τις οποίες προέρχονται από παραδοσιακά επαγγέλματα (Kelderash, Lovari, Gurbeti, Churari, Ursari κ.λπ.). Μιλούν παραλλαγές της γλώσσας Ρομά («romani čhib»).

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Ονόματα ομάδων Ρομά που προέρχονται από παραδοσιακά επαγγέλματα

Ajdžides

«Εκπαιδευτές
αρκούδων»
Τουρκικά ağı,
«αρκούδα»

Colari

«Εμποροι χαλιών»
Ρουμανικά țoală,
«κουρέλι»

Kelderari

«κατασκευαστές καζανιών»
Ρουμανικά căldare, «καζάνι»

Mečkara

«Εκπαιδευτές
αρκούδων»
Βουλγαρικό мечка,
«αρκούδα»

Čurari

«κατασκευαστές
κόσκινων»
Ρουμανικά ciur,
«κόσκινο»

Keserišt'a

«Μυλωνάδες»
Ουγγρικά köszörűs,
«μύλος»

Ursari

«Εκπαιδευτές
αρκούδων»
Ρουμανικά urs,
«αρκούδα»

Fandari

«Στρατιώτες»
Ελληνικά φαντάρος
«στρατιώτης»

Kovači

«Σιδηρουργοί»
Σλαβικό kovač, «σιδηρουργός»

Aurari

«Χρυσοθήρες»
Ρουμανικά aur,
«χρυσός»

Kanaloš

«Κατασκευαστές
κουταλιών»
Ουγγρικά kanál,
«κουτάλι»

Lovari

«Εμποροι αλόγων»
Ουγγρικό ló, «άλογο»

Sepetdži

«Καλαθοποιόι» Τουρκικά
sepetçi, «καλαθοποιός»

Rudari

«Ανθρακωρύχοι»
Σλαβικό rudar,
«ανθρακωρύχος»

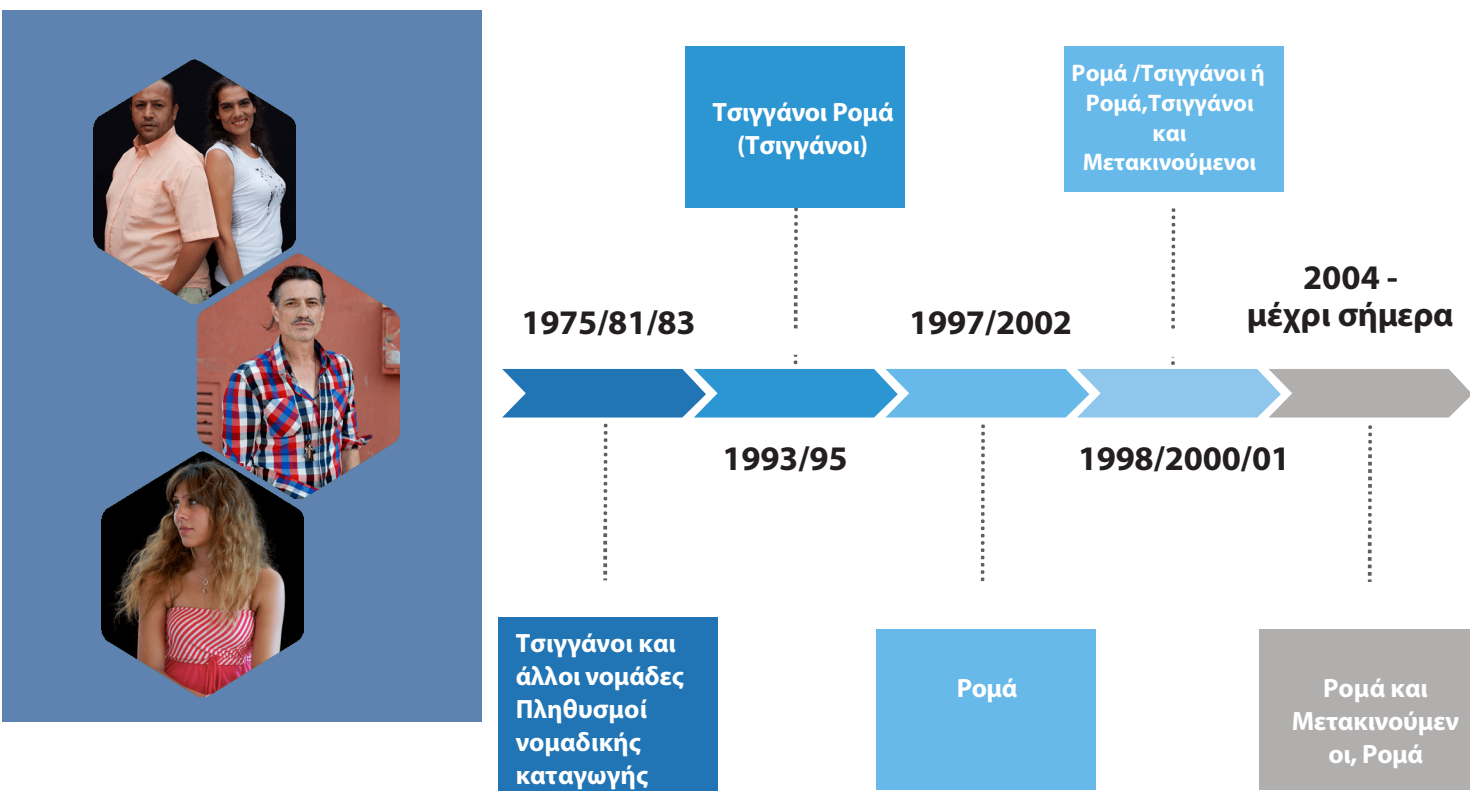
Η λέξη «Sinto» προέρχεται από τη λέξη «Sind» (ένα αρχαίο ινδικό όνομα). Οι Sinti (Σίντι) βρίσκονται κυρίως σε γερμανόφωνες περιοχές (Γερμανία, Ελβετία, Αυστρία). Στη Γαλλία, ονομάζονται επίσης *Manush* (Manouches) από τη λέξη Manus της Ρομανί, που σημαίνει «να είσαι άνθρωπος/άντρας».

Οι «Kale», που σημαίνει μαύροι στα Ρομά, πιο γνωστοί ως «Gitanos» ή «Ισπανοί Τσιγγάνοι», ζουν στην Ιβηρική Χερσόνησο και στη νότια Γαλλία. Υπάρχει μια ομάδα «Kaalé» στη Φινλανδία, καθώς και Kale στην Ουαλία.

Ο όρος «Romanichals» προέρχεται από τη φράση στα Ρομανί «romani čel», που σημαίνει Ρομά. Οι Romanichals ζουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, κυρίως στην Αγγλία ή στη νότια Ουαλία.

Οι «Travellers» βρίσκονται στην Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία και διαφέρουν εθνοτικά από τους Ρομά, τους Sinti και τους Kale. Όπως και οι Ιρλανδοί Travellers, οι Yenish είναι μια αυτόχθονη κοινότητα μη Ρομά, που ζει κυρίως στην Ελβετία και σε ορισμένες γειτονικές χώρες, και που αρχικά είχε έναν νομαδικό τρόπο ζωής.

ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Μια μέση εκτίμηση για τον αριθμό των Ρομά και Μετακινούμενων σε ολόκληρη την Ευρώπη, τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτει το Συμβούλιο της Ευρώπης, είναι περίπου 11 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα 6 εκατομμύρια ζουν στα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εκτιμήσεις για ολόκληρη την Ευρώπη κυμαίνονται από 8 έως 15 εκατομμύρια, οπότε μια εκτίμηση «10 έως 12 εκατομμύρια» φαίνεται να είναι η ακριβέστερη εκτίμηση για την Ευρώπη.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ

Το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέπτυξε μια σειρά [σύντομων πληροφοριακών δελτίων](#) σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό, τη γλώσσα και τη λογοτεχνία των Ρομά. Τα δελτία είναι διαθέσιμα στις γλώσσες των διαφόρων κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Για παράδειγμα, τα πληροφοριακά δελτία σχετικά με την ιστορία των Ρομά περιγράφουν την άφιξη των Ρομά στην Ευρώπη από την Ινδία, τα διάφορα κύματα μετανάστευσης, την αναγκαστική αφομοίωση, τις απελάσεις, το Ολοκαύτωμα, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις κρατικές πολιτικές των κομμουνιστικών καθεστώτων

1.2 Προκλήσεις και προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά και Μετακινούμενοι και θεσμική ανταπόκριση σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020

«Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες έχουν λάβει μέτρα που ενδέχεται να θέσουν σε περαιτέρω κίνδυνο τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ρομά και να παρεμποδίσουν την ισότιμη πρόσβασή τους στην παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών [...]. Οι διαδικτυακές εκφράσεις μίσους και οι ψευδείς ειδήσεις κατά των Ρομά αυξάνονται. Πολλοί Ρομά στην Ευρώπη συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν αντισιγανισμό, διακρίσεις και κοινωνικοοικονομικό αποκλεισμό στην καθημερινή τους ζωή, παρά τους κανόνες της ΕΕ και των εθνικών κρατών κατά των διακρίσεων. Τα αρνητικά στερεότυπα και οι προκαταλήψεις εξακολουθούν να είναι πολύ έντονα παρόντα στην κοινωνία μας». Κοινή δήλωση της Marija Pejčinović Burić, Γενικής Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης, και της Helena Dalli, Ευρωπαϊκής Επιτρόπου για την Ισότητα

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020

«Οι Ρομά που ζουν σε υποβαθμισμένες κατοικίες και σε διαχωρισμένους οικισμούς σε όλη την Ευρώπη συγκαταλέγονται μεταξύ των ομάδων που είναι πιο ευάλωτες στην τρέχουσα πανδημία COVID-19. [...] Οι Ρομά έχουν γίνει αποδιοπομπαίοι τράγοι και στόχος ρητορικής μίσους σε διάφορα μέρη στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19. Στο τρέχον πλαίσιο, δεν πρέπει να υπάρχει χώρος για ρητορική μίσους και διακρίσεις. Αυτές επιδεινώνουν μόνο τους φόβους και τις διαιρέσεις στις κοινωνίες.» Δήλωση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ (ECRI), ΜΑΪΟΣ 2020

«Η ECRI εκφράζει την ανησυχία του για τις αναφορές σχετικά με τις συνεχιζόμενες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν [...] οι Ρομά και οι μετανάστες, [...] καθώς και για την αυξημένη έκθεση αυτών των ομάδων σε ρητορική μίσους και βία σε αυτές τις περιόδους κρίσης. [...] ο αποκλεισμός των πιο ευάλωτων ατόμων θα ενταθεί περαιτέρω εάν οι κυβερνήσεις δεν λάβουν επείγοντως μέτρα για [...] την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και της βίας κατά των Ρομά και των μεταναστών».

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ (FCRNM), ΜΑΪΟΣ 2020

«Η πανδημία COVID-19 έχει επιδεινώσει την ευάλωτη θέση ορισμένων εθνικών μειονοτήτων σε πολλές χώρες και έχει εντείνει τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες σε πολλά κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα άτομα που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες συχνά αντιμετωπίζουν διακρίσεις, ρητορική μίσους και στιγματισμό, καθώς και έλλειψη σχετικών πληροφοριών στις γλώσσες τους. [...] Οι κοινότητες των Ρομά και των Μετακινούμενων έχουν πληγεί δυσανάλογα από την πανδημία COVID-19, καθώς πολλοί από αυτούς αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε είδη πρώτης ανάγκης και υπηρεσίες, κοινής ωφέλειας όπως καθαρό νερό και αποχέτευση, και σημαντικές απώλειες εισοδήματος για τις πιο ευάλωτες ομάδες.»

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (FRA), ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

«Οι Ρομά που ζουν σε περιθωριοποιημένες συνθήκες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις. [...] Για παράδειγμα, στον τομέα της απασχόλησης, οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας είχαν ως αποτέλεσμα οι επισφαλώς εργαζόμενοι Ρομά να καταστούν άνεργοι. Στον τομέα της εκπαίδευσης, πολλά παιδιά Ρομά και Μετακινούμενων, ιδίως εκείνα που ζουν σε άτυπους οικισμούς και καταυλισμούς [...] δεν μπορούν να επωφεληθούν από τα μέτρα τηλεεκπαίδευσης. Στον τομέα της στέγασης, η συνεχιζόμενη έλλειψη βασικών υποδομών αυξάνει τον κίνδυνο μόλυνσης από COVID-19. [...] Υπάρχουν ενδείξεις για αύξηση της αντι-Ρομά ρητορικής στα μέσα ενημέρωσης και τα κοινωνικά δίκτυα μετά την εμφάνιση των πρώτων κρουσμάτων COVID-19 [...] Στα ΜΜΕ αναφέρθηκαν περιπτώσεις όπου οι Ρομά αντιμετωπίστηκαν σαν αποδιοπομπαίοι τράγοι όταν εκφράστηκαν φόβοι για ένα δεύτερο κύμα της πανδημίας, αλλά και όταν εκφράστηκαν ανησυχίες για το αν τα μονίμως υποχρηματοδοτούμενα συστήματα εθνικής υγείας θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στην συνεχιζόμενη επιβάρυνσή τους λόγω της ανάγκης νοσηλείας ασθενών με COVID-19. [...] Αναφέρθηκαν επίσης και βίαια περιστατικά.»

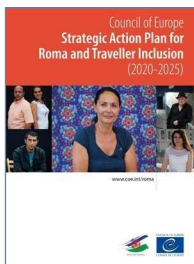
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΒΑΣΕΙ ΕΘΝΟΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ

«Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) έχει γίνει δέκτης πολλών αναφορών αστυνομικής αυθαιρεσίας με ρατσιστικό κίνητρο, συμπεριλαμβανομένων διακρίσεων βάσει εθνικού προφίλ και βίαιων περιστατικών κατά μειονοτικών ομάδων ή μεταναστών. ... Οι διακρίσεις βάσει εθνικού προφίλ αποτελούν μια ιδιαίτερη μορφή φυλετικών διακρίσεων, καθώς προκαλούν ένα αίσθημα ταπείνωσης και αδικίας στα άτομα που τις υφίστανται, και έχει ως αποτέλεσμα τον στιγματισμό τους, την διάδοση αρνητικών στερεοτύπων και την αποξένωσή τους. Επίσης, όπως έχει αποφανθεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η θεώρηση από αστυνομικούς μελών μιας κοινότητας ως «εγκληματιών» και η επακόλουθη πρακτική διακρίσεων βάσει εθνικού προφίλ μπορεί να οδηγήσει στην εδραίωση θεσμικού ρατσισμού πρακτική της φυλετικής προφίλ μπορεί να οδηγήσει σε «θεσμοθετημένο ρατσισμό». Δήλωση της ECRI σχετικά με περιστατικά ρατσιστικής αστυνομικής αυθαιρεσίας, αστυνόμευσης βάσει εθνικού χαρακτηρισμού και θεσμικού ρατσισμού (Ιούλιος 2020)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ 2020-2025

Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης ενέκρινε το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την ένταξη των Ρομά και των Μετακινούμενων στις 22 Ιανουαρίου 2020. Το Σχέδιο Δράσης καλύπτει την περίοδο 2020-2025.

Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης, παρά τις πολλές προσπάθειες και την μικρή πρόοδο που έχουν σημειωθεί, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές ενδείξεις που δείχνουν ότι οι Ρομά και οι Μετακινούμενοι στην Ευρώπη εξακολουθούν να έρχονται αντιμέτωποι με έναν διαδεδομένο και επίμονο αντισιγγανισμό, ο οποίος αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή ρατσισμού που τροφοδοτείται από προκαταλήψεις και στερεότυπα κατά των Ρομά. Σε πολλές χώρες, οι Ρομά και Μετακινούμενοι καθίστανται θύματα διάφορων μορφών διακρίσεων, όπως ρητορικής μίσους και εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τα ευρήματα εκθέσεων παρακολούθησης από διάφορα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και τις έρευνες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA).

Το Σχέδιο Δράσης αποβλέπει στην προαγωγή και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ρομά και Μετακινούμενων, στην καταπολέμηση του αντισιγγανισμού και των διακρίσεων καθώς και την υποστήριξη της κοινωνικής ένταξής τους. Το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης εστιάζει στους εξής τρεις τομείς:

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΙΓΓΑΝΙΣΜΟΥ

Καταπολέμηση του αντισιγγανισμού και των διακρίσεων τις διάφορες μορφές τους, μέσω της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα πρότυπα και τα μέσα του Συμβουλίου της Ευρώπης, της προώθησης της εφαρμογής και της υλοποίησής τους και την υποστήριξη της πρόσβασης στη δικαιοσύνη

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Διασφάλιση της αποτελεσματικής συμμετοχής των Ρομά και των Μετακινούμενων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

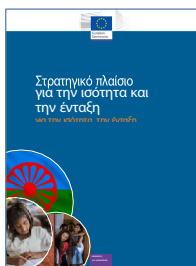
Βελτίωση υλοποίησης των εθνικών και τοπικών στρατηγικών ένταξης στους τομείς της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και τοπικών πολιτικών (συμπεριλαμβανομένης της παροχής αποτελεσματικών δημόσιων υπηρεσιών).

Μια Συντονιστική Επιτροπή θα επιβλέπει την εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης και θα εξασφαλίζει την συνεργασία με τα κράτη-μέλη. Η Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ θα ενημερώνεται τακτικά αναφορικά με την πρόοδο Εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης. Τέλος, μια ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος θα λάβει χώρα το 2022 ενώ το 2025 θα διεξαχθεί η τελική αξιολόγηση.

ΜΕΤΡΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΙΓΓΑΝΙΣΜΟΥ

Για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων, των διακρίσεων και των εγκλημάτων μίσους κατά των Ρομά και των Μετακινούμενων, το Σχέδιο Δράσης απαιτεί ένα συνδυασμό των ακόλουθων μέτρων:

- ➔ Νομική αντιμετώπιση και υιοθέτηση προτύπων (για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και της βίας που υποκινείται από το μίσος).
- ➔ Εκπαίδευση των νομικών επαγγελματιών, των δημόσιων αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου στα πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης και την σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- ➔ Ανάπτυξη των ικανοτήτων των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών.
- ➔ Ειδικά μέτρα ενδυνάμωσης συγκεκριμένων ομάδων, όπως οι γυναίκες και οι νέοι Ρομά.
- ➔ Δράσεις ευαισθητοποίησης του ευρέος κοινού.

Τον Οκτώβριο του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε το νέο Στρατηγικό Πλαίσιο αναφορικά με τους Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράμμισε ότι οι διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής εξακολουθούν να υφίστανται στην Ε.Ε.. Η διαπίστωση αυτή ισχύει ιδιαίτερα για τους Ρομά, οι οποίοι συχνά παραμένουν περιθωριοποιημένοι. Πολλοί από τους 10 με 12 εκατομμύρια Ρομά της Ευρώπης εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις, αντιτσιγγανισμό και κοινωνικοοικονομικό αποκλεισμό σε καθημερινή βάση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι απαιτείται ενισχυμένη δέσμευση προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνεχιζόμενες διακρίσεις συμπεριλαμβανομένου του αντιτσιγγανισμού, καθώς και να υποστηριχθεί η ένταξη των Ρομά στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην υγεία και στην στέγαση. Η Επιτροπή έχει προτείνει ελάχιστους στόχους για το 2030, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι εξής σχετικά με την καταπολέμηση και πρόληψη του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων:

Καταπολέμηση και πρόληψη του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων

Μείωση της φτώχειας και του αποκλεισμού

Εκπαίδευση

- ▶ Μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των Ρομά που υφίστανται διακρίσεις
- ▶ Μείωση κατά τουλάχιστον ένα τρίτο του ποσοστού του γενικού πληθυσμού που αισθάνεται άβολα όταν έχει γείτονες Ρομά

Στέγαση

Απασχόληση

Υγειονομική περίθαλψη

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. θα πρέπει να υποβάλλουν μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021 τις εθνικές στρατηγικές τους. Θα πρέπει επίσης να ενημερώνουν την Επιτροπή για την εφαρμογή τους κάθε δύο έτη. Οι εθνικές στρατηγικές θα πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα τα οποία να ευθυγραμμίζονται με το Στρατηγικό Πλαίσιο όπως μέτρα για την αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων, του διαχωρισμού στην εκπαίδευση και την στέγαση, καθώς και των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων (συμπεριλαμβανομένων και αυτών στο διαδίκτυο) κατά των Ρομά.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πρόοδο προς τους στόχους που θα πρέπει να έχουν επιτευχθεί μέχρι το 2030. Παράλληλα, θα διεξάγει μια σε βάθος ενδιάμεση αξιολόγηση του νέου 10ετούς σχεδίου στο σύνολό του.

1.3 Ευάλωτες ομάδες και αστυνομικό έργο

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας, όλο το αστυνομικό προσωπικό πρέπει να ενεργεί με ακεραιότητα και σεβασμό προς το κοινό και να **λαμβάνει ιδιαίτερα** υπόψη την κατάσταση των ατόμων που ανήκουν σε **ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες**. Επιπλέον, **κατά την αστυνομική προανάκριση**, θα πρέπει να φέρεται **με τρόπο αντικειμενικό και δίκαιο** καθώς και με **σεβασμό και προσαρμοστικότητα** στις ιδιαίτερες ανάγκες ατόμων όπως **παιδιά, ανήλικοι, γυναίκες, μέλη μειονοτήτων όπως εθνικές μειονότητες καθώς και ευάλωτων ατόμων**.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑ

Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των κατηγοριών που μπορούν να θεωρηθούν ευάλωτες συνδέονται με τον βαθμό στον οποίο οι ομάδες ατόμων περιθωριοποιούνται, τελούν σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού, έχουν περιορισμένες ευκαιρίες και εισόδημα, υφίστανται κάθε είδους κακοποίηση, προκατάληψη και στερεότυπα ή διακρίσεις, υποφέρουν από φτώχεια και συναφείς κινδύνους κ.λπ.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΥΑΛΩΤΟΣ;

Πολλές κατηγορίες ανθρώπων αντιμετωπίζουν συχνά συστημικές διακρίσεις, δυσκολεύονται να υπερασπιστούν τον εαυτό τους και συνεπώς χρειάζονται ειδική προστασία. Παραδείγματα ομάδων που μπορεί να θεωρηθούν ευάλωτες και πιο εκτεθειμένες σε καταστάσεις κινδύνου είναι τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με HIV, οι ηλικιωμένοι, οι εθνοτικές μειονότητες, οι αιτούντες άσυλο, οι πρόσφυγες, τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα, οι άστεγοι, τα παιδιά, οι μητέρες που μεγαλώνουν μόνες τα παιδιά τους, τα ορφανά, κ.λπ.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) αναφέρεται στις ακόλουθες κατηγορίες ατόμων τα οποία βρίσκονται σε ευάλωτη θέση και χρειάζονται προστασίας από το κράτος:

- ➔ Άτομα που βρίσκονται υπό κράτηση
- ➔ Κρατούμενοι με διανοητική αναπηρία
- ➔ Κρατούμενοι με προβλήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων φορέων HIV
- ➔ Ανήλικοι υπό κράτηση
- ➔ Παιδιά που έχουν συλληφθεί από την αστυνομία και ανακρίνονται
- ➔ Θύματα ενδοοικογενειακής βίας, θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων ή θύματα εμπορίας ανθρώπων
- ➔ Αιτούντες άσυλο
- ➔ Ρομά

ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΙΩΝ ΕΠΙΘΕΣΕΩΝ

Η αστυνομία θα πρέπει να παίρνει όλα τα εύλογα και αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να προστατεύσει άτομα και ιδιαίτερα μέλη ευάλωτων ομάδων από βία λόγω φύλου, θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής ή εθνοτικής καταγωγής.

Παράλληλα, η αστυνομία θα πρέπει να λαμβάνει όλα τα εύλογα μέτρα προκειμένου να διαπιστώσει την συνδρομή ρατσιστικού κινήτρου, καθώς και να ερευνά αν εθνοτικό μίσος ή προκατάληψη μπορεί να προκάλεσαν βίαια περιστατικά. Η αστυνομία έχει την ίδια υποχρέωση όταν τα περιστατικά αυτά μπορεί να προκλήθηκαν από άλλες μορφές διάκρισης, όπως διάκριση λόγω θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή λόγω φύλου.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΠΟ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ ΒΙΑ

- ➔ Η αστυνομία οφείλει να λαμβάνει προληπτικά μέτρα σε περιπτώσεις που υπάρχουν ρατσιστικές εκδηλώσεις κατά των Ρομά και των Μετακινούμενων που απειλούν τις θεμελιώδεις αξίες της κοινωνίας.
- ➔ Οφείλει να λαμβάνει μέτρα για να διασφαλίζει τη σωματική και ψυχολογική ακεραιότητα των Ρομά στα πλαίσια ρατσιστικών διαδηλώσεων εναντίον τους.
- ➔ Οφείλει να διερευνά με αποτελεσματικό τρόπο την συνδρομή τυχόν ρατσιστικού κινήτρου όταν κάποιος ισχυρίζεται αξιόπιστα ότι υπήρξε παρενόχληση με τέτοιο κίνητρο
- ➔ Οφείλει να διεξάγει λεπτομερή προανάκριση όταν διαπράττονται αδικήματα με ρατσιστικά κίνητρα κατά Ρομά.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η Οδηγία 2012/29/ΕΕ της Ε.Ε. για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας (στα ελληνικά) θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα στους ανωτέρω τομείς και έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει ότι θύματα αξιόποινων πράξεων τυγχάνουν αναγνώρισης και αντιμετωπίζονται με σεβασμό. Πρέπει επίσης να απολαμβάνουν κατάλληλης προστασίας, υποστήριξης και πρόσβασης στην δικαιοσύνη. Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. όφειλαν να έχουν ενσωματώσει την Οδηγία μέχρι τον Νοέμβριο του 2015, ενώ μια έκθεση της Επιτροπής (στα Ελληνικά) σχετικά με την εφαρμογή της δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2020.

Η πρώτη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικότητας (2020-2025) υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 2020. Η στρατηγική παρουσιάζει πέντε βασικές προτεραιότητες: αποτελεσματική επικοινωνία με τα θύματα και ασφαλές περιβάλλον για τα θύματα ώστε να καταγγέλλουν τα εγκλήματα, βελτίωση της υποστήριξης και της προστασίας των πιο ευάλωτων θυμάτων, διευκόλυνση της πρόσβασης των θυμάτων σε αποζημίωση, ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ όλων των σχετικών φορέων και ενίσχυση της διεθνούς διάστασης των δικαιωμάτων των θυμάτων.

ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Σύμφωνα με την Οδηγία 2012/29/ΕΕ, τα θύματα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να γίνονται κατανοητά κατά την διάρκεια της εξέτασής τους από τις αρμόδιες αρχές, καθώς και να κατανοούν τις πληροφορίες που τους παρέχονται, να μπορούν να καταγγείλουν μια αξιόποινη πράξη καθώς και να λαμβάνουν αποδεικτικά έγγραφα για τις καταγγελίες τους. Παράλληλα, θα πρέπει να απολαμβάνουν δικαιώματος διερμηνείας και μετάφρασης καθώς και να μπορούν να ενημερώνονται για την πορεία της καταγγελίας τους. Τέλος, θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων

- Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directive 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC (1) 1
- Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. 57
- Directive 2012/30/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 54 of the Treaty on the Functioning of the European Union, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent (1) 74

(1) Text with EEA relevance

Η Οδηγία ορίζει ότι τα άτομα που είναι ιδιαίτερα ευάλωτα πρέπει να λαμβάνουν εξειδικευμένη υποστήριξη και νομική προστασία.

Στα θύματα που έχουν αναγνωριστεί ως ευάλωτα σε θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντίποινα πρέπει να προσφέρονται κατάλληλα μέτρα για την προστασία τους κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΥΑΛΩΤΑ ΘΥΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το Άρθρο 25 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου προσωπικό που μπορεί να έρθει σε επαφή με θύματα βίας, όπως οι αστυνομικοί, να λάβουν τόσο γενική όσο και ειδική εκπαίδευση επιπέδου ανάλογου με τις επαφές που έχουν με τα θύματα, προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν ως προς τις ανάγκες των θυμάτων και να μπορούν να τα αντιμετωπίζουν με αμεροληψία, σεβασμό και επαγγελματισμό.

Σημειώνεται ότι η επιταγή αυτή ακολουθεί την προσέγγιση του [Ευρωπαϊκού Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας](#) του Συμβουλίου της Ευρώπης (2001), σύμφωνα με τον οποίο το προσωπικό της αστυνομίας θα πρέπει να επιδεικνύει ιδιαίτερη μέριμνα για άτομα τα οποία ανήκουν σε ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) με τις Συστάσεις της Γενικής Πολιτικής Αρ 13 για την καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων κατά των Ρομά και Αρ 11 για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην αστυνόμευση υπογραμμίζει στα κράτη μέλη την ανάγκη ευαισθητοποίησης του προσωπικού των αστυνομικών αρχών αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά, και ιδιαίτερα αυτά της βίας και των ρατσιστικών εγκλημάτων, καθώς και την ανάγκη κατάρτισής των αστυνομικών αρχών στην αντιμετώπισή τους, με σκοπό την πρόληψη και την πιο αποτελεσματική καταπολέμησή τους. Επίσης, επισημαίνει την ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού της αστυνομίας στα ανθρώπινα δικαιώματα και την σχετική νομοθεσία, ώστε να βελτιώσει τις σχέσεις του με τις κοινότητες Ρομά.

Το [Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Ρομά](#) που υιοθετήθηκε το 2020 από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προβλέπει την κατάρτιση των αρχών επιβολής του νόμου στα πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης και τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των θεσμικών οργάνων που προασπίζονται τα δικαιώματα των Ρομά και των Μετακινούμενων.

2. ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ, ΠΡΟΚΑΤΑΛΛΗΨΕΙΣ, ΑΝΤΙΤΣΙΓΓΑΝΙΣΜΟΣ

2.1 Στερεότυπα και ζητήματα που αφορούν τους Ρομά

ΜΙΑ ΕΜΜΟΝΗ, ΥΠΕΡΑΠΛΟΥΣΤΕΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ ΠΕΠΟΙΘΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΟΝ

[ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ] μια υπεργενικευμένη και έμμονη πεποίθηση που έχουν οι άνθρωποι για κάποιον, μια πεποίθηση που είναι υπεραπλουστευμένη και λανθασμένη. Το στερεότυπο μπορεί να συνδέεται με την εικόνα που έχει κάποιος στο μυαλό του για ένα άτομο που ανήκει σε μια συγκεκριμένη ομάδα.

ΜΙΑ ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ Ή ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΗ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ

[ΠΡΟΚΑΤΑΛΛΗΨΗ] η αρνητική προδιάθεση ή στάση απέναντι σε πρόσωπα ή σε ομάδες, η οποία βασίζεται σε στερεότυπες πεποιθήσεις και όχι σε πραγματικά χαρακτηριστικά

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ: ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης επεσήμανε ότι τα τελευταία χρόνια **πολιτικοί ηγέτες, συμπεριλαμβανομένων αιρετών αντιπροσώπων, θρησκευτικοί ηγέτες και ακόμη και υψηλά ιστάμενοι δικαστικοί λειτουργοί, έχουν χρησιμοποιήσει δημοσίως ρατσιστική ή στιγματιστική ρητορική** εναντίον των Ρομά και των Μετακινούμενων.

Πολλοί Ευρωπαίοι πολίτες δίνουν λεπτομερείς πλην όμως στερεοτυπικές περιγραφές της εμφάνισης και της συμπεριφοράς των Ρομά όταν ερωτώνται σχετικά, απόρροια υιοθέτησης εκ μέρους τους μιας διαδεδομένης πολιτισμικής αντίληψης σχετικά με τους Ρομά.

Τα ΜΜΕ πολλές φορές διαιωνίζουν τα στερεότυπα αυτά, παραδείγματος χάριν με το να αναφέρονται χωρίς λόγο στην εθνοτική καταγωγή Ρομά των φερόμενων ως δραστών, ή με το να αναφέρονται αποκλειστικά στους Ρομά σε άρθρα τους για κοινωνικά προβλήματα όπως η επαιτεία ή τα ναρκωτικά.

Τα **αντιτσιγγάνικα στερεότυπα** – όπως η πεποίθηση ότι οι Ρομά υπερεκπροσωπούνται δυσανάλογα με τον αριθμό τους ανάμεσα στους λήπτες επιδομάτων πρόνοιας ή ότι έχουν μια ιδιαίτερη ροπή σε συγκεκριμένα εγκλήματα- είναι διαδεδομένα σε όλη την Ευρώπη και αποτελούν ένα σημαντικό εμπόδιο στο να ξεπεραστούν οι αρνητικές διαθέσεις εναντίον τους

Ο αντιτσιγγανισμός, ένας όρος που υποδηλώνει την υιοθέτηση ιδιαίτερων προκαταλήψεων και στερεοτύπων για τους Ρομά και επηρεάζει την καθημερινή συμπεριφορά πολλών μελών των πλειοψηφικών ομάδων απέναντι στα μέλη των κοινοτήτων Ρομά και Μετακινούμενων, είναι βαθιά ριζωμένος στην Ευρώπη.

The human rights of the Roma are violated every day in Europe. Hate speech and physical attacks against Roma are increasing; Roma job seekers are refused employment; Roma children are too often segregated, refused places in school or placed in separate classes or schools for mentally disabled students; life expectancy for the Roma is 10 to 15 times lower than the rest of the population; Roma families suffer from precarious housing conditions, or are victims of forced expulsions without alternative solutions. Mainly due to ignorance, Roma communities are often considered marginal and backwards, which means they are more likely to suffer from social exclusion.

The Roma should actually be considered as the first truly European people, since they "broke through" European borders long before the existence of international treaties or conventions. They arrived on the European continent as early as the 13th century and travelled all around Europe, enriching their culture with the culture of the countries they visited while enhancing European cultural heritage.

Not only should the Roma have their human rights secured and protected, as any other citizens, but they also need to be recognized as a precious part of European culture. As the guardian of human rights in Europe, it is the Council of Europe's duty to make sure everyone's rights are respected.

Dosta is an awareness-raising Council of Europe campaign which aims at bringing non-Roma closer to Roma citizens by confronting stereotypes and prejudice, fighting anti-Gypsyism and hate speech, as well as by promoting Romani culture, language and history. The Dosta campaign toolkit is conceived to help you contribute to the campaign objectives and provides you with necessary advice and materials to challenge anti-Gypsyism through effective action at the local level.

In this field the Council of Europe is supported financially by the Government of Finland. You too, pass on the campaign message: "Go beyond prejudice: meet the Roma!"

For more information: www.dosta.org

ROMA

ENG

2.2 Διαδεδομένα στερεότυπα για τους Ρομά

Η εργαλειοθήκη κατά του αντιτσιγγανισμού Dosta! του Συμβουλίου της Ευρώπης περιέχει έναν κατάλογο με τα πιο ευρέως διαδεδομένα στερεότυπα κατά των Ρομά στην Ευρώπη, όπως ότι:

- ➔ Οι Ρομά είναι φτωχοί και ζητιανεύουν
- ➔ Οι Ρομά είναι άπληστοι κ όλο ζητάνε
- ➔ Οι Ρομά είναι τεμπέληδες και αναξίπιστοι
- ➔ Οι Ρομά είναι πηγή ασθενειών
- ➔ Οι Ρομά προτιμούν να ζουν από επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας παρά να εργάζονται
- ➔ Οι Ρομά τεκνοποιούν πολύ και σε λίγο θα είναι η πλειοψηφία του πληθυσμού
- ➔ Οι Ρομά άνδρες χτυπούν τις γυναίκες τους και εκμεταλλεύονται τα παιδιά τους
- ➔ Οι Ρομά μερικές φορές κλέβουν μωρά για να τα πουλήσουν
- ➔ Οι Ρομά είναι βρώμικοι και αποτελούν βάρος για την κοινωνία
- ➔ Οι Ρομά δεν θέλουν να ενταχθούν και αυτοπεριθωροποιούνται
- ➔ Οι Ρομά προτιμούν να ζουν κοντά σε χωματερές και τα σπίτια τους είναι πολύ βρώμικα
- ➔ Οι Ρομά φοβούνται το νερό, είναι αλλεργικοί στο σαπούνι και δεν ξέρουν πώς να χρησιμοποιούν την τουαλέτα
- ➔ Οι Ρομά δεν ενδιαφέρονται να μάθουν ή να πάνε στο σχολείο
- ➔ Οι Ρομά δεν κάνουν τίποτα για να βελτιώσουν την κατάστασή τους και κλέβουν τρόφιμα
- ➔ Οι Ρομά είναι γενετικά προορισμένοι να γίνουν κλέφτες και έμποροι ναρκωτικών
- ➔ Ο όρος «Ρομά» είναι απλώς μια επινόηση. Στην πραγματικότητα ονομάζονται «Τσιγγάνοι» ή «Γύφτοι»

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΤΣΙΓΓΑΝΟΣ» ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Στη Ρουμανία, ο φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης έκρινε ότι η χρήση του όρου «τσιγγάνος» σε συνδυασμό με άλλες λέξεις (π.χ. «βρώμικοι τσιγγάνοι», «ηλίθιοι τσιγγάνοι», «καταραμένοι τσιγγάνοι», «χοντροί τσιγγάνοι», «τεμπέλης, βρώμικος τσιγγάνος», ή κωδικών όρων που αναφέρονται σε αυτούς (όπως «κοράκι/κοράκια») συνιστά διάκριση, καθώς βασίζεται σε στερεότυπα ή προκαταλήψεις που προσβάλλουν την προσωπική αξιοπρέπεια με βάση την εθνική καταγωγή.

Το Ανώτατο Δικαστήριο της Ρουμανίας έκρινε ότι η χρήση του όρου «επιθετικός» ή «βρώμικος τσιγγάνος» συνιστά διάκριση. Το Εφετείο του Βουκουρεστίου έκρινε ότι η χρήση της λέξης «τσιγγάνος» με υποτιμητικό νόημα ενισχύει την ιδέα ότι το να ανήκει κανείς σε αυτή την εθνότητα είναι κάτι ντροπιαστικό και δυσφημεί τα μέλη της.

Σε μια υπόθεση όπου η Ρουμανική Αστυνομία επικρίθηκε για το γεγονός ότι αναφερόταν στην εθνικότητα σε δημόσιες ανακοινώσεις μόνο όταν οι φερόμενοι δράστες ήταν Ρομά, ο φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης έκρινε ότι η πρακτική αυτή συνιστά εθνοτική διάκριση. Η Ρουμανική αστυνομία δεν εκδίδει πλέον τέτοιες δημόσιες ανακοινώσεις.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΛΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Μετά την έκδοση της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) για την Ελλάδα, στην οποία καλούσε τις ελληνικές αρχές να λάβουν μέτρα για την ευαισθητοποίηση των δημοσίων υπαλλήλων σε θέματα ρατσισμού και διακρίσεων, μία από τις πρώτες κρατικές αρχές που αντέδρασε ήταν η Ελληνική Αστυνομία. Με το αρ. 7100/26/5ε από 4 Αυγούστου 2004 σήμα του, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας ζήτησε από όλες τις υπηρεσίες του να αποφεύγουν, εκτός αν συντρέχει ανάγκη προσδιορισμού της, κάθε αναφορά στην εθνοτική καταγωγή των Ρομά. Σε περίπτωση δε που τέτοια αναφορά κρίνεται αναγκαία, να χρησιμοποιείται ο διεθνής όρος «Ρομ (Ρομά)» ή ο όρος «Τσιγγάνος», όρος ο οποίος γενικά στην Ελλάδα δεν έχει απαξιωτική σημασία που έχει σε άλλες χώρες. Η δε χρήση απαξιωτικών όρων όπως «Αθίγγανος» απαγορευόταν.

Η ECRI παρατήρησε ότι, κατόπιν σύστασής της, οι τσέχικες αρχές είχαν απαγορέψει την χρήση του όρου «απροσάρμοστος» από κρατικούς λειτουργούς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, όρος που αναφερόταν σχεδόν αποκλειστικά στους Ρομά. Έκθεση της ECRI για την Τσεχική Δημοκρατία, Δεκέμβριος 2020

2.3 Στερεοτυπικές αναφορές στους Ρομά σε υποθέσεις ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΛΗΨΕΙΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΣΟΥΝ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Στην απόφαση που εξέδωσε τον Απρίλιο του 2019 στην υπόθεση [Lingurar κατά Ρουμανίας](#), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έκανε ευθεία αναφορά στο θέμα των στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους Ρομά και τον αντίκτυπο που μπορεί αυτές να έχουν στην εκτέλεση των καθηκόντων των αστυνομικών υπαλλήλων.

Πιο συγκεκριμένα, στο επιχειρησιακό σχέδιο δράσης που συντάχθηκε πριν την αστυνομική επιχείρηση σε χωριά που κατοικούσαν κυρίως από Ρομά, οι αστυνομικές αρχές έλαβαν υπόψη τους την εθνοτική σύνθεση του πληθυσμού τους, ενώ παράλληλα έκαναν αναφορές και στην φερόμενη ως αντικοινωνική συμπεριφορά των Ρομά καθώς και την αυξημένη εγκληματικότητά τους. Τα στοιχεία αυτά έδιναν την εντύπωση ότι οι αστυνομικές αρχές θεωρούσαν την κοινότητα των Ρομά ως μια εν γένει αντικοινωνική κοινωνική ομάδα με προδιάθεση στο έγκλημα, συνδέοντας έτσι την εθνοτική καταγωγή με την εγκληματικότητα.

Στην υπόθεση [Πετροπούλου-Τσακίρη κατά της Ελλάδας](#), το ΕΔΔΑ σημείωσε ότι σημείωσε ότι ο Αστυνομικός Υποδιευθυντής προέβη σε μεροληπτικά σχόλια αναφορικά με την καταγωγή της αιτούσας ως Ρομά καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής έρευνας. Το ΕΔΔΑ εξέφρασε την έκπληξή του σχετικά με τον ισχυρισμό ότι οι καταγγελίες που υποβάλλονται από Ρομά ήταν υπερβολικές και πως αποτελούσαν μέρος της «**συνήθους τακτικής των Αθίγγανων** να καταφεύγουν σε ακραία συκοφάντηση των αστυνομικών με προφανή σκοπό την αποδυνάμωση οποιασδήποτε μορφής αστυνομικού ελέγχου». Οι φράσεις αυτές θεωρήθηκαν ενδεικτικές μιας παγιωμένης μεροληπτικής στάσης των αρχών απέναντι στους Ρομά.

Στην υπόθεση [Stoica κατά Ρουμανίας](#), το ΕΔΔΑ έκρινε ότι «οι παρατηρήσεις της αστυνομικής έκθεσης που περιγράφουν την υποτιθέμενη **επιθετική συμπεριφορά** των χωρικών ως «**καθαρά τσιγγάνικη**» είναι **σαφώς στερεοτυπικές** και αποδεικνύουν ότι οι αστυνομικοί δεν ήταν φυλετικά ουδέτεροι, ούτε κατά τη διάρκεια των περιστατικών ούτε καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας». Το ΕΔΔΑ εξέφρασε επίσης «τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι ο στρατιωτικός εισαγγελέας δεν αναφέρθηκε καθόλου στις παρατηρήσεις της αστυνομικής έκθεσης που περιγράφουν την υποτιθέμενη επιθετική συμπεριφορά των χωρικών ως «καθαρά τσιγγάνικη», παρόλο που οι παρατηρήσεις αυτές είναι σαφώς στερεοτυπικές».

ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΣΟΥΝ ΤΗΝ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ

Σε υποθέσεις που αφορούν την χρήση εκφράσεων που συνιστούν διακριτική μεταχείριση, λεκτική βία ή παρενόχληση εις βάρος των Ρομά, το ΕΔΔΑ τόνισε πως όταν τα αρνητικά στερεότυπα για μια ομάδα φτάνουν σε ένα ορισμένο επίπεδο έντασης, ενδέχεται να επηρεάσουν το αίσθημα ταυτότητας και τα συναισθήματα αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης των μελών της ομάδας αυτής. Υπό αυτή την έννοια, μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ιδιωτική ζωή των μελών της ([Aksu κατά Τουρκίας](#), [R.B. κατά Ουγγαρίας](#), [Kiraly και Dömötör κατά Ουγγαρίας](#), [Lingurar κατά Ρουμανίας](#)).

Στην υπόθεση [Panayotova και άλλοι κατά Βουλγαρίας](#), το ΕΔΔΑ εξέτασε ένα φυλλάδιο που είχε τον τίτλο «**Τσιγγάνικη εγκληματικότητα: ένας δημόσιος κίνδυνος**». Στις δεκαεννέα του σελίδες, το φυλλάδιο αυτό παρουσίαζε φερόμενα αποσπάσματα από διάφορα άρθρα εφημερίδων που αναφέρονταν σε μια σειρά από εγκλήματα με φερόμενους δράστες Ρομά και με τίτλους όπως «Ένα χρονικό της τσιγγάνικης ληστοκρατίας», «12 τσιγγάνοι σπάνε στο ξύλο τρεις νεαρούς», «Οι τσιγγάνοι ελέγχουν την πορνεία στην χώρα», «Τσιγγάνοι χτυπούν και βιάζουν δυο κορίτσια για παραπάνω από μια ώρα», «Τσιγγάνοι χτυπάνε έναν ηλικιωμένο για 5 λέβα [το εθνικό νόμισμα της Βουλγαρίας, περίπου δύομισι ευρώ]», «Μεθυσμένοι τσιγγάνοι σκοτώνουν το μοναχοπαίδι τους», «Τσιγγάνοι πουλάνε μωρά για 500 λέβα [περίπου διακόσια πενήντα πέντε ευρώ] το καθένα», «Τσιγγάνοι τυμβωρύχοι λεηλατούν τάφο». Σχεδόν όλοι οι τίτλοι περιείχαν την λέξη «Τσιγγάνος», ενώ πολλές φορές αυτοί αποκαλούνταν «τέρατα», «αγριάνθρωποι και ανηλεής», «αναίσχυντοι» καθώς και «αποβράσματα».

Η υπόθεση [Kiraly και Dömötör κατά Ουγγαρίας](#) αφορούσε διαδηλώσεις, ομιλίες και δηλώσεις αναφορικά με την «εγκληματικότητα των τσιγγάνων». Απευθυνόμενοι στους διαδηλωτές, οι ομιλητές στηλίτευσαν τα εγκλήματα που φέρονταν να έχουν τελεστεί από μέλη της κοινότητας των Ρομά και ζήτησαν την επαναφορά της θανατικής καταδίκης. Παράλληλα, παρότρυναν τους διαδηλωτές να καθαρίσουν τη χώρα από τα «σκουπίδια», να εξεγερθούν και να διώξουν τους προδότες και εγκληματίες Ρομά που καταπίεζαν τους Ούγγρους που δεν ήταν «κανονικοί» άνθρωποι. Σύμφωνα πάντα με τις δηλώσεις τους, η μειονότητα των Ρομά είχε την εγκληματικότητα «στο DNA» της, και πως ο μόνος τρόπος να αντιμετωπίσει κανείς τους Ρομά ήταν δια της βίας. Αν οι αρχές δεν ανταποκρίνονταν στην υποχρέωσή τους να προστατέψουν τους πολίτες από την εγκληματικότητα των Ρομά, τότε θα έπρεπε οι ίδιοι να πάρουν τον νόμο στα χέρια τους. Μετά το πέρας των ομιλιών, οι διαδηλωτές κινήθηκαν προς την γειτονιά στην οποία έμεναν οι Ρομά, φωνάζοντας δυνατά συνθήματα όπως «Ρομά εγκληματίες», «Ρομά θα πεθάνετε», «Θα σας κάψουμε μέσα στα σπίτια σας», «Θα έρθουμε όταν θα έχει φύγει η αστυνομία», ενώ απεύθυναν στους Ρομά και αισχρές χυδαιότητες. Παράλληλα, οι διαδηλωτές κάλεσαν την αστυνομία να μην προστατεύει τους Ρομά και να τους αφήσει να βγουν από τα σπίτια τους.

Στην υπόθεση [Vona κατά Ουγγαρίας](#), κρίθηκε ότι η διοργάνωση σειράς συγκεντρώσεων που υποτίθεται ότι θα περιορίσουν την «εγκληματικότητα των τσιγγάνων» μέσω παραστρατιωτικών παρελάσεων μπορεί να θεωρηθεί ως εφαρμογή πολιτικής φυλετικού διαχωρισμού.

Τα εθνικά δικαστήρια στην υπόθεση αυτή έκριναν ότι η χρήση του όρου «**Τσιγγάνικη εγκληματικότητα**» αποτελούσε μια γενίκευση, η οποία βασιζόταν εμφανώς σε φυλετικά και εθνοτικά κριτήρια, κατά παράβαση της αρχής της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας που απολαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι.

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΑΛΛΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣ

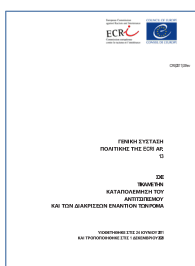
Στην νομολογία του αναφορικά με επιθέσεις κατά ατόμων και τις σχετικές υποχρεώσεις της πολιτείας, συμπεριλαμβανομένης και της αστυνομίας, να τους παράσχουν προστασία, το ΕΔΔΑ δεν αναφέρεται μόνο σε στερεότυπα ή στερεοτυπικές αντιλήψεις μόνο σε βάρος των Ρομά αλλά και σε βάρος άλλων κοινωνικών ομάδων ή ατόμων που υφίστανται διακρίσεις λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, θρησκείας ή θρησκευτικών πεποιθήσεων κ.α.

Έτσι, το ΕΔΔΑ εξέτασε την σημασία των έμφυλων στερεοτύπων και την παθητική στάση των κρατικών αρχών σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας κατά γυναικών σε μια σειρά υποθέσεων όπως η [Oruz κατά Τουρκίας](#) και [Eremia κατά Μολδαβίας](#).

Το ΕΔΔΑ αξιολόγησε την σημασία στερεοτυπικών αντιλήψεων και την παθητική στάση των κρατικών αρχών και σε περιπτώσεις βίαιων επιθέσεων κατά θρησκευτικών ομάδων όπως π.χ [Begheluri και άλλοι κατά Γεωργίας](#), [Μέλη \(97\) της Συνάθροισης των Μαρτύρων του Ιεχωβά του Γκλντάνι](#), [Milanovic κατά Σερβίας](#).

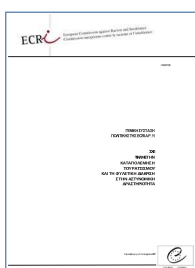
Επίσης, το ΕΔΔΑ εξέτασε τον αντίκτυπο ομοφοβικών στερεοτυπικών αντιλήψεων καθώς και την παθητική στάση των κρατικών αρχών σε περιπτώσεις βίαιων επιθέσεων κατά μελών της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ στις υποθέσεις [Identoba και άλλοι κατά Γεωργίας](#) και [M.C. και A.C. κατά Ρουμανίας](#).

ΑΝΤΙΤΣΙΓΓΑΝΙΣΜΟΣ - ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΤΟΥΣ ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Προκειμένου να καταπολεμήσουν τον αντιτσιγγανισμό και τις διακρίσεις κατά των Ρομά, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι η ονομασία που χρησιμοποιείται επίσημα για τις διάφορες κοινότητες Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να είναι η ονομασία με την οποία επιθυμεί να είναι γνωστή η εν λόγω κοινότητα (ECRI, [Σύσταση Γενικής Πολιτικής 3 για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας κατά των Ρομά / Τσιγγάνων](#) (στα ελληνικά) [ΚΑΙ Σύσταση Γενικής Πολιτικής 13 για την καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού και της διάκρισης κατά των Ρομά](#)).

Όπως υπογραμμίζει η ECRI, η χρήση των **υφιστάμενων στερεοτύπων από την αστυνομία μπορεί να οδηγήσει σε φυλετικό προφίλ**, σύμφωνα με το οποίο ορισμένες ομάδες ατόμων που χαρακτηρίζονται με βάση κριτήρια όπως η φυλή, το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, η εθνικότητα ή η εθνική ή εθνοτική καταγωγή θεωρούνται πιο επιρρεπείς από άλλες στην διάπραξη αδικημάτων ή ορισμένων ειδών αδικημάτων.

Οι φυλετικές διακρίσεις και ο χαρακτηρισμός βάσει φυλετικού προφίλ ενισχύουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα σχετικά με κάποιες μειονοτικές ομάδες και κάνουν θεμιτό στα μάτια του γενικού πληθυσμού τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις εναντίον τους (ECRI, [Σύσταση Γενικής Πολιτικής 11 για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην αστυνόμευση](#)).

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΛΟΓΩ ΕΘΝΟΤΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ / ΕΘΝΟΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ (ETHNIC PROFILING) ΣΕ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΡΟΜΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Τέσσερα μέλη της οικογένειας του προσφεύγοντος κακοποιήθηκαν από αστυνομικούς οι οποίοι εισέβαλλαν στην οικία τους κατά την διάρκεια μιας προσχεδιασμένης αστυνομικής επιχείρησης, στην οποία συμμετείχαν 85 αστυνομικοί και μέλη της χωροφυλακής, όπως και μέλη της Ομάδας Άμεσης Αντίδρασης, καθώς και μέλη του ανακριτικού τμήματος και του τμήματος εγκληματολογικών ερευνών. Οι αστυνομικοί θεώρησαν την χρήση βίας επιβεβλημένη καθώς οι Ρομά ήταν προκλητικοί και δεν επέδειξαν τον προσήκοντα σεβασμό στους αστυνομικούς, χωρίς όμως να απαγγελθούν κατηγορίες κατά των εν λόγω Ρομά για κάποιο αδίκημα εναντίον των αστυνομικών.

Στο σχέδιο επέμβασης της αστυνομίας γινόταν ρητή μνεία στην εθνοτική σύνθεση της κοινότητας στην οποία η επιχείρηση έλαβε χώρα, καθώς και αναφορές στην αντικοινωνική συμπεριφορά των εθνοτικά Ρομά κατοίκων της κοινότητας και την υψηλή εγκληματικότητα τους. Στην συνέχεια, προανακριτικοί υπάλληλοι έκαναν παρόμοιες διαπιστώσεις, αποδίδοντας την φερόμενη επιθετικότητα των Ρομά στα εθνοτικά χαρακτηριστικά τους ή σε συνήθειες που έχουν «αποκλειστικά οι Ρομά»

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Στην υπόθεση *Lingurar κατά Ρουμανίας*, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η επιχείρηση των ειδικών δυνάμεων της αστυνομίας σε έναν οικισμό Ρομά παραβίαζε **το Άρθρο 3**, τόσο μεμονωμένα όσο και σε συνδυασμό με **το Άρθρο 14** (δικαίωμα προστασίας από διακρίσεις).

- ➔ Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το ΕΔΔΑ διέγινωσε δύο παραβιάσεις του Άρθρου 14 σε συνδυασμό με το Άρθρο 3.
- ➔ Πρώτον, αφού εξέτασε το σχέδιο της αστυνομικής επιχείρησης στον οικισμό Ρομά, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο κύριος λόγος διεξαγωγής της επιχείρησης ήταν η **υποτιθέμενη αντικοινωνική συμπεριφορά** των κατοίκων της κοινότητας που ήταν εθνοτικά Ρομά, σε συνδυασμό με την **υποτιθέμενη υψηλή εγκληματικότητά τους**.

- ➔ Οι αστυνομικοί οι οποίοι διερεύνησαν τις καταγγελίες για αστυνομική αυθαιρεσία εις βάρος των προσφευγόντων κατά την διάρκεια της αστυνομικής επιχείρησης, παρατήρησαν επίσης ότι η βίαιη αντίσταση των Ρομά στις υποδείξεις των αστυνομικών ήταν κάτι αναμενόμενο καθώς η επιθετικότητα ήταν **«ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των Ρομά»**. Τα στοιχεία αυτά οδήγησαν το ΕΔΔΑ στην κρίση ότι η επιχείρηση στρέφονταν εναντίον όλων των Ρομά κατοίκων της κοινότητας, και άρα και των προσφευγόντων, καθώς όλοι οι Ρομά θεωρήθηκαν συλλήβδην εγκληματίες. Με άλλα λόγια, η αστυνομία ουσιαστικά θεώρησε ότι **το να είναι κανείς μέλος μιας συγκεκριμένης εθνοτικής ομάδας** (στην συγκεκριμένη περίπτωση, σε αυτήν των Ρομά) αποτελούσε από μόνο επαρκές στοιχείο ότι το άτομο αυτό έχει ροπή προς την εγκληματικότητα. Αυτή η θεώρηση όμως, σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, αποτελούσε διάκριση λόγω εθνοτικού προφίλ και παραβίαζε το Άρθρο 14 σε συνδυασμό με το ουσιαστικό σκέλος του Άρθρου 3.
- ➔ Δεύτερον, παρόλο που υπήρχαν ισχυρές ενδείξεις ότι η αστυνομική επιχείρηση είχε ρατσιστικά κίνητρα, ειδικά αν ειδικά αν λαμβάνονταν υπόψη ο **θεσμικός ρατσισμός** (όπως αναφέρονταν σε διάφορες εκθέσεις οργάνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών αλλά και του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαίσιο) που αντιμετώπιζαν οι Ρομά καθώς και τα διάφορα περιστατικά αστυνομικής αυθαιρεσίας με ρατσιστικά κίνητρα εις βάρος των Ρομά λαμβάνονταν υπόψη, οι αρχές δεν διερεύνησαν το ζήτημα αυτό.
- ➔ Η αποτυχία των αρχών να διερευνήσουν αν ο σχεδιασμός και εκτέλεση της αστυνομική επιχείρησης μπορεί να υποκινούταν από ρατσιστικά κίνητρα συνιστούσε μια δεύτερη παραβίαση το Άρθρου 14 σε συνδυασμό με το διαδικαστικό σκέλος του Άρθρου 3.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η αστυνομία προχώρησε σε μια επιχείρηση σε μια κοινότητα Ρομά με δεδηλωμένο σκοπό την εύρεση αναζητούμενων προσώπων και κλοπιμαίων. Στην επιχείρηση συμμετείχαν 63 αστυνομικοί, συμπεριλαμβανομένων και 15 από την μονάδα ταχείας αντίδρασης. Δυο Ρομά, οι R.R. και R.D., ισχυρίστηκαν ότι κακοποιήθηκαν από αστυνομικούς. Ισχυρίστηκαν επίσης ότι στην πραγματικότητα η αστυνομική επιχείρησης ήταν μια μορφή αντιποίνων για ένα προηγούμενο περιστατικό που αφορούσε την ρίψη πετρών κατά περιπολικού, καθώς και ότι ήταν απόρροια του θεσμικού ρατσισμού κατά των Ρομά που υπήρχε στους κόλπους της αστυνομίας

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης R.R. και R.D. κατά Σλοβακίας είναι αντίστοιχα με αυτά της υπόθεσης Lingurar. Πιο συγκεκριμένα, η Σλοβακική αστυνομία διεξήγαγε μια επιχείρηση σε μια περιοχή που έμεναν Ρομά, με στόχο να προβούν σε συλλήψεις και να ανακτήσουν κλεμμένα είδη. Οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι έπεσαν θύματα κακοποίησης από αστυνομικούς κατά την διάρκεια της επιχείρησης.

- ➔ Η απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση αυτή δείχνει την επιμέλεια που επιδεικνύει όταν καλείται να αποδώσει ρατσιστικά κίνητρα στους αστυνομικούς. Όπως παρατήρησε το ΕΔΔΑ, η αστυνομική επιχείρηση ήταν προσχεδιασμένη, με τις αστυνομικές αρχές να έχουν επαρκή χρόνο στην διάθεσή τους να την σχεδιάσουν και να διαθέσουν τις απαραίτητες δυνάμεις.
- ➔ Το ΕΔΔΑ έδωσε προσοχή στο ότι στο επιχειρησιακό σχέδιο υπήρχαν πολλές αναφορές στην επιχείρηση που την χαρακτήριζαν ως «κατασταλτική επιχείρηση αναζήτησης». Τέτοιες επιχειρήσεις όμως δεν είχαν νομική βάση στο εθνικό δίκαιο. Το ΕΔΔΑ παρατήρησε επίσης ότι τέτοιες επιχειρήσεις λάμβαναν χώρα συχνά σε περιοχές που κατοικούσαν Ρομά, κάτι που είχε διαπιστώσει και ο Σλοβάκος Συνήγορος του Πολίτη
- ➔ Τα στοιχεία αυτά όμως δεν ήταν επαρκή για το ΕΔΔΑ ώστε να αποφανθεί ότι η επιχείρηση ήταν υποκινούμενη από ρατσιστικά κίνητρα. Αυτό όμως δεν εμπόδισε το ΕΔΔΑ να διαγνώσει παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του **Άρθρου 3** σε συνδυασμό με το **Άρθρο 14** εξαιτίας της μη διερεύνησης από τις αρμόδιες αρχές της πιθανότητας η αστυνομική επιχείρηση να είχε όντως ρατσιστικά κίνητρα.
- ➔ Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως αν και το ΕΔΔΑ διέγινωε επίσης και παραβίαση του ουσιαστικού σκέλους του Άρθρου 3 λόγω **της υπέρμετρης χρήσης βίας** από τους αστυνομικούς εναντίον των δυο προσφευγόντων, συμφώνησε με τα εθνικά δικαστήρια ότι δεν προέκυπταν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η συμπεριφορά αυτή των αστυνομικών υποκινούταν από ρατσιστικά κίνητρα.
- ➔ Τέλος, το ΕΔΔΑ δεν πείστηκε από τους μάλλον **υπερβολικούς ισχυρισμούς** των προσφευγόντων σχετικά με την έκταση και την σοβαρότητα των τραυμάτων τους, και παρατήρησε ότι δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία που να πιστοποιούν ότι είχαν πέσει θύματα βάνουσου ξυλοδαρμού παρατεταμένης διάρκειας όπως ισχυρίζονταν.

3. ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

3.1 Κείμενα και αρχές σχετικά με την αστυνόμευση

ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (κείμενο στα ελληνικά) επιβάλλει στην αστυνομία να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνοτική καταγωγή των ατόμων. Το Άρθρο 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εγγυάται τα ανθρώπινα δικαιώματα, και συγκεκριμένα την προστασία από τις διακρίσεις. Το Πρωτόκολλο 12 της Σύμβασης ορίζει το πεδίο εφαρμογής της προστασίας, το οποίο επεκτείνει την απόλαυση των δικαιωμάτων που ορίζονται στην εθνική νομοθεσία και εγγυάται ότι καμία δημόσια αρχή, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας, δεν θα προβαίνει σε διακρίσεις έναντι οποιουδήποτε ατόμου.

Η Σύμβαση-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων

Η Σύμβαση-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων επιβάλλει στις κρατικές αρχές να προστατεύουν άτομα, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά και των Μετακινούμενων, από παρενόχληση, διακρίσεις, εχθρικές συμπεριφορές ή βία. Σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Σύμβασης «Τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενεργούν δεόντως για να προστατεύουν άτομα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν απειλές ή ενέργειες που σχετίζονται με διακρίσεις, εχθρική συμπεριφορά ή βία λόγω της εθνοτικής, πολιτιστικής, γλωσσικής ή θρησκευτικής τους ταυτότητας».

Η Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο

Η Σύμβαση για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο προβλέπει την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικού και ξενοφοβικού χαρακτήρα που διαπράττονται μέσω πληροφοριακών συστημάτων. Είναι η πρώτη διεθνής σύμβαση για εγκλήματα όπως η ηλεκτρονική απάτη που διαπράττεται μέσω του διαδικτύου και άλλων δικτύων υπολογιστών, η οποία απαιτεί την ποινική τιμωρία τους. Το πρόσθετο πρωτόκολλο της επεκτείνει τις διατάξεις της σε ρατσιστικό και ξενοφοβικό υλικό στο διαδίκτυο, καθώς και σε αδικήματα με ρατσιστικό κίνητρο (όπως η απειλή ή η προσβολή ενός ατόμου στο διαδίκτυο λόγω της εθνοτικής του καταγωγής).

Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας

Ο **Ευρωπαϊκός Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας** περιγράφει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές για την αστυνομία κατά την αντιμετώπιση εθνοτικών μειονοτήτων και ευάλωτων ατόμων. Σύμφωνα με τον Κώδικα:

- ➔ Η αστυνομία πρέπει να εκτελεί τα καθήκοντά της με δίκαιο τρόπο, καθοδηγούμενη ιδιαίτερα από τις αρχές της αμεροληψίας και της μη διάκρισης.
- ➔ Οι αστυνομικοί πρέπει να ενεργούν δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση ατόμων που ανήκουν σε ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες.
- ➔ Οι αστυνομικές έρευνες πρέπει να είναι αμερόληπτες, δίκαιες, ευαίσθητες και προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες ατόμων όπως παιδιά, ανήλικοι, γυναίκες, μελών μειονοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των εθνοτικών μειονοτήτων και των ευάλωτων ατόμων.
- ➔ Η αστυνομία πρέπει να παρέχει την απαραίτητη υποστήριξη και βοήθεια, καθώς και τις απαραίτητες πληροφορίες σε θύματα εγκλημάτων χωρίς διακρίσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας

Η **Σύσταση Γενικής Πολιτικής 11** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) αναφέρεται συγκεκριμένα στον ρόλο της αστυνομίας στην καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων. Σύμφωνα με τη Σύσταση:

- ➔ Απαγορεύεται η κατάρτιση προφίλ (profiling) με βάση φυλετικά και εθνοτικά χαρακτηριστικά
- ➔ Ο έλεγχος, η παρακολούθηση ή η διερεύνηση πρέπει να ασκούνται για λόγους εύλογης υποψίας και όχι λόγω εθνοτικής καταγωγής.
- ➔ Οι φυλετικές διακρίσεις ή πειθαρχικά παραπτώματα με ρατσιστικό κίνητρο από αστυνομικούς πρέπει να διερευνώνται αποτελεσματικά.
- ➔ Η αστυνομία πρέπει να λαμβάνει πλήρως υπόψη το ρατσιστικό κίνητρο των εγκλημάτων
- ➔ Η αστυνομία πρέπει να δημιουργήσει διαύλους επικοινωνίας και συνεργασίας με μέλη μειονοτικών ομάδων.

Η **Σύσταση Γενικής Πολιτικής 13** της ECRI περιέχει αρχές αναφορικά με την καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων κατά των Ρομά, αρχές που έχουν εφαρμογή και στο έργο της αστυνομίας. Σύμφωνα με την Σύσταση:

Ο αντιτσιγγανισμός είναι μια ειδική μορφή ρατσισμού, μια ιδεολογία που βασίζεται στη φυλετική ανωτερότητα και μια μορφή θεσμικού ρατσισμού που έχει διαμορφωθεί ιστορικά μέσα από σειρά διακρίσεων. Εκφράζεται, μεταξύ άλλων, με βία, ρητορική μίσους, εκμετάλλευση, στιγματισμό και το πιο κραυγαλέο είδος διακρίσεων.

- ➔ Η αστυνομία πρέπει να διεξάγει διεξοδικές έρευνες για ρατσιστικά εγκλήματα και πράξεις βίας κατά των Ρομά, καθώς και για όλες τις καταγγελίες για ανάρμοστη συμπεριφορά της αστυνομίας έναντι των Ρομά, ώστε οι δράστες να διώκονται και να τιμωρούνται.
- ➔ Η αστυνομία πρέπει να λάβει μέτρα για την προώθηση της πρόληψης Ρομά στις τάξεις της.
- ➔ Θα πρέπει να προσληφθούν μεσολαβητές από τον πληθυσμό των Ρομά, προκειμένου να υπάρχει διάυλος επικοινωνίας μεταξύ των Ρομά και της αστυνομίας.
- ➔ Η αστυνομία θα πρέπει να λάβει ειδική εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα ζητήματα που αφορούν τους Ρομά, τη νομοθεσία για τα εγκλήματα με ρατσιστικό κίνητρο και την εφαρμογή της όσον αφορά τα θύματα Ρομά.

Η **Σύσταση Γενικής Πολιτικής 15** της ECRI περιέχει μια σειρά από μέτρα τα οποία πρέπει να λάβει η αστυνομία αλλά και άλλα όργανα της ποινικής δικαιοσύνης προκειμένου να καταπολεμήσουν της ρητορική μίσους η οποία σύμφωνα με την Σύσταση ορίζεται ως εξής:

«Ρητορική μίσους είναι συνηγορία, προώθηση και υποκίνηση, σε οποιαδήποτε μορφή, της προσβολής, του μίσους ή του εξευτελισμού ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων, καθώς και κάθε παρενόχληση, δυσφήμιση, αρνητικών στερεοτύπων, στιγματισμού ή απειλή κατά του ατόμου αυτού ή μιας ομάδας ατόμων, καθώς και η δικαιολόγηση όλων των προαναφερθέντων μορφών έκφρασης, λόγω της «φυλής» (εθνοτικής καταγωγής), χρώματος, καταγωγής, εθνική ή εθνοτικής καταγωγής, ηλικίας, αναπηρίας, γλώσσας, θρησκείας ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, βιολογικού και κοινωνικού φύλου, ταυτότητας φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή άλλου προσωπικού χαρακτηριστικού ή κατάστασης.»

Η αστυνομία, οι εισαγγελείς και οι δικαστές πρέπει:

- ➔ Να διασφαλίζουν ότι οι ποινικές διώξεις για ρητορική μίσους δεν χρησιμοποιούνται ως πρόσχημα προκειμένου να κατασταλούν κριτικές απόψεις σχετικά με επίσημες πολιτικές, θρησκευτικές πεποιθήσεις ή για δημόσια πρόσωπα.
- ➔ Να προβαίνουν σε ορθή διερεύνηση και να επιβάλλουν αναλογικές ποινές σε αδικήματα ρητορικής μίσους.
- ➔ Να μην δημοσιοποιούν την εθνοτική καταγωγή των φερόμενων ως δραστών, εκτός αν αυτό είναι απαραίτητο για λόγους διερεύνησης ποινικών αδικημάτων, καθώς η δημοσιοποίηση αυτή ενισχύει τα ήδη υπάρχοντα αρνητικά στερεότυπα και δεν μπορεί να διορθωθεί επαρκώς σε περίπτωση αθώωσης.
- ➔ Να υιοθετήσουν διυπηρεσιακά πρωτόκολλα ή διαδικασίες που να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική συνεργασία και συντονισμό τους σε θέματα αντιμετώπισης ρητορικής μίσους, καθώς και να προβαίνουν στην ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ τους.
- ➔ Να διασφαλίσουν αποτελεσματική συνεργασία με τους ομολόγους τους σε άλλες χώρες σε θέματα διασυνοριακής διάδοσης ρητορικής μίσους, είτε σε ηλεκτρονική είτε σε φυσική μορφή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί αντίστοιχα πρότυπα. Πιο συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το Ψήφισμά του σχετικά με τις πτυχές της ένταξης των Ρομά στην ΕΕ οι οποίες άπτονται των θεμελιωδών δικαιωμάτων: καταπολεμώντας την αθιγγανοφοβία (sic) (στα Ελληνικά), καλεί τα κράτη-μέλη της ΕΕ να, μεταξύ άλλων, παράσχουν υποχρεωτική, βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και προσανατολισμένη στις υπηρεσίες, εσωτερική εκπαίδευση στους υπαλλήλους και αξιωματούχους επιβολής του νόμου, να συγκροτήσουν μονάδες καταπολέμησης του μίσους, με γνώση του αντιτσιγγανισμού στις αστυνομικές δυνάμεις και να ενθαρρύνουν την ενεργητική πρόσληψη Ρομά ως μελών της αστυνομίας.

Το πρόγραμμα NET-KARD Στην Καταλονία της Ισπανίας, η περιφερειακή αστυνομική δύναμη προχώρησε σε μια πρωτοβουλία σύμφωνα με την οποία τα μεγαλύτερα σε ηλικία μέλη μιας κοινότητας Ρομά ή άλλα μέλη της κοινότητας που απολαμβάνουν του σεβασμού της, θα είχαν τον ρόλο του άτυπου διαμεσολαβητή μεταξύ των κοινοτήτων τους και της αστυνομίας. Για παράδειγμα, προτού προχωρήσει την διενέργεια μιας επιχείρησης σε μια κοινότητα Ρομά, η αστυνομία θα ζητούσε πρώτα πληροφορίες και συμβουλές από τον άτυπο διαμεσολαβητή με σκοπό να συντάξει ένα αποτελεσματικό σχέδιο δράσης. Σύμφωνα με την αστυνομία, η πρωτοβουλία αυτή της επέτρεψε να έχει καλύτερη επίγνωση του ευρύτερου υποβάθρου του περιστατικού στο οποίο καλείται να επέμβει, επιτρέποντάς της έτσι να έχει μια πιο στοχευμένη προσέγγιση και να μην καταφεύγει σε πρακτικές υπερβολικής αστυνόμευσης. Αυτό με τη σειρά του οδήγησε σε μεγαλύτερη αποδοχή της αστυνομίας από τους Ρομά.

Στην Σλοβενία, η αστυνομία αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση την κοινοτική αστυνόμευση, ένα θέμα το οποίο αποτελεί μέρος τόσο της βασικής όσο και συνεχιζόμενης υπηρεσιακής εκπαίδευσης των αστυνομικών. Μέλη της αστυνομίας συναντούν μέλη της κοινότητας των Ρομά, μαθαίνουν για τα έθιμά τους και μπορούν να επιλέξουν την παρακολούθηση μαθημάτων βασικής προφορικής γνώσης της τοπικής διαλέκτου των Ρομανές (της γλώσσας των Ρομά). Σύμφωνα με μια αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος το οποίο εφαρμόζοταν τουλάχιστον μέχρι το 2016, οι συμμετέχοντες αστυνομικοί αποκτούσαν χρήσιμες δεξιότητες για την αλληλεπίδρασή τους με τις κοινότητες Ρομά, κάτι που οδήγησε σε μείωση της παραβατικότητας των Ρομά αλλά και στην άνοδο των καταγγελιών από τους ίδιους τους Ρομά. Ίσως όμως το μεγαλύτερο επίτευγμα του προγράμματος ήταν η σφυρηλάτηση στενών δεσμών μεταξύ των συμμετεχόντων αστυνομικών και των Ρομά που πήραν μέρος στις σχετικές εκπαιδεύσεις, με μερικούς από τους Ρομά να προσφέρονται εθελοντικά να λειτουργήσουν ως άτυποι διαμεσολαβητές μεταξύ της αστυνομίας και μελών της κοινότητας των Ρομά.

Η ECRI χαιρέτισε το σχέδιο των Σλοβακικών αρχών να προσλάβουν **2.000 Ρομά** ως μέλη ομάδων περιπολίας οι οποίες θα συνεργάζονται με την αστυνομία με σκοπό να ενισχύσουν το αίσθημα ασφάλειας των Ρομά. Παράλληλα, η ECRI θεώρησε ότι μελλοντικά μέλη των ομάδων αυτών θα μπορούσαν, μετά από περαιτέρω εκπαίδευση, να ενταχθούν στις τάξεις της αστυνομίας. Η ECRI θεώρησε επίσης σημαντικό ότι ο διευθυντής της αστυνομίας στην επαρχία Košice αποφάσισε να μην εγκρίνει άλλες αστυνομικές επιχειρήσεις ευρείας κλίμακας σε περιοχές που διαβιών Ρομά, ενώ καλοδέχθηκε την απόφαση να εφοδιαστούν οι αστυνομικοί με κάμερες σώματος, θεωρώντας ότι αυτό θα επέτρεπε στους αστυνομικούς να αντιμετωπίσουν καλύτερα ψευδείς καταγγελίες για βάνταυση συμπεριφορά.

3.2 Τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης με αρμοδιότητες σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Οι αρχές του κράτους δικαίου και η απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Ευρώπης επιδιώκονται κυρίως μέσω των ακόλουθων οργάνων και φορέων του Συμβουλίου της Ευρώπης:

Η Επιτροπή Υπουργών

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση

Η **Επιτροπή Υπουργών** είναι το θεσμικό όργανο λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο ρόλος και οι αρμοδιότητές της ορίζονται σε γενικές γραμμές στο κεφάλαιο IV του Καταστατικού, μεταξύ των οποίων είναι και η εποπτεία της εφαρμογής των αποφάσεων του ΕΔΔΑ.

Η **Κοινοβουλευτική Συνέλευση** είναι το συμβουλευτικό όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο συζητά θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά του και υποβάλλει τα συμπεράσματά του, υπό μορφή συστάσεων, στην Επιτροπή Υπουργών.

Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών

Ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών είναι αρμόδιο για την ενίσχυση της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας.

Ο Επίτροπος είναι ένας ανεξάρτητος θεσμός που προωθεί την ευαισθητοποίηση και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι δραστηριότητες του Επιτρόπου περιλαμβάνουν επισκέψεις σε χώρες, σύνταξη θεματικών εκθέσεων και διενέργεια δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης. *Έκθεση του Επιτρόπου για θέματα που αφορούν τους Ρομά ή εκθέσεις χωρών.*

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI)

Η ECRI είναι ένα όργανο για τα ανθρώπινα δικαιώματα που αποτελείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και το οποίο, εκτός από την έκδοση Συστάσεων Γενικής Πολιτικής όπως αυτές που αναφέρονται παραπάνω, παρακολουθεί τα προβλήματα του ρατσισμού και των διακρίσεων, καταρτίζει εκθέσεις και εκδίδει συστάσεις προς τα κράτη μέλη. *Τελευταίες εκθέσεις της ECRI ανά χώρα*

Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων

Η Συμβουλευτική Επιτροπή είναι η ανεξάρτητη επιτροπή εμπειρογνομένων που είναι αρμόδια για την αξιολόγηση της εφαρμογής της Σύμβασης-Πλαίσιο. Τα πορίσματά της παρουσιάζονται σε λεπτομερείς γνωμοδοτήσεις για κάθε χώρα. *Τελευταία γνωμοδότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής ανά χώρα*

Οι επίσημες εκθέσεις αυτών των θεσμικών οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης δεν είναι σημαντικές μόνο λόγω της φύσης τους αλλά και επειδή το **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) συχνά τις λαμβάνει υπόψη ως πληροφορίες υποβάθρου**. Είναι λοιπόν πολύ πιθανό ότι αν ένα θεσμικό όργανο έχει επισημάνει ένα ζήτημα ως ιδιαίτερα προβληματικό στις εκθέσεις του για ένα κράτος μέλος (όπως π.χ. την διαρκή αδυναμία των αρχών να ερευνήσουν εάν ένα αδίκημα μπορεί να έχει ρατσιστικά χαρακτηριστικά), τότε το ΕΔΔΑ θα καταλήξει σε ένα παρόμοιο συμπέρασμα σε απόφασή του στην οποία θίγεται το ζήτημα αυτό

ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΣΧΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Μια ανάγνωση των εκθέσεων του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, της ECRI καθώς και της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Σύμβασης Πλαίσιο για όλα τα κράτη μέλη καταδεικνύει ότι δεν είναι μόνο οι χώρες της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης που συχνά δεν λαμβάνουν επαρκή μέτρα ώστε να διασφαλίσουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ρομά και Μετακινούμενων

Ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΑΔ) εξέφρασε την ανησυχία του για την εμφάνιση μιας επιθετικής ρητορικής μίσους σε δηλώσεις πολιτικών στην Νορβηγία (ένας εκ των οποίων δήλωσε ότι οι «Ρομά πρέπει να τεμαχιστούν σε μικρά κομματάκια και να δοθούν ως τροφή στα σκυλιά»), καθώς και ρατσιστικού λόγου, με ένα πολιτικό να αποκαλεί έμμεσα τους «γύφτους» ως σκουπίδια *Έκθεση του ΕΑΔ μετά την επίσκεψή του στην Νορβηγία, 2015*

Η ECRI θεώρησε ότι η δημιουργία και συνεχιζόμενη λειτουργία μιας βάσης δεδομένων που περιείχε τα ονόματα 4.700 Ρομά (περιλαμβανομένων και πολλών παιδιών κάτω των 15 ετών), πολλοί από τους οποίους δεν είχαν κατηγορηθεί στο παρελθόν για κάποιο αδίκημα, αποτελούσε μια μορφή χαρακτηρισμού βάσει εθνοτικού προφίλ, και χαιρέτισε την καταβολή αποζημίωσης από τα σουηδικά δικαστήρια στους Ρομά που είχαν συμπεριληφθεί στην βάση δεδομένων ως ένα βήμα αποκατάστασης της εμπιστοσύνης των Ρομά στην αστυνομία *Πέμπτη Έκθεση της ECRI για την Σουηδία, 2018*

Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαίσιο διαπίστωσε ότι πολλές φορές στην Γερμανία μέλη μειονοτήτων δεν εμπιστεύονται την αστυνομία λόγω της συνεχιζόμενης χρήσης πρακτικών χαρακτηρισμού βάσει εθνοτικού προφίλ, καθώς και της αποτυχίας τους να διερευνήσουν αποτελεσματικά εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Η Συμβουλευτική Επιτροπή έκανε εκτενείς αναφορές στην Έκθεσή της στη διαβόητη υπόθεση δολοφονίας οχτώ ατόμων Τούρκικης εθνικής καταγωγής και ενός ατόμου Ελληνικής εθνικής καταγωγής από μια Γερμανική ακροδεξιά και νεοναζιστική τρομοκρατική οργάνωση. Οι δολοφονίες αυτές είχαν αρχικά θεωρηθεί ότι εντάσσονταν σε έναν πόλεμο μεταξύ δυο αντιμαχόμενων εγκληματικών οργανώσεων που αποτελούνταν από άτομα Τουρκικής εθνικής καταγωγής, η δε αστυνομία προχώρησε σε μια πιο επισταμένη διερεύνηση των δολοφονιών αυτών μόνο όταν μέλη της νεοναζιστικής οργάνωσης δολοφόνησαν μια αστυνομικό. Και τότε όμως, ο θάνατός της αποδόθηκε αρχικά σε μέλη της κοινότητας των Ρομά και Σίντι. Ακόμη και όταν αποδείχθηκε ότι αυτό κάτι τέτοιο δεν ίσχυε, η αστυνομία δεν ανακάλεσε την αρχική απόδοση ευθυνών σε μέλη της κοινότητας Ρομά και Σίντι *Συμβουλευτική Επιτροπή, Τέταρτη Γνώμη για την Γερμανία, 2015*

Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαίσιο επέκρινε την αδυναμία των Ιταλικών αρχών να προβούν στον ποινικό κολασμό ρητορικής μίσους κατά των Ρομά, μια αδυναμία που σύμφωνη με την Επιτροπή, δημιουργούσε ένα κλίμα ατιμωρησίας το οποίο με την σειρά του ενθάρρυνε ακροδεξιές εξτρεμιστικές ομάδες να οργανώνουν διαδηλώσεις κατά των Ρομά καθώς και να προβαίνουν σε επιθέσεις εναντίον τους *Συμβουλευτική Επιτροπή, Τέταρτη Γνώμη για την Ιταλία, 2016*

Η ECRI επέκρινε την αποτυχία των Βελγικών αρχών να καταρτίσουν ένα σύστημα συλλογής δεδομένων για εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά το οποίο θα επέτρεπε την ανάλυση των δεδομένων με βάση της διαφορετικές κατηγορίες ρατσιστικού κινήτρου (π.χ. αντισημιτικού, αντισιγγανικού), και ζήτησε από την αστυνομία και τις εισαγγελικές αρχές να θεσπίσουν και υιοθετήσουν κοινά πρωτόκολλα συλλογής δεδομένων *ECRI, Έκτη Έκθεση για το Βέλγιο, 2020*

Ωστόσο, τα ίδια όργανα του Συμβουλίου κάνουν συχνά επαινετικά σχόλια για τις πρωτοβουλίες και πολιτικές χωρών της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης στους τομείς της ένταξης των Ρομά και Μετακινούμενων καθώς και της προσέγγισής τους στην καταπολέμηση εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαίσιο διαπίστωσε ότι στην Ρουμανία η αστυνομία είχε λάβει μέτρα προκειμένου να οικοδομήσει σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των αστυνομικών και μελών της κοινότητας Ρομά, ενώ χαιρέτισε και τις προσπάθειες της αστυνομίας να προσλάβει ως προσωπικό άτομα από μειονότητες, περιλαμβανομένης και αυτής των Ρομά. Επίσης, επιδοκίμασε το γεγονός ότι μια σειρά από κρατικές αρχές, από την αστυνομία μέχρι το Ανώτατο Συμβούλιο για το Δικαστικό Σώμα, συνέλεξαν δεδομένα για τα εγκλήματα με ρατσιστικά κίνητρα *Συμβουλευτική Επιτροπή, Τέταρτη Γνώμη για την Ρουμανία, 2018*

Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαίσιο προέβη σε παρόμοιες διαπιστώσεις αναφορικά με την Βόρεια Μακεδονία, όπου ο αριθμός μελών των εθνικών μειονοτήτων καθώς και των Ρομά στην αστυνομία και στην δημόσια διοίκηση, ένα στοιχείο το οποίο θα ενδυνάμωνε την εμπιστοσύνη μελών των μειονοτήτων στην αστυνομία και στο κράτος γενικότερα *Συμβουλευτική Επιτροπή, Τέταρτη Γνώμη για την Βόρεια Μακεδονία, 2016*

Η ECRI χαιρέτισε τις συνεχείς προσπάθειες των κροατικών αρχών να βελτιώσουν το *Πρωτόκολλο Εγκλημάτων Μίσους*, καθώς και την εγκύκλιο οδηγία του Γενικού Εισαγγελέα προς τους εισαγγελείς με την οποία τους ζητείτο να εξασφαλίσουν ότι κάθε πληροφορία σχετική με εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά θα συλλεγόταν και καταγραφόταν με επιμέλεια *ECRI, Πέμπτη Έκθεση για την Κροατία, 2018*

Αναφορικά με την Βουλγαρία, η Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαίσιο παρατήρησε ότι οι αρχές είχαν υλοποιήσει μια σειρά από προγράμματα προκειμένου να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των αστυνομικών και εισαγγελικών αρχών στην καταπολέμηση του ρατσιστικού εγκλήματος. Σύμφωνα με τις αρχές, το Υπουργείο Εσωτερικών [στο οποίο υπάγεται η αστυνομία] προέβη στην εκπαίδευση αστυνομικού προσωπικού στην διερεύνηση του ρατσιστικού εγκλήματος βάσει ενός εγχειριδίου ενώ η Ακαδημία Αστυνομίας είχε συμπεριλάβει θέματα σχετικά με το ρατσιστικό έγκλημα στην εγκύκλιο ύλη της. *Συμβουλευτική Επιτροπή, Τέταρτη Γνώμη για την Βουλγαρία, 2020*

3.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) (στα ελληνικά), ήταν το πρώτο κείμενο που αποκρυστάλλωσε και έδωσε δεσμευτικό χαρακτήρα στα δικαιώματα που ορίζονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Η ΕΣΔΑ είναι μια διεθνής σύμβαση που προστατεύει και ενδυναμώνει μια ευρεία σειρά ανθρώπινων δικαιωμάτων. Στο αρχικό κείμενο της ΕΣΔΑ προστέθηκαν ορισμένα δικαιώματα με την υιοθέτηση πρόσθετων πρωτοκόλλων.

Με την θεώρησή του ως ένα **ζωντανό όργανο** (στα ελληνικά) προκειμένου να μπορεί να τύχει εφαρμογής σε πραγματικά, καθημερινά προβλήματα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έχει κατορθώσει να καταστήσει την ΕΣΔΑ πάντα επικαιροποιημένη και αποτελεσματική. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν κυρώσει την ΕΣΔΑ.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Η ΕΣΔΑ και τα πρόσθετα πρωτόκολλα ορίζει μια σειρά από δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην ζωή ή το δικαίωμα στη σύναψη γάμου. Για τους σκοπούς της παρούσας εργαλειοθήκης, τα δικαιώματα που προστατεύει η ΕΣΔΑ μπορούν να διαιρεθούν σε δυο κατηγορίες:

Απόλυτα δικαιώματα: η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών (όπως π.χ. η προστασία από βασανιστήρια ή από δουλεία και καταναγκαστικά έργα) δεν μπορεί να περιοριστεί για κανέναν λόγο. Έτσι, μια πρακτική που αποτελεί βασανιστήριο θα παραβιάζει στην ΕΣΔΑ και δεν θα μπορεί να θεωρηθεί θεμιτή για κανέναν λόγο. Επιπρόσθετα, τα απόλυτα δικαιώματα δεν είναι δεκτικά παραίτησης – για παράδειγμα, ένας φυλακισμένος δεν μπορεί να «συμφωνήσει» να γίνει θύμα βασανιστηρίων.

Σχετικά δικαιώματα: η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών (όπως π.χ. το δικαίωμα στην ζωή ή το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης) μπορεί, υπό κάποιες προϋποθέσεις, να τύχει περιορισμών. Έτσι π.χ. το δικαίωμα στην ζωή δεν είναι απόλυτο γιατί μπορεί υπό προϋποθέσεις (όταν για παράδειγμα κάποιος βρίσκεται σε άμυνα) η αφαίρεση ζωής να μην τελεί κατά παράβαση της ΕΣΔΑ.

Τα κύρια άρθρα της ΕΣΔΑ που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αστυνομία στο έργο της είναι τα ακόλουθα:

Άρθρο 2
Δικαίωμα στη ζωή

Άρθρο 2, το δικαίωμα στην ζωή. Πρόκειται για ένα σχετικό δικαίωμα, καθώς η αφαίρεση μιας ανθρώπινης ζωής θα παραβιάζει την ΕΣΔΑ εκτός αν εμπίπτει σε μια από τις τρεις εξαιρέσεις (άμυνα κατά παράνομης βίας, πραγματοποίηση σύλληψης / παρεμπόδιση απόδρασης και καταστολή εξέγερσης / στάσης) και μόνο αν η χρήση θανατηφόρου βίας είναι νόμιμη και αναλογική, δηλαδή όταν αυτή είναι απολύτως αναγκαία.

Άρθρο 3
Δικαίωμα στην προστασία από τα

Άρθρο 3, το δικαίωμα προστασίας από βασανιστήρια και από απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση. Πρόκειται για ένα απόλυτο δικαίωμα, το οποίο δεν μπορεί να υποβληθεί σε κανέναν περιορισμό. Έτσι, μια πρακτική είτε δεν θα αποτελεί βασανιστήριο (και άρα δεν θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3) είτε θα ισοδυναμεί με βασανιστήριο και άρα θα παραβιάζει το Άρθρο 3.

Άρθρο 8
Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής
και οικογενειακής ζωής

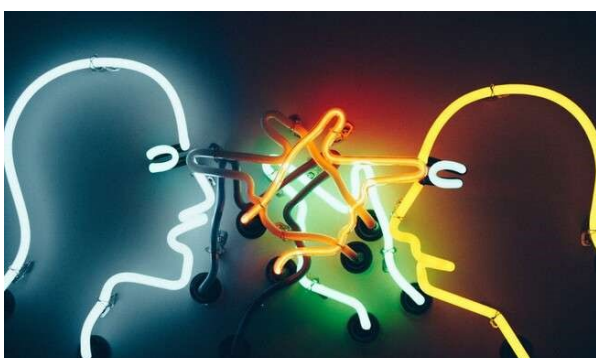
Άρθρο 8, το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, την κατοικίας και της αλληλογραφίας. Πρόκειται για ένα σχετικό δικαίωμα, καθώς μια προσβολή του (π.χ. η διενέργεια μιας κατ'οίκον έρευνας) δεν θα παραβιάζει την ΕΣΔΑ, αν προβλέπεται από τον νόμο, αποσκοπεί στην προάσπιση ενός νόμιμου σκοπού και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

Άρθρο 11

το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και
του συνεταιρίζεσθαι

Το Άρθρο 11 αποτελεί επίσης ένα σχετικό δικαίωμα, καθώς δεν συντρέχει παραβίαση σε περίπτωση που αυτό προσβληθεί (π.χ. σε περίπτωση διάλυσης μιας διαδήλωσης στα πλαίσια της οποίας λαμβάνουν χώρα περιστατικά βίας), αν το μέτρο αυτό προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, αποσκοπεί στην προάσπιση ενός νόμιμου σκοπού και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

Άρθρο 14

Απαγόρευση διακρίσεων

Το Άρθρο 14 και το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 12 το δικαίωμα προστασίας από τις διακρίσεις. Τα δυο αυτά άρθρα προστατεύουν το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης στην απόλαυση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ΕΣΔΑ και τα πρόσθετα πρωτόκολλα, και από την εθνική νομοθεσία αντίστοιχα. Μια διαφορετική αντιμετώπιση θα μπορεί να θεωρηθεί ως διάκριση αν δεν έχει μια αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία.

Ένα σύντομο βίντεο σχετικά με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση είναι διαθέσιμο σε όλες τις επίσημες γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) είναι διαφορετικό από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ). Το ΔΕΕ έχει έδρα την Πόλη του Λουξεμβούργου, πρωτεύουσα του κράτους του Λουξεμβούργου, και ο ρόλος του είναι να εξασφαλίζει την συμμόρφωση με το δίκαιο και τους κανόνες ερμηνείας και εφαρμογής των Ιδρυτικών Συμφωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο κύριος ρόλος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) εδρεύει στο Στρασβούργο. Η βασική του αποστολή είναι να εποπτεύει την τήρηση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εξετάζοντας κυρίως προσφυγές από άτομα κατά κρατών που έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση ή, σπανιότερα, καταγγελίες κρατών κατά άλλων κρατών

Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

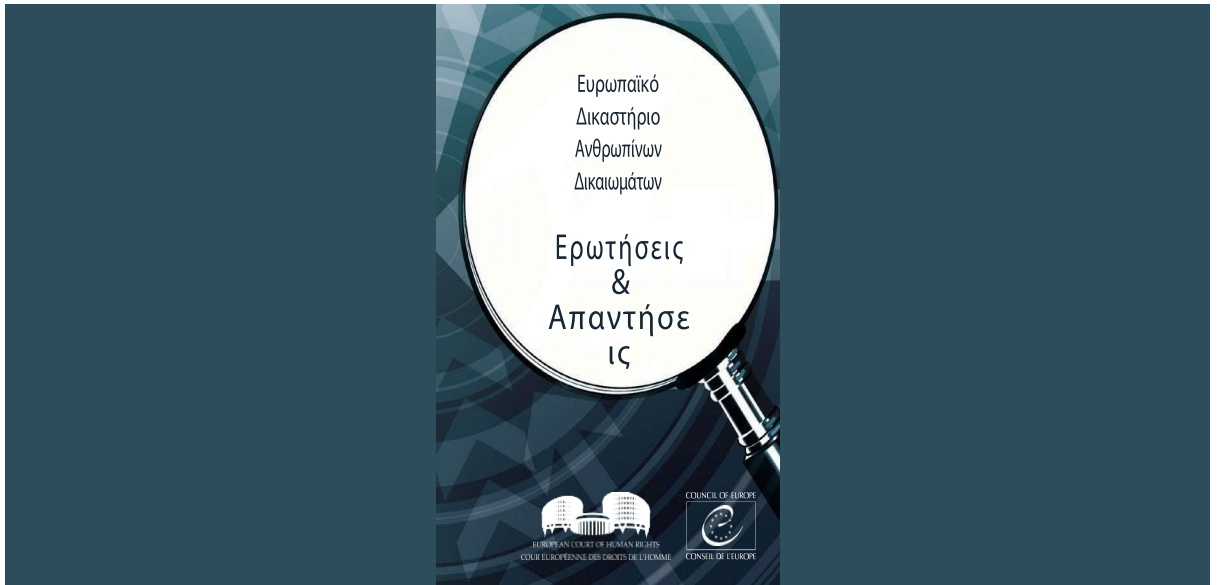
Οι μη νομικοί (και όχι μόνο!) πολλές φορές έχουν σχηματίσει λάθος γνώμη για το ΕΔΔΑ:

Το Δικαστήριο μπορεί:

- ❑ Να κρίνει, μετά την εξέταση μιας καταγγελίας που του έχει υποβληθεί, ότι ένα κράτος έχει παραβιάσει τις υποχρεώσεις του βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης. Μπορεί, για παράδειγμα, να κρίνει ότι η νομοθεσία μιας χώρας σχετικά με τη χρήση πυροβόλων όπλων δεν συμμορφώνεται με τη Σύμβαση.
- ❑ Να διατάξει την καταβολή εύλογης αποζημίωσης, η οποία είναι συνήθως συμβολικού χαρακτήρα.
- ❑ Να υποδείξει σε ένα κράτος να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι παρόμοιες παραβιάσεις δεν θα επαναληφθούν
- ❑ Να δώσει στον προσφεύγοντα τη δυνατότητα να ζητησε την επανεξέταση της υπόθεσής του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Το Δικαστήριο δεν μπορεί:

- ❑ Να ανατρέψει αποφάσεις ή διαταγές που εκδίδονται από εθνικά δικαστήρια.
- ❑ Να αγνοήσει την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από τα εθνικά δικαστήρια, χωρίς πολύ σοβαρό λόγο.
- ❑ Να κηρύξει ένα άτομο ένοχο ή αθώο- το Δικαστήριο ΔΕΝ αξιολογεί την προσωπική ποινική ευθύνη. Δεν μπορεί π.χ. να κρίνει έναν αστυνομικό ένοχο για κάποιο αδίκημα.
- ❑ Να επιβάλει πρόστιμο σε ένα κράτος για παραβίαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης, αλλά μπορεί να χορηγήσει αποζημίωση στον προσφεύγοντα.

Ένας σύντομος οδηγός με ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με το ΕΔΔΑ και τις αρμοδιότητες του είναι διαθέσιμος στα ελληνικά [εδώ](#).

Μια σύντομη ταινία σχετικά με το ΕΔΔΑ είναι διαθέσιμη στα ελληνικά [εδώ](#)

ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Όποιος πιστεύει ότι είναι προσωπικά και άμεσα θύμα παραβίασης ενός ή περισσότερων από τα δικαιώματά που του αναγνωρίζει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) μπορεί να καταθέσει μια **προσφυγή** (στα ελληνικά) στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Μια απλοποιημένη εικόνα του κύκλου ζωής μιας αίτησης έχει ως εξής:

- ➔ Ο προσφεύγων οφείλει να εντοπίσει μια πράξη ή παράλειψη τους κράτους, η οποία πιστεύει ότι παραβιάζει τα δικαιώματά του βάσει της Σύμβασης. Η πράξη ή παράλειψη αυτή μπορεί να έχει τελεστεί είτε από έναν δημόσιο λειτουργό είτε από έναν ιδιώτη.
- ➔ Ο προσφεύγων πρέπει να προσφύγει στα εθνικά δικαστήρια και να εξαντλήσει ΟΛΑ τα διαθέσιμα, προσβάσιμα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα (εφέσεις, συνταγματικές προσφυγές).
- ➔ Αν δεν είναι ικανοποιημένος με την τελική απόφαση του εθνικού δικαστηρίου, μπορεί να καταθέσει προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ.
- ➔ Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι η αίτηση είναι παραδεκτή, θα αποφανθεί επί της υπόθεσης.
- ➔ Αν το ΕΔΔΑ συμφωνήσει με τις αιτιάσεις του προσφεύγοντος και κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της ΕΣΔΑ, τότε μπορεί να επιδικάσει αποζημίωση στον προσφεύγοντα.
- ➔ Σε μερικές περιπτώσεις, το ΕΔΔΑ μπορεί επίσης να υποδείξει στην κυβέρνηση τα μέτρα που πρέπει να πάρει προκειμένου να του εξασφαλίσει πλήρη επανόρθωση (ατομικά μέτρα) ή άλλα μέτρα που πρέπει να λάβει προκειμένου να εξασφαλίσει ότι παρόμοιες παραβιάσεις της ΕΣΔΑ δεν θα συμβούν στο μέλλον σε άλλες περιπτώσεις (γενικά μέτρα), όπως π.χ. η θέσπιση νέας νομοθεσίας ή η παροχή καλύτερης εκπαίδευσης σε αστυνομικούς. Το ΕΔΔΑ στη συνέχεια θα διαβιβάσει την απόφαση στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- ➔ Η Επιτροπή Υπουργών θα εποπτεύσει την εκτέλεση της απόφασης. Πιο συγκεκριμένα, θα επιβλέψει αν η αποζημίωση που επιδίκασε το ΕΔΔΑ καταβλήθηκε στον προσφεύγοντα καθώς και αν έχουν ληφθεί τα σχετικά ατομικά και γενικά μέτρα
- ➔ Η Επιτροπή Υπουργών μπορεί να ζητήσει την λήψη γενικών μέτρων ακόμη και αν αυτά δεν έχουν υποδειχθεί από το ΕΔΔΑ. Η εξέταση της εκτέλεσης της απόφασης από την Επιτροπή Υπουργών θα κλείσει μόνο αν βεβαιωθεί ότι το κράτος έχει λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εν λόγω διασφάλιση.

ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Για παράδειγμα, κατόπιν αποφάσεων του ΕΔΔΑ σχετικά με την αδράνεια των αστυνομικών αρχών, τόσο στην **Ιταλία** όσο και στην **Ρουμανία** οι αρχές προχώρησαν σε μεταρρυθμίσεις του νομοθετικού πλαισίου για υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας. Μετά από αποφάσεις που αφορούσαν στην κακή χρήση υπηρεσιακού οπλισμού από αστυνομικούς, το σχετικό πλαίσιο στην **Βουλγαρία** αναθεωρήθηκε. Μετά από αποφάσεις του ΕΔΔΑ σχετικά με την αποτυχία των αρχών να διερευνήσουν επαρκώς καταγγελλθέντα περιστατικά αστυνομικής βίας ή ρατσιστικών επιθέσεων από τρίτους, μεταρρυθμίσεις υλοποιήθηκαν στην **Βόρεια Μακεδονία, Εσθονία, Πολωνία, Κύπρο, Ουγγαρία, Κροατία και Ρουμανία**.

Μετά από μια σειρά αποφάσεων του ΕΔΔΑ αναφορικά με την αδικαιολόγητη και υπέρμετρη χρήση βίας από αστυνομικές δυνάμεις προκειμένου να προβούν στην διάλυση συγκεντρώσεων, το ΕΔΔΑ ζήτησε υπέδειξε στην Τουρκία την ανάγκη να παράσχει σχετική εκπαίδευση στους αστυνομικούς (**İzci κατά Τουρκίας**). Οι Τουρκικές αρχές διοργάνωσαν μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες για περισσότερους από 400 υψηλόβαθμους αστυνομικούς αναφορικά με τεχνικές διαχείρισης πλήθους, ενώ 12,652 αστυνομικοί εκπαιδεύτηκαν στην ορθή χρήση δακρυγόνων και σχετικού εξοπλισμού.

Μετά από την απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση **Antayev κατά Ρωσίας** που αφορούσε στην διακριτική μεταχείριση σε βάρος ατόμων Τσετσένικης εθνοτικής καταγωγής από αστυνομικούς, οι Ρωσικές αρχές πήραν **μια σειρά από μέτρα** και προχώρησαν στην ανάπτυξη ενός συστήματος παρακολούθησης πιθανών εγκλημάτων με ρατσιστικά και θρησκευτικά κίνητρα. Επιπρόσθετα, η Εισαγγελία έλαβε μέτρα ώστε να ενισχύσει την συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων και ΜΚΟ.

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας δεν καθορίζει μόνο τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις των αστυνομικών, αλλά και τα δικαιώματά τους. Έτσι, σύμφωνα με τον Κώδικα:

- ➔ **Οι αστυνομικοί απολαμβάνουν κατά κανόνα τα ίδια πολιτικά και αστικά δικαιώματα με τους άλλους πολίτες. Περιορισμοί στα δικαιώματα αυτά επιτρέπονται μόνο όταν είναι αναγκαίοι για την άσκηση των καθηκόντων της αστυνομίας σε μια δημοκρατική κοινωνία, σύμφωνα με το νόμο και σε συμμόρφωση με την ΕΣΔΑ**
- ➔ **Οι αστυνομικοί θα πρέπει επίσης να απολαμβάνουν τα κοινωνικά και οικονομικά τους δικαιώματα, ως δημόσιοι λειτουργοί, στο μέγιστο βαθμό που αυτό είναι δυνατό. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ιδρύουν ή να συμμετέχουν σε αντιπροσωπευτικές οργανώσεις, να λαμβάνουν κατάλληλο μισθό και υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης, ενώ θα πρέπει να τους παρέχονται και ειδικά μετρά υγείας και ασφάλειας, εν όψει του ιδιαίτερου χαρακτήρα της δουλειάς τους.**
- ➔ **Οι πειθαρχικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε αστυνομικούς θα πρέπει να μπορούν να προσβληθούν ενώπιον ενός ανεξάρτητου οργάνου ή ενός δικαστηρίου.**
- ➔ **Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να υποστηρίζουν τους αστυνομικούς κατά τον οποίων διατυπώνονται αβάσιμες κατηγορίες σχετικά με την άσκηση των καθηκόντων τους.**

Σύμφωνα με την ΕΔΔΑ και το Ενωσιακό Δίκαιο, οι αστυνομικοί έχουν το δικαίωμα να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν επικίνδυνες καταστάσεις, έχοντας πρόσβαση σε κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό και έχοντας λάβει κατάλληλη εκπαίδευση. Εάν ένας αστυνομικός βρεθεί κατηγορούμενος για πράξη που τέλεσε κατά την διάρκεια του καθήκοντός του, τότε πρέπει να απολαμβάνει όλα τα σχετικά δικαιώματα προκειμένου να τύχει μιας δίκαιης δίκης. Θα πρέπει επίσης να απολαμβάνει σε ένα λογικό βαθμό το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα καθώς και προστασίας από διακρίσεις ως προς την πρόσληψη, τις συνθήκες εργασίας, τις προαγωγές, την ίση αμοιβή, την απόλυση και την παρενόχληση. Θα πρέπει επίσης να θεσπιστούν εύλογα ωράρια εργασίας και περίοδοι ξεκούρασης, επαρκής αποζημίωση καθώς και κανονισμοί υγείας, να προβλέπονται αναρρωτικές άδειες και ασφάλιση αναπηρίας σχετικά με ατυχήματα κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων, όπως και άλλα μέτρα κοινωνικής ασφάλισης (γονική άδεια κ.α.). Πολλοί αστυνομικοί έχουν κερδίσει υποθέσεις (κυρίως σχετικά με μισθολογικά ζητήματα και άλλες εργατικές διαφορές) ενώπιον του ΕΔΔΑ.

Για παράδειγμα, στην υπόθεση **Milojević και λοιποί κατά Σερβίας**, το ΕΔΔΑ αποφάσισε ότι υπήρχε παραβίαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όταν δύο από τους προσφεύγοντες αστυνομικούς, δεν επανήλθαν στην υπηρεσία τους μετά την αθώωσή τους σε ποινικό δικαστήριο. Στην συνέχεια, η κυβέρνηση της Σερβίας έλαβε μια σειρά μέτρα που διασφαλίζουν ότι δεν θα επαναληφθούν παρόμοιες παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων των συναδέλφων τους. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι μετά την έκδοση της απόφασης του ΕΔΔΑ, οι προσφεύγοντες είχαν την δυνατότητα βάσει ακριβώς της απόφασης του ΕΔΔΑ, να ζητήσουν την επάνοδό τους στην υπηρεσία.

Η Στην υπόθεση **Grace Gatt κατά Μάλτας**, η προσφεύγουσα ήταν μια αστυνομικός στην οποία επιβλήθηκαν ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις. Στην συνέχεια, η προσφεύγουσα αποτάχθηκε από το Σώμα και η προσφυγή της στο Συνταγματικό Δικαστήριο, όπου υποστήριζε ότι η πειθαρχική δίκη της δεν είναι δίκαιη, απορρίφθηκε. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι το δικαίωμά της σε δίκαιη δίκη, όπως προστατεύεται από το Άρθρο 6 ΕΣΔΑ, είχε παραβιαστεί καθώς τα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου που εξέτασε την υπόθεσή της, ήταν αστυνομικοί εν ενεργεία, είχαν δε διοριστεί από τον προϊστάμενό αξιωματικό τους κάτω από τις διαταγές του οποίου υπηρετούσαν. Παρομοίως, το αστυνομικό όργανο το οποίο τελικώς αποφάσισε την απόταξή της δεν μπορούσε να θεωρηθεί αμερόληπτο. Το 2019, η Μάλτα τροποποίησε την σχετική νομοθεσία προκειμένου να διασφαλίσει την ανεξαρτησία των αστυνομικών μελών πειθαρχικών οργάνων.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ

Το ΕΔΔΑ είναι ενήμερο για τις δυσκολίες και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν καθημερινά οι αστυνομικοί και τις λαμβάνει υπόψη του όταν εξετάζει καταγγελίες αστυνομικής αυθαιρεσίας.

Στην υπόθεση **P.F. και E.F. κατά Ηνωμένου Βασιλείου**, ο δεύτερος προσφεύγων, μαθητής σε ένα καθολικό σχολείο στο Μπέλφαστ, έπρεπε να διασχίζει έναν δρόμο στον οποίο κατοικούσαν μέλη μιας αντιμαχόμενης θρησκευτικής κοινότητας, τα οποία συχνά οργάνωναν διαδηλώσεις και προχωρούσαν σε πράξεις βίας. Η αστυνομία αποφάσισε να μην λάβει δραστικά μέτρα με σκοπό να απομακρύνει τους διαδηλωτές, φοβούμενη πιο βίαιες αντιδράσεις. Προκειμένου δε να προστατεύσει την ακεραιότητα του δεύτερου προσφεύγοντος, καθώς και των άλλων μαθητών που πήγαιναν στο ίδιο σχολείο, η αστυνομία πρότεινε στους γονείς τους να τα εγγράψουν σε άλλο σχολείο. Η πρώτη προσφεύγουσα και μητέρα του δεύτερου προσφεύγοντος αρνήθηκε. Αυτό είχε ως συνέπεια πως κάθε μέρα, η αστυνομία προέβαινε στον σχεδιασμό και διεξαγωγή μιας επιχείρησης μεγάλης κλίμακας, κατά την οποία αστυνομικοί λάμβαναν θέση μεταξύ των μαθητών που περπατούσαν προς το σχολείο και των βίαιων διαδηλωτών, προκειμένου να τους προστατεύσουν. Οι επιχειρήσεις αυτές διήρκαν περίπου δυο μήνες. Όταν το ΕΔΔΑ κλήθηκε να εξετάσει τις αιτιάσεις των προσφευγόντων ότι η αστυνομία δεν τους παρείχε επαρκή προστασία, αυτό αποφάνθηκε ότι οι αστυνομικές αρχές είχαν λάβει όλα τα εύλογα μέτρα προκειμένου τόσο να προστατεύσουν τους μαθητές όσο και για να διασφαλίσουν ότι τα βίαια επεισόδια δεν θα κλιμακώνονταν. Το ΕΔΔΑ συμφώνησε πλήρως με την εκτίμηση κινδύνου που έκανε η αστυνομία ότι μια πιο ενεργητική αντίδραση εκ μέρους της (δηλαδή της διάλυσης του συγκεντρωμένου βίαιου πλήθους) θα είχε ως συνέπεια την κλιμάκωση της βίας σε όλη την πόλη. Το ΕΔΔΑ επεσήμανε επίσης ότι αυτή η στάση εκ μέρους της αστυνομίας δεν ήταν ανέξοδη ή χωρίς κίνδυνο για τους αστυνομικούς: κατά τους δυο μήνες που διάρκεσε η επιχείρηση, η αστυνομία διέθεσε σημαντικούς πόρους προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι μαθητές θα παρακολουθούσαν μαθήματα στο σχολείο που επιθυμούσαν, ενώ 41 αστυνομικοί τραυματίστηκαν. Αντίθετα, κανένας μαθητής δεν τραυματίστηκε την ίδια περίοδο.

Loyalists attack
Catholic children in Holy
Cross dispute (2001)

Στην υπόθεση **McCann και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου**, το ΕΔΔΑ επισήμανε ότι πολλές φορές οι αστυνομικοί καλούνται να πάρουν αποφάσεις σε κλάσματα δευτερολέπτου, βασιζόμενοι σε πληροφορίες που στην συνέχεια μπορεί να αποδειχθούν ανακριβείς. Έτσι όταν μέλη των ειδικών δυνάμεων πυροβόλησαν με σκοπό να εξουδετερώσουν, χωρίς πρώτα να προβούν σε βολές εκφοβισμού, φερόμενους ως τρομοκράτες για τους οποίους πίστευαν (λανθασμένα όπως αποδείχθηκε αργότερα) ότι μπορούσαν να πυροδοτήσουν μια βόμβα που θα προκαλούσε εκατόμβη θυμάτων, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι δεν μπορούσε να τους καταλογιστεί καμία ευθύνη, καθώς: «Σε διαφορετική περίπτωση, αυτό θα ισοδυναμούσε με την επιβολή ενός μη ρεαλιστικού βάρους στο κράτος και στους λειτουργούς επιβολής νόμου κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, ίσως σε βάρος της ζωής τους και της ζωής άλλων».

Σε μια μεταγενέστερη υπόθεση με παρόμοια πραγματικά περιστατικά, την **Armani da Silva κατά Ηνωμένου Βασιλείου**, δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά μελών ειδικών δυνάμεων της αστυνομίας τα οποία, με βάση επιχειρησιακές πληροφορίες που στην συνέχεια αποδείχθηκαν λανθασμένες, πυροβόλησαν και σκότωσαν ένα άτομο το οποίο πίστευαν ότι σκόπευε να πυροδοτήσει το γιλέκο αυτοκτονίας που φορούσε. Το περιστατικό αυτό έλαβε χώρα μετά την ανακάλυψη και εξουδετέρωση τεσσάρων βομβών, ενώ υπήρχαν φόβοι ότι άλλη μια βομβιστική επίθεση θα λάμβανε χώρα σύντομα. Το ΕΔΔΑ δεν διέγνωσε παραβίαση του Άρθρου 2, επισημαίνοντας πως μετά από μια διοικητική έρευνα που διεξήχθη από ένα ανεξάρτητο όργανο, αποδείχθηκε ότι τα εν λόγω μέλη των ειδικών δυνάμεων είχαν βάσιμα σχηματίσει την πεποίθηση ότι ο ύποπτος ήταν βομβιστής αυτοκτονίας, πως μπορεί να πυροδοτούσε την βόμβα ανά πάσα στιγμή και πως ο μόνος τρόπος να τον σταματήσουν ήταν να τον εξουδετερώσουν.

Το ΕΔΔΑ επίσης γνωρίζει ότι κατά την διερεύνηση καταγγελιών για παραβίαση των Άρθρων 2 και 3, οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί μπορεί να έρθουν αντιμέτωποι με πειθαρχικές και ποινικές δίωξεις. **Σε τέτοιες περιπτώσεις**, οι αστυνομικοί θα πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα δικονομικά δικαιώματα των κατηγορουμένων.

Στην **Manoli κατά Μολδαβίας**, ο προσφεύγων ήταν ένας αστυνομικός ο οποίος μαζί με έναν συνάδελφό του, κατηγορούταν για την κακομεταχείριση ενός υπόπτου κατά την σύλληψή του. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο θεώρησε ότι καθώς οι ύποπτοι είχαν προβάλλει αντίσταση, η χρήση βίας από τον προσφεύγοντα και τον συνάδελφό του ήταν νόμιμη και τους αθώωσε. Κατά της απόφασης αυτής, ο Εισαγγελέας άσκησε έφεση. Το εφετείο έκανε δεκτή την έφεση και καταδίκασε τον προσφεύγοντα σε τριετή φυλάκιση με αναστολή, χωρίς όμως να εξετάσει τους μάρτυρες ή τα φερόμενα θύματα. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι η ποινική διαδικασία στο εφετείο δεν ήταν δίκαιη και άρα διέγνωσε παραβίαση του άρθρου 6 (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη), καθώς η επί ακροατηρίου εξέταση των μαρτύρων και των θυμάτων ήταν καθοριστικής σημασίας προκειμένου να αξιολογηθεί αξιοπιστία τους, και όχι να αναγνωστούν απλά οι καταθέσεις τους. Σε συνέχεια της απόφασης του ΕΔΔΑ, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας ακύρωσε την καταδικαστική απόφαση κατά του προσφεύγοντος και διέταξε την διεξαγωγή νέας δίκης..

Η ΕΥΘΥΝΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΔΑ

Σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, η κρατική ευθύνη για παραλείψεις ή για πράξεις που διαπράχθηκαν από κρατικούς αξιωματούχους που εμπíπτουν στα Άρθρα 2,3, 8, είτε μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με το Άρθρο 14, μπορεί να προκύψει σε τρία στάδια:

- A. Πριν την τέλεση της πράξης ή της παράλειψης που εμπίπτει σε ένα από αυτά τα άρθρα (π.χ. στην έλλειψη επαρκούς νομοθετικού πλαισίου αναφορικά με την χρήση βίας, τον ελαττωματικό σχεδιασμό μιας αστυνομικής επιχείρησης) – αυτό θα είναι μια **ουσιαστική παραβίαση** του σχετικού άρθρου της ΕΣΔΑ.
- B. Κατά τον χρόνο που είτε κρατικοί αξιωματούχοι διαπράττουν πράξη που παραβιάζει αυτά τα άρθρα είτε επιτρέπουν/δεν αποτρέπουν (αν και το γνωρίζουν) ότι κάποιος τρίτος διαπράττει την εν λόγω πράξη (π.χ. βασανιστήρια από αστυνομικό, παράλειψη λήψης επιχειρησιακών μέτρων για την προστασία ατόμων από απειλές που προέρχονται από ιδιώτες) – και αυτό θα είναι μια **ουσιαστική παραβίαση** του σχετικού άρθρου της ΕΣΔΑ.
- C. Μετά τη διάπραξη μιας πράξης που απαγορεύεται βάσει αυτών των άρθρων, λόγω παράλειψης διεξαγωγής αποτελεσματικής έρευνας για την αποσαφήνιση των συνθηκών της πράξης και την τιμωρία των δραστών, ανεξάρτητα από το αν ο δράστης ήταν ιδιώτης ή κρατικός αξιωματούχος - αυτό θα είναι μια **διαδικαστική παραβίαση** του σχετικού άρθρου της ΕΣΔΑ

Παραδείγματα:

- ➔ Ένας αστυνομικός κακομεταχειρίζεται ένα άτομο – παραβίαση του Άρθρου 3 (ουσιαστική παραβίαση).
- ➔ Ένας αστυνομικός κακομεταχειρίζεται ένα άτομο που ανήκει σε μειονότητα, ενώ του απευθύνει ρατσιστικές προσβολές λόγω της ιδιότητάς του ως μέλους της εν λόγω μειονότητας – παραβίαση του Άρθρου 3 σε συνδυασμό με το Άρθρο 14.
- ➔ Ένας αστυνομικός δεν διασφαλίζει τον τόπο του εγκλήματος με αποτέλεσμα την απώλεια αποδεικτικών στοιχείων – παραβίαση του Άρθρου 3 - διαδικαστική παραβίαση).
- ➔ Ένας αστυνομικός δεν διερευνά εάν ένα έγκλημα είχε ρατσιστικά κίνητρα – παραβίαση του Άρθρου 3 σε συνδυασμό με το Άρθρο 14.

Το ΕΔΔΑ έχει υιοθετήσει μια επίσης ρεαλιστική προσέγγιση αναφορικά με το εύρος των υποχρεώσεων των αρχών όταν ερευνούν πιθανές παραβιάσεις του Άρθρου 2 και του Άρθρου 3, είτε μόνα είτε σε συνδυασμό με το άρθρο 14. Τα κύρια χαρακτηριστικά μιας αποτελεσματικής έρευνας, σύμφωνα με την νομολογία του ΕΔΔΑ, είναι η ανεξαρτησία, η επάρκεια, η άμεση ανταπόκριση, η διερεύνηση ιδιαίτερων κινήτρων του εγκλήματος, η ανεξάρτητη εποπτεία και η συμμετοχή του θύματος.

Προκειμένου μια έρευνα να ικανοποιεί τις διαδικαστικές απαιτήσεις των άρθρων αυτών, οι αρχές θα πρέπει να πάρουν όλα εκείνα τα μέτρα τα οποία είναι κατ' αρχήν ικανά στο να οδηγήσουν στην εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, καθώς και στον εντοπισμό και τιμωρία των υπευθύνων. Κάτι τέτοιο είναι, όπως έχει επισημάνει το ΕΔΔΑ, μια υποχρέωση μέσων και όχι υποχρέωση αποτελέσματος. Με άλλα λόγια, οι αρχές (δλδ η αστυνομία, η εισαγγελία, τα δικαστήρια) δεν έχουν την υποχρέωση να εντοπίζουν σε κάθε περίπτωση τους δράστες ενός εγκλήματος, καθώς κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο. Θα πρέπει όμως να προβαίνουν σε κάθε εύλογη έρευνα που θα μπορούσε να τους βοηθήσει να εντοπίσουν τους δράστες.

Το ΕΔΔΑ έχει αναπτύξει πέντε αρχές για την αποτελεσματική διερεύνηση καταγγελιών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών κατά της αστυνομίας.

Ανεξαρτησία: δεν πρέπει να υπάρχουν θεσμικές ή ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ των ανακριτών και των αστυνομικών που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας.

Επάρκεια: η έρευνα πρέπει να είναι σε θέση να συγκεντρώσει αποδεικτικά στοιχεία για να διαπιστωθεί εάν η καταγγελλόμενη συμπεριφορά της αστυνομίας ήταν παράνομη και να εντοπιστούν και να τιμωρηθούν οι υπεύθυνοι

Άμεση ανταπόκριση: η έρευνα πρέπει να διεξάγεται άμεσα και με ταχύτητα, προκειμένου να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη στο κράτος δικαίου

Δημόσιος έλεγχος: οι διαδικασίες και η λήψη αποφάσεων πρέπει να είναι διαφανείς, προκειμένου να διασφαλίζεται η λογοδοσία.

Συμμετοχή του θύματος: ο/η καταγγέλλων/ουσα πρέπει να συμμετέχει στη διαδικασία καταγγελίας, προκειμένου να προστατεύονται τα έννομα συμφέροντά του/της.

Βλ. τη γνώμη του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την αποτελεσματική εξέταση καταγγελιών κατά της αστυνομίας

Βλ. Τμήμα Εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, [ενημερωτικό δελτίο](#) σχετικά με τα πρότυπα αποτελεσματικής διερεύνησης των θανάτων ή περιστατικών κακομεταχείρισης από μέλη των δυνάμεων ασφαλείας.

4. ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

4.1 Αρχές και θεσμικά κείμενα

Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας περιέχει τα βασικά πρότυπα που η αστυνομία πρέπει να τηρεί στο έργο της. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης είναι εξαιρετικά σημαντική για την αστυνομία, τόσο ως σώμα όσο και ως παρόχου υπηρεσιών στο κοινό

Η αστυνομία ως σώμα

- ➔ Η αστυνομία ως σώμα θα πρέπει να διασφαλίσει την ακεραιότητα του αστυνομικού προσωπικού καθώς και την σωστή εκτέλεση των καθηκόντων του, προκειμένου να μπορεί να εγγυηθεί τον **σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών**
- ➔ Οι διαδικασίες πρόσληψης αστυνομικού προσωπικού θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά και **αμερόληπτα κριτήρια**.
- ➔ Το αστυνομικό προσωπικό, με την ιδιότητά του ως **δημόσιου λειτουργού**, θα πρέπει να απολαμβάνει τα κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματά του στον μέγιστο δυνατό βαθμό
- ➔ Η **εκπαίδευση του αστυνομικού προσωπικού** θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη αντιμετώπισης και καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας

Ο ρόλος της αστυνομία στην προαγωγή και προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου

- ➔ Το αστυνομικό προσωπικό θα πρέπει στην εκπλήρωση των καθηκόντων του να ενεργεί με δίκαιο τρόπο, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη του τις αρχές της αμεροληψίας και **της ίσης μεταχείρισης**
- ➔ Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του, το αστυνομικό προσωπικό θα πρέπει να λαμβάνει πάντα υπόψη **τα θεμελιώδη δικαιώματα όλων των πολιτών**
- ➔ Το αστυνομικό προσωπικό εκπληρώνει τα καθήκοντά του με ακεραιότητα και σεβασμό προς τους πολίτες και επιδεικνύει ιδιαίτερη μέριμνα για άτομα που ανήκουν σε ιδιαίτερα **ευάλωτες ομάδες**
- ➔ Κατά την προανάκριση, το αστυνομικό προσωπικό θα φέρεται με τρόπο αντικειμενικό και δίκαιο ενώ θα επιδεικνύει ευαισθησία και θα προσαρμόζει την συμπεριφορά του στις **ιδιαιτερές ανάγκες** των παιδιών, ανηλίκων, γυναικών, μελών μειονοτικών ομάδων (περιλαμβανομένων και εθνοτικών μειονοτικών ομάδων) καθώς και ευάλωτων ατόμων
- ➔ Το αστυνομικό προσωπικό θα πρέπει να παρέχει **χωρίς διακρίσεις** την κατάλληλη υποστήριξη, βοήθεια και πληροφόρηση σε θύματα αξιόποινων πράξεων

Η αναθεωρημένη Σύσταση Γενικής Πολιτικής 7 (στα ελληνικά) την Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) ορίζει τα πρότυπα που πρέπει να πληρούν οι εθνικές νομοθεσίες στον τομέα της καταπολέμησης του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων. Έτσι, τόσο το αστικό όσο και το διοικητικό δίκαιο θα πρέπει να ορίζουν ότι η απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης ισχύει για όλες τις δημόσιες αρχές, στις οποίες περιλαμβάνεται και την αστυνομία κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της καθώς και άλλες υπηρεσίες επιβολής νόμου.

Πιο συγκεκριμένα, το εθνικό αστικό και διοικητικό δίκαιο θα πρέπει να:

- ➔ Ορίζει με σαφήνεια και να απαγορεύει την άμεση και έμμεση φυλετική διάκριση, την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης δια συσχετισμού (διάκριση λόγω σχέσης), την αναγγελθείσα πρόθεση εφαρμογής διακριτικής μεταχείρισης, την εντολή σε τρίτο για εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης, την προτροπή προς τρίτο για εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης, την συνδρομή προς τρίτο για εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης και την παρενόχληση. Υποχρεώνει τις δημόσιες αρχές να προάγουν την ισότητα και να αποτρέπουν την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Το εθνικό ποινικό δίκαιο θα πρέπει να προβλέπει κυρώσεις σε περιπτώσεις φυλετικών διακρίσεων κατά την άσκηση καθηκόντων στο πλαίσιο δημοσίου λειτουργήματος ή επαγγέλματος. Επίσης, το εθνικό ποινικό δίκαιο θα πρέπει προβλέπει κυρώσεις για πράξεις όπως:

- ➔ Τη δημόσια υποκίνηση βίας, μίσους ή διακρίσεων, τις δημόσιες προσβολές και δυσφήμιση, τις απειλές εναντίον ενός ατόμου ή ενός συνόλου ατόμων λόγω της φυλής, του χρώματος, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιθαγένειας ή της εθνικής ή εθνοτικής τους καταγωγής. Η δημόσια έκφραση, με ρατσιστικό σκοπό, μιας ιδεολογίας που διεκδικεί ανωτερότητα ή που υποτιμά ή δυσφημεί μια ομάδα ατόμων λόγω της φυλής, του χρώματος, της γλώσσας, της θρησκείας, της εθνικότητας ή της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής τους.
- ➔ Τη δημόσια έκφραση, με ρατσιστικές προθέσεις, ιδεολογίας η οποία προβάλλει την ανωτερότητα ενός συνόλου ατόμων ή υποτιμά ή δυσφημεί το σύνολο αυτό λόγω της φυλής, του χρώματος, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιθαγένειας ή της εθνικής ή εθνοτικής του καταγωγής.
- ➔ Τη συγκρότηση ή ανάληψη της ηγεσίας ομάδας η οποία υποδαυλίζει το ρατσισμό· την παροχή υποστήριξης στην εν λόγω ομάδα· και την συμμετοχή στις δραστηριότητές της.

Θα πρέπει επίσης να προβλέπεται η σύσταση ενός ή ή περισσότερων ανεξάρτητων σωμάτων που θα είναι αρμόδια για τη διεξαγωγή ανακριτικής έρευνας όσον αφορά τις εικαζόμενες πράξεις διάκρισης που διαπράττονται από αστυνομικό προσωπικό.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: ΜΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Η ίση μεταχείριση / μη διάκριση είναι ένα από τα βασικά θέματα του **διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα**. Περιλαμβάνεται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, στην **Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** και σε όλα τα σημαντικά κείμενα και συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Η ίση μεταχείριση αποτελεί θεμελιώδη αρχή του πλαισίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης και της

Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και άλλων νομικών κειμένων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση**, ο **Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** και μια σειρά **Οδηγιών** απαγορεύουν κάθε μορφή διάκρισης.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου εγγυάται προστασία από τις διακρίσεις, ακόμη και αν αυτές προέρχονται από την αστυνομία. .

Το **Άρθρο 14** της ΕΣΔΑ απαγορεύει τις διακρίσεις στην «απόλαυση κάθε δικαιώματος και ελευθερίας που αναγνωρίζεται στη Σύμβαση». Πιο συγκεκριμένα, απαγορεύει τις διακρίσεις με βάση το φύλο, το χρώμα του δέρματός, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική προέλευση, την συμμετοχή σε εθνική μειονότητα, την παρουσία, τη γέννηση ή άλλη κατάσταση.

Το **Άρθρο 1** του **Δωδέκατου Πρωτοκόλλου** επεκτείνει το εύρος εφαρμογής της προστασίας κατά των διακρίσεων σε «κάθε δικαίωμα που προβλέπεται από τον νόμο», απαγορεύοντας έτσι γενικά τις διακρίσεις και κάνοντας το δικαίωμα στην μη διακριτική μεταχείριση «αυτόνομο». Σημειώνεται πως η Ελλάδα αν και έχει υπογράψει, δεν έχει ακόμη επικυρώσει το Πρωτόκολλο αυτό.

Από την ίδρυσή του μέχρι τον Οκτώβριο του 2020, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) **έχει εκδώσει 300 αποφάσεις** με τις οποίες διαπίστωσε διακριτική μεταχείριση για διάφορους λόγους.

Η έννοια της διακριτικής μεταχείρισης έχει τύχει συνεπούς ερμηνείας από το ΕΔΔΑ στην **νομολογία του** για το Άρθρο 14 της ΕΣΔΑ. Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, ως διάκριση θεωρείται η διαφορετική μεταχείριση, που στερείται αντικειμενικής και εύλογης δικαιολογίας, προσώπων που ευρίσκονται σε σχετικά παρόμοιες καταστάσεις. Για παράδειγμα, διακρίσεις συμβαίνουν όταν η αστυνομία, χωρίς αντικειμενικό λόγο, αντιμετωπίζει ένα άτομο διαφορετικά από άλλα άτομα σε παρόμοιες καταστάσεις με βάση ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό, ή δεν αντιμετωπίζει διαφορετικά άτομα που βρίσκονται σε σημαντικά διαφορετικές καταστάσεις, ή εφαρμόζει ουδέτερες πολιτικές με τρόπο που έχει δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις σε άτομα ή ομάδες.

4.2 Μορφές διακρίσεων στο Ευρωπαϊκό δίκαιο με εφαρμογή στο αστυνομικό έργο

ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ: Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άμεση διάκριση

Το Άρθρο 14 της ΕΣΔΑ δεν περιέχει τον ορισμό της έννοιας της άμεσης διάκρισης. Από την νομολογία του ΕΔΔΑ όμως προκύπτει ότι ως **άμεση διάκριση** ορίζεται η «διαφορετική μεταχείριση ατόμων που βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια κατάσταση» με βάση «ένα αναγνωρίσιμο χαρακτηριστικό».

Η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ), πλέον Ένωσης **περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής**, ορίζει ότι άμεση διάκριση συντρέχει όταν, για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής (τα επονομαζόμενα και «προστατευόμενα χαρακτηριστικά»), σε ένα πρόσωπο επιφυλάσσεται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση.

Στην υπόθεση **Antayev και λοιποί κατά Ρωσίας**, το ΕΔΔΑ διαπίστωσε ότι σύμφωνα με αστυνομικές εγκυκλίους, οι αστυνομικοί έπρεπε να συμπεριφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο προς υπόπτους μόνο όταν αυτοί είχαν μια συγκεκριμένη εθνοτική καταγωγή, όπως αυτή των προσφευγόντων. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι η εθνοτική καταγωγή των προσφευγόντων ήταν αν όχι ο μόνος, τουλάχιστον ο καθοριστικός λόγος για την συμμετοχή των αστυνομικών ειδικών δυνάμεων στις κατ'οίκον έρευνες. Θεώρησε δε ότι μια τέτοια διαφορά στην μεταχείριση υπόπτων δεν θα μπορούσε να βασίζεται στην πραγματική ή εικαζόμενη εθνοτική καταγωγή των υπόπτων. Οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι είχαν πέσει θύματα διακριτικής μεταχείρισης και ρατσιστικής εξύβρισης. Όταν κατήγγειλαν την συμπεριφορά αυτή στον εισαγγελέα που διενεργούσε την προανάκριση, αυτός αρνήθηκε να καταγράψει τις αιτιάσεις τους και ιδιαίτερα αυτές που αφορούσαν τη φερόμενη ως συμπεριφορά με ρατσιστικά κίνητρα των αστυνομικών κατά την διάρκεια της έρευνας, καθώς και δηλώσεις αστυνομικών που ήταν μειωτικές για την εθνοτική καταγωγή των προσφευγόντων. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι παρά το γεγονός ότι δεν έλαβε χώρα μια επισταμένη έρευνα για την πιθανή ύπαρξη ρατσιστικών κινήτρων, καθώς και πως οι αρχές μπόρεσαν να διατυπώσουν μια εύλογη εξήγηση για την αποτυχία τους αυτή, ήταν ξεκάθαρο ότι η προανάκριση δεν είχε εξετάσει την πιθανή συνδρομή ρατσιστικών κινήτρων.

Διακρίσεις λόγω σχέσης / συσχετισμού

Το ΕΔΔΑ έχει επιβεβαιώσει ότι το Άρθρο 14 εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις **διάκρισης λόγω σχέσης / συσχετισμού**, δηλαδή περιπτώσεις που το προστατευόμενο χαρακτηριστικό (φυλετική ή εθνοτική καταγωγή κτλ) αφορά ένα τρίτο πρόσωπο το οποίο όμως σχετίζεται με τον προσφεύγοντα.

Παράλληλα, και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει κρίνει ότι η **διάκριση λόγω σχέσης** στον τομέα της απασχόλησης παραβιάζει την απαγόρευση των διακρίσεων και αποτελεί μορφή άμεσης διάκρισης, ασχέτως αν το άτομο που έχει υποστεί διακριτική μεταχείριση δεν φέρει το ίδιο ένα από τα προστατευόμενα χαρακτηριστικά.

Στην υπόθεση **Škorjanec κατά Κροατίας** (στα ελληνικά), η προσφεύγουσα και ο σύντροφός της που είχε εθνοτική καταγωγή Ρομά, δέχθηκαν επίθεση από δυο άτομα τα οποία εξαπέλυσαν ρατσιστικές ύβρεις εις βάρος τους. Το ΕΔΔΑ επεσήμανε πως η υποχρέωση της αστυνομίας να διερευνήσει αν υπάρχει μια σχέση μεταξύ μιας ρατσιστικής συμπεριφοράς και μιας εγκληματικής πράξης, υποχρέωση που απορρέει από το Άρθρο 3 σε συνδυασμό με το Άρθρο 14 της ΕΣΔΑ, έχει εφαρμογή και σε περιπτώσεις περιστατικών βίας κατά ατόμων με βάση την πραγματική ή εικαζόμενη σχέση ή συσχέτισή τους με άλλα άτομα τα οποία έχουν πραγματικά ή εικάζεται ότι παρουσιάζουν μια ιδιαιτερότητα ή ένα προστατευόμενο χαρακτηριστικό.

Στην απόφασή του στην υπόθεση **Coleman κατά Attridge Law και Steve Law** (στα ελληνικά), το ΔΕΕ αποφάνθηκε πως όταν ένας εργοδότης επιφυλάσσει δυσμενή μεταχείριση σε έναν εργαζόμενο που δεν έχει αναπηρία σε σχέση με έναν άλλο εργαζόμενο, και αποδεικνύεται ότι η δυσμενής αυτή μεταχείριση συνδέεται με την αναπηρία του παιδιού του εργαζόμενου ο οποίος είναι επιφορτιζόμενος με την φροντίδα του παιδιού του, τότε η μεταχείριση αυτή παραβιάζει την απαγόρευση της άμεσης διάκρισης.

Παρενόχληση και εντολή διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος προσώπου

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), **η παρενόχληση και η εντολή διακριτικής μεταχείρισης** μπορούν να θεωρηθούν ως ιδιαίτερες μορφές άμεσης διάκρισης. Το ΕΔΔΑ έχει διαπιστώσει παραβιάσεις του **Άρθρου 14** σε περιπτώσεις παρενόχλησης και εντολής διακρίσεων.

Η παρενόχληση αποτελεί ιδιαίτερο είδος διάκρισης σύμφωνα με τις **Οδηγίες της ΕΕ για την ίση μεταχείριση**. **Η παρενόχληση** θεωρείται διακριτική μεταχείριση και συνίσταται στην εκδήλωση ανεπιθύμητης συμπεριφοράς που σχετίζεται με προστατευόμενο χαρακτηριστικό με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός ατόμου και/ή τη δημιουργία ενός εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή προσβλητικού περιβάλλοντος.

Οι οδηγίες της ΕΕ για την ίση μεταχείριση ορίζουν ότι η **εντολή για διάκριση** θεωρείται ότι συνιστά διάκριση, αλλά δεν παρέχουν ορισμό του όρου.

Στην υπόθεση **Dorđević κατά Κροατίας**, οι προσφεύγοντες, ένας άνδρας με πνευματική και σωματική αναπηρία και η μητέρα του, ισχυρίστηκαν ότι οι αρχές δεν τους παρέιχαν προστασία από την παρενόχληση και εκδηλώσεις βίας από ανήλικους. Το ΕΔΔΑ παρατήρησε ότι οι αστυνομικές αρχές γνώριζαν ότι ο προσφεύγων δέχονταν εντονότατη παρενόχληση και έκρινε ότι ήταν υποχρεωμένες να πάρουν εύλογα μέσα προκειμένου να το προστατεύσουν από περαιτέρω θυματοποίηση. Αποφάνθηκε επίσης ότι οι αρμόδιες αρχές, περιλαμβανομένης και της αστυνομίας, είχαν αποτύχει να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα περιστατικά βίας ή να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να σταματήσουν την επανάληψη περιστατικών παρενόχλησης

Στην υπόθεση **Timishev κατά Ρωσίας**, το ΕΔΔΑ παρατήρησε ότι ένας υψηλά ιστάμενος αξιωματικός της αστυνομίας διέταξε τους υφιστάμενούς του που επάνδρωναν ένα σημείο ελέγχου να μην επιτρέψουν την διέλευση «Τσετσένων». Καθώς, όπως έκανε δεκτό η Ρωσική κυβέρνηση, η εθνοτική καταγωγή ενός ατόμου δεν αναγραφόταν σε κανένα έγγραφο ταυτοποίησης, η διαταγή αυτή ουσιαστικά απέκλειε την διέλευση όχι μόνο ατόμων που όντως ήταν Τσετσένικης εθνοτικής καταγωγής αλλά και όσων απλά εικαζόταν ότι είχαν αυτή την καταγωγή. Παράλληλα, η Ρωσική κυβέρνηση δεν ισχυρίστηκε ότι μέλη άλλων εθνοτικών ομάδων υπόκειντο σε τέτοιους περιορισμούς. Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, αυτό αποτελούσε εμφανώς διακριτική μεταχείριση σε βάρος του προσφεύγοντος στην απόλαυση του δικαιώματός του ελεύθερης μετακίνησης λόγω της εθνοτικής του καταγωγής.

Πολλαπλή ή διατομεακή διάκριση

Τόσο το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και το Άρθρο 14 της ΕΣΔΑ δεν ορίζουν την πολλαπλή ή διατομεακή διάκριση. **Η πολλαπλή διάκριση** περιγράφει τη διάκριση που λαμβάνει χώρα με βάση διάφορους λόγους που λειτουργούν ξεχωριστά.

Η διατομεακή διάκριση περιγράφει μια κατάσταση στην οποία συντρέχουν πολλοί λόγοι διακριτικής μεταχείρισης, οι οποίοι ταυτόχρονα αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους με τρόπο ώστε να είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι

Στην υπόθεση **B.S. κατά Ισπανίας** η προσφεύγουσα, μια Νιγηριανής καταγωγής εργάτρια του σεξ, κατήγγειλε ότι αστυνομικοί την κακοποίησαν σωματικά και λεκτικά λόγω της φυλετικής της καταγωγής, του φύλου της και του επαγγέλματός της. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, είχε υποστεί επανειλημμένους αστυνομικούς ελέγχους καθώς και ρατσιστικές και σεξιστικές προσβολές, σε αντίθεση με άλλες εργάτριες του σεξ που είχαν καταγωγή από την Ευρώπη. Το ΕΔΔΑ θεώρησε ότι στις αποφάσεις τους, τα εθνικά δικαστήρια δεν έλαβαν υπόψη τους την ιδιαίτερη ευαλωτότητα της προσφεύγουσας, απόρροια της κατάστασής ως μια γυναίκα από την Αφρική που εκδιόταν και διέγνωσε παραβίαση του Άρθρου 14 σε συνδυασμό με το Άρθρο 3, υιοθετώντας έτσι μια ξεκάθαρα διατομεακή προσέγγιση ως προς τη διάκριση σε βάρος της προσφεύγουσας, χωρίς όμως να χρησιμοποιήσει τον όρο.

Στην υπόθεση **Alkonis κατά Μαυροβουνίου**, ο προσφεύγων, εθνοτικής καταγωγής Ρομά, και η οικογένειά του δέχονταν παρενόχληση από τους γείτονές τους τόσο επειδή ήταν Ρομά όσο και επειδή ήταν μουσουλμανικού θρησκευάτος. Είχαν υποστεί ρατσιστικές και θρησκευτικές ύβρεις, απειλές για την ζωή τους, συνθήματα είχαν γραφτεί στην πόρτα του, υλικές ζημιές στο αυτοκίνητό τους, ενώ άγνωστοι είχαν πυροβολήσει προς το διαμέρισμά τους. Το ΕΔΔΑ εστίασε στα δυο πιο επικίνδυνα περιστατικά και κατέκρινε την αστυνομία για τον τρόπο με τον οποίο διεξήγαγε την προανάκριση. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι το δικαίωμα στην σωματική ακεραιότητα του προσφεύγοντος δεν είχε τύχει κατάλληλης προστασίας όπως θα έπρεπε λόγω της εθνοτικής καταγωγής και του θρησκευάτος του.

Έμμεση διάκριση

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, η **έμμεση διάκριση** η έμμεση διάκριση ενδέχεται να λάβει τη μορφή δυσανάλογα επιζήμιων συνεπειών μιας γενικής πολιτικής ή ενός γενικού μέτρου που, παρότι διατυπώνονται με ουδέτερο, τρόπο, εισάγουν διάκριση εις βάρος μιας ομάδας. Με άλλα λόγια, μια πολιτική ή ένα μέτρο που δεν αφορά αποκλειστικά μια συγκεκριμένη ομάδα, μπορεί εν τούτοις να συνιστά δυσμενή μεταχείριση της εν λόγω ομάδας.

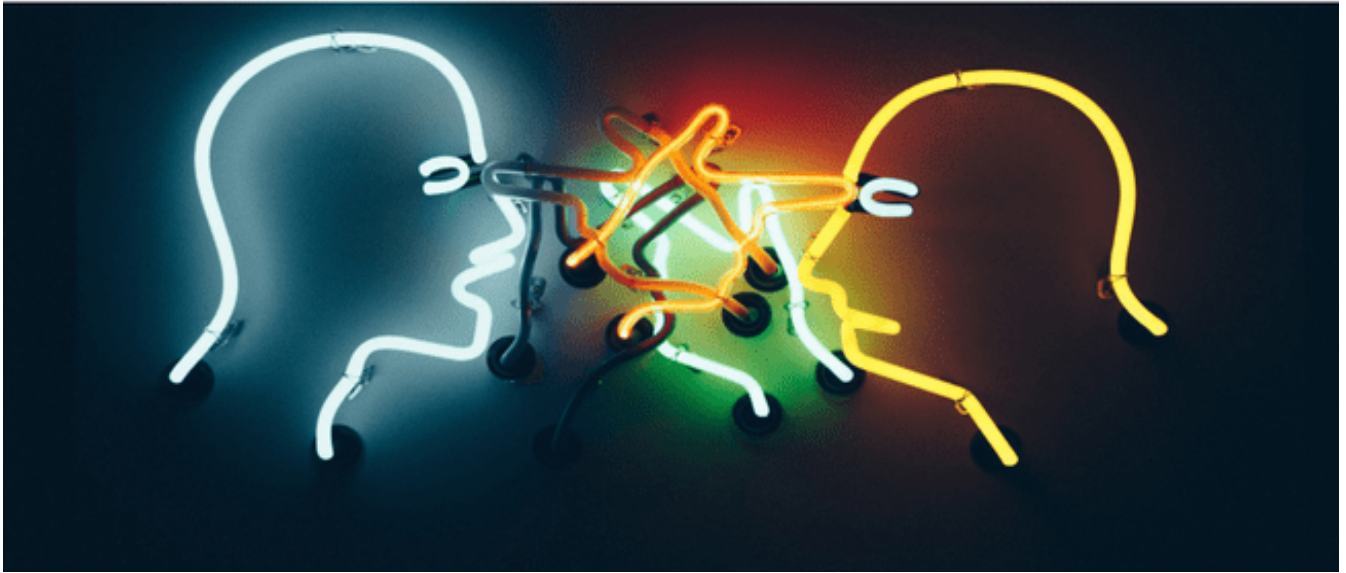
Σύμφωνα με το δίκαιο της Ε.Ε, η Οδηγία **περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής** ορίζει ότι **έμμεση διάκριση** θεωρείται ότι υφίσταται όταν μια φαινομενικά ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει άτομα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλα άτομα.

Στην υπόθεση **Oruz κατά Τουρκίας**, που αφορούσε βία κατά γυναικών, η τουρκική νομοθεσία την περίοδο που το περιστατικό έλαβε χώρα δεν περιείχε διακρίσεις με βάση το φύλο ως προς την απόλαυση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τους ή της πρόσβασης στην δικαιοσύνη. Έτσι, η διακριτική μεταχείριση δεν οφειλόταν στην νομοθεσία αλλά κυρίως στην γενική στάση των αρχών της περιοχής, όπως αυτή εκδηλωνόταν στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονταν οι γυναίκες στα αστυνομικά τμήματα όταν έκαναν καταγγελίες για ενδοοικογενειακή βία, καθώς και στην αδράνεια των δικαστηρίων στην παροχή αποτελεσματικής προστασίας στα θύματα.

Στην υπόθεση **Υπουργός Εσωτερικών και Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κατά Μαρίας-Ελένης Καλλίρη**, η κυρία Καλλίρη είχε προσφύγει κατά της απόρριψης της αίτησης συμμετοχής της σε διαγωνισμό για την κατάταξη σπουδαστών στις Σχολές Αξιωματικών και Αστυφυλάκων της Ελληνικής Αστυνομίας, λόγω του αναστήματός της (ήταν 2 εκατοστά κοντύτερη από το απαιτούμενο ανάστημα των 1.70 μ τόσο για άνδρες όσο και για γυναίκες). Το ΔΕΕ παρατήρησε ότι καθώς ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός γυναικών έχει ανάστημα κάτω του 1.70μ και άρα ο όρος αυτός έφερνε σε μειονεκτική θέση τις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες ως προς τις πιθανότητες εισαγωγής στις Σχολές Αξιωματικών και Αστυφυλάκων της Ελληνικής Αστυνομίας. Κατά συνέπεια, ο εν λόγω όρος αποτελούσε έμμεση διάκριση.

4.3 Οι υποχρεώσεις της αστυνομίας στην αντιμετώπιση περιστατικών βίας που οφείλονται σε ρατσιστικές συμπεριφορές

Σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, η απαγόρευση των διακρίσεων συνεπάγεται την υποχρέωση καταπολέμησης αδικημάτων με ρατσιστικά, ξενοφοβικά κίνητρα, λόγω θρησκευτική μισαλλοδοξίας ή λόγω αναπηρίας, του γενετήσιου προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.

Οι οδηγίες της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων δεν υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν το ποινικό δίκαιο για την αντιμετώπιση πράξεων διακρίσεων. Ωστόσο, η Απόφαση-Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού υποχρεώνει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να προβλέπουν ποινικές κυρώσεις σε σχέση με την υποκίνηση βίας ή μίσους λόγω φυλής, χρώματος, καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, καθώς και τη διάδοση ρατσιστικού ή ξενοφοβικού υλικού και την αποδοχή τέτοιων πράξεων.

Η Οδηγία της Ε.Ε. για τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικότητας (στα ελληνικά) θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων και θυμάτων εγκλημάτων μίσους ή διακρίσεων το οποίο μπορεί να συνδέεται με τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά.

Τον Μάιο του 2020 δημοσιεύθηκε η έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικότητας (στα ελληνικά).

Το ΕΔΔΑ έχει εξετάσει υποθέσεις που αφορούν βίαια περιστατικά λόγω διακριτικής συμπεριφοράς τόσο βάσει του ουσιαστικού όσο και του διαδικαστικού σκέλους των Άρθρων 2, 3, 8 και 14. Η διακριτική συμπεριφορά βασιζονταν:

- ➔ Στο φύλο του θύματος, π.χ. *Oruz κατά Τουρκίας, Eremia κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας, Halime Kilic κατά Τουρκίας, M.G. κατά Τουρκίας.*
- ➔ Στην φυλετική και εθνική καταγωγή του θύματος π.χ. *Nachova και άλλοι κατά Βουλγαρίας, Moldovan και άλλοι κατά Ρουμανίας, Makuchyan και Minasyan κατά Αζερμπαϊτζάν και Ουγγαρίας.*
- ➔ Στην θρησκεία του θύματος, π.χ. *Milanović κατά Σερβίας, Μέλη της Κοινότητας των Μαρτύρων του Ιεχωβά του Γκλντάνι και άλλοι κατά Γεωργίας, Kornilova κατά Ουκρανίας, Zagubnya και Tabachkova κατά Ουκρανίας.*
- ➔ Στα πολιτικά φρονήματα του θύματος, π.χ. *Virabyan κατά Αρμενίας.*
- ➔ Στον γενετήσιο προσανατολισμό, π.χ. *Identoba και άλλοι κατά Γεωργίας, M.C. και A.C. κατά Ρουμανίας, Sabalić κατά Κροατίας.*
- ➔ Στην αναπηρία του θύματος, π.χ. *Dorđević κατά Κροατίας.*

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έκρινε ότι οι κρατικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας, έχουν **θετική υποχρέωση** να προστατεύουν τα άτομα από εκδηλώσεις βία, ιδίως όταν έχουν ενημερωθεί για τον κίνδυνο θανάτου ή σοβαρών σωματικών βλαβών.

Οι κρατικές αρχές καθώς και η αστυνομία έχουν καθήκον να **προλαμβάνουν** εκδηλώσεις βίας που οφείλονται σε ρατσιστικές συμπεριφορές ιδιωτών τις οποίες (συμπεριφορές) οι αρχές γνώριζαν ή έπρεπε να γνωρίζουν, ή να επεμβαίνουν προκειμένου να προστατεύσουν τα θύματα από αδικήματα τελούμενα από τρίτα πρόσωπα.

Το ΕΔΔΑ έχει τονίσει επανειλημμένα πως, αν και η επιλογή των κατάλληλων αποτρεπτικών μέτρων εμπίπτει κατ' αρχήν στο περιθώριο εκτίμησης των κρατών, η αποτελεσματική αποτροπή σοβαρών πράξεων απαιτεί **αποτελεσματικές διατάξεις ποινικού δικαίου**.

Το ΕΔΔΑ έχει αποφανθεί ότι τα κράτη έχουν την **υποχρέωση να διεξάγουν έρευνα** ώστε να διαπιστώσουν την συνδρομή πιθανού ρατσιστικού κινήτρου πίσω από μια πράξη βίας, καθώς και ότι η αποτυχία αξιολόγησης ενός τέτοιου κινήτρου παραβιάζει το Άρθρο 14.

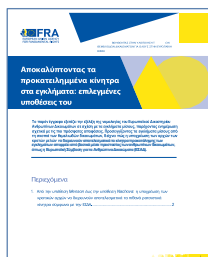
Ανάλογα με τις περιστάσεις, οι αρχές πρέπει να πάρουν **κάθε εύλογο μέτρο** με σκοπό να συλλέξουν και να εξασφαλίσουν τα αποδεικτικά στοιχεία, να εξετάσουν όλα τα πρακτικά μέσα προκειμένου να ανακαλύψουν την αλήθεια και να εκδώσουν πλήρως αιτιολογημένες, αμερόληπτες και αντικειμενικές αποφάσεις, χωρίς να παραλείπουν την εξέταση ύποπτων περιστατικών τα οποία μπορεί να είναι ενδεικτικά της πιθανότητας η βία να οφείλεται σε διακρίσεις.

Το ΕΔΔΑ έχει παρατηρήσει ότι οι αρχές, καθώς και η αστυνομία, έχουν το **επιπρόσθετο καθήκον** να λάβουν όλα τα εύλογα μέτρα ώστε να αποκαλυφθούν τυχόν ρατσιστικά κίνητρα και να διαπιστωθεί αν το ρατσιστικό μίσος ή οι ρατσιστικές προκαταλήψεις θα μπορούσαν να είχαν διαδραματίσει κάποιον ρόλο στα γεγονότα. Η προσέγγιση αυτή επεκτείνει την προστασία που προσφέρει η ΕΣΔΑ **σε μέλη ευάλωτων ομάδων** που καθίστανται θύματα ρατσιστικών εγκλημάτων, ανεξάρτητα αν ακόμα και αν τα περιστατικά κακομεταχείρισης είχαν προκληθεί από δημόσιους λειτουργούς ή ιδιώτες.

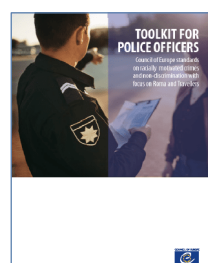
Η βία που υποκινείται από ρατσιστικά κίνητρα αποτελεί μια **διακεκριμένη μορφή προσβολής ανθρωπίνων δικαιωμάτων**. Αυτό πρέπει να αντικατοπτρίζεται στον τρόπο διεξαγωγής των ερευνών και στην υποστήριξη και προστασία των θυμάτων.

Για περισσότερες πληροφορίες συμβουλευτείτε ένα περιεκτικό **Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία κατά των διακρίσεων** (στα ελληνικά), που έχει δημοσιευθεί από το ΕΔΔΑ και τον **Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** από κοινού και είναι διαθέσιμο σε διάφορες γλώσσες κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει επίσης δημοσιεύσει ένα σύντομο κείμενο αναφορικά με το καθήκον των κρατικών αρχών να ερευνούν αποτελεσματικά τα **κίνητρα προκατάληψης που υποκίνησαν την πράξη βίας**

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει δημοσιεύσει **μια εργαλειοθήκη για αστυνομικούς**, το οποίο επικεντρώνεται στα πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα εγκλήματα με ρατσιστικά κίνητρα και τη μη διάκριση των Ρομά και των Μετακινούμενων.

**HUMAN
DROITS**

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

5. ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

5.1 Ορισμός και κατανόηση της έννοιας του εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και του περιστατικού με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

Τι είναι το έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά;

Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά (επίσης γνωστό ως «έγκλημα μίσους» ή «έγκλημα μεροληψίας») είναι ένα ποινικό αδίκημα που διαπράττεται με πρόθεση εναντίον ενός ατόμου ή της παρουσίας του, αποκλειστικά, ή τουλάχιστον εν μέρει, λόγω ενός ιδιαίτερου πραγματικού ή φερόμενου χαρακτηριστικού που προσδιορίζεται από την νομοθεσία (όπως φυλή, θρησκεία, αναπηρία του ατόμου ή του αντικειμένου αυτού), ή τη σύνδεση του ατόμου με αυτό το χαρακτηριστικό.

Το θύμα ενός εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά δεν χρειάζεται να είναι μέλος μιας ευάλωτης κοινωνικής ομάδας – στην πραγματικότητα, οποιοσδήποτε μπορεί να είναι θύμα ενός τέτοιου εγκλήματος. Αυτό που έχει σημασία για την ταξινόμηση μιας εγκληματικής πράξης ως εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά είναι η πεποίθηση του δράστη ότι το θύμα του είναι μέλος μιας συγκεκριμένης ομάδας.

Γιατί η αστυνομία πρέπει να αντιμετωπίζει τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κατά προτεραιότητα;

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει επισημάνει τις ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις που έχει ένα έγκλημα με ρατσιστικά κίνητρα στα θύματα και έχει κρίνει ότι η αστυνομία και οι εισαγγελικές αρχές θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στη διερεύνηση και την επιβολή ποινών για τέτοια εγκλήματα: «Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας και βαναυσότητας με τον ίδιο τρόπο όπως υποθέσεις που δεν έχουν ρατσιστικές προεκτάσεις θα ήταν σαν να εθελουφλούμε μπροστά στην ειδική φύση των πράξεων που είναι ιδιαίτερα καταστροφικές για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Το να μην αντιμετωπίζουμε με διαφορετικό τρόπο καταστάσεις που είναι ουσιωδώς διαφορετικές μεταξύ τους μπορεί να συνιστά αδικαιολόγητη μεταχείριση που έρχεται σε αντίθεση με το Άρθρο 14 της Σύμβασης».

Ορισμός του ΟΑΣΕ για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

Ο **Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ)** αναφέρεται στα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ως «**εγκλήματα μίσους**» και τα ορίζει ως «[...] εγκλήματα που διαπράττονται με κίνητρο την προκατάληψη έναντι μιας συγκεκριμένης ομάδας της κοινωνίας». Για να χαρακτηριστεί μια εγκληματική πράξη ως έγκλημα μίσους, πρέπει να πληροί δύο κριτήρια: α) η πράξη πρέπει να αποτελεί έγκλημα σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα της δικαιοδοσίας στην οποία διαπράχθηκε και β) το έγκλημα πρέπει να έχει διαπραχθεί με κίνητρο την προκατάληψη.

Ορισμός του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA)** χρησιμοποιούν τον όρο «εγκλήματα μίσους», τον οποίο ορίζουν ως εξής: «[εγκλήματα μίσους είναι] η βία και τα εγκλήματα που διαπράττονται με κίνητρα τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τη θρησκευτική μισαλλοδοξία ή την αναπηρία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ενός ατόμου».

Ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** υιοθετεί μια πιο κοινωνιολογική προσέγγιση όσον αφορά τα εγκλήματα μίσους και εστιάζει πολύ στις επιπτώσεις που έχει στα θύματα και στην κοινωνία. Επισημαίνει ότι το έγκλημα μίσους έχει αντίκτυπο σε τρία επίπεδα: σε ατομικό, σε επίπεδο ομάδας και σε επίπεδο κοινωνίας. Έτσι ένα έγκλημα μίσους δεν παραβιάζει μόνο τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια του θύματος (ατομικό επίπεδο), μπορεί επίσης να προκαλέσει και άλλα άτομα να προβούν σε τέτοια εγκλήματα (επίπεδο ομάδας). Τέλος, ένα έγκλημα μίσους διαιωνίζει διαχωρισμούς μεταξύ μελών της κοινωνίας, υπονομεύοντας έτσι την δημιουργία μια πλουραλιστικής και ανεκτικής κοινωνίας.

Τι είναι το περιστατικό με ρατσιστικά χαρακτηριστικά;

Μια έννοια που σχετίζεται με έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά είναι αυτή περιστατικού με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, η οποία ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) στη [Σύσταση Γενικής Πολιτικής 11 αναφορικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην αστυνόμευση](#) ως «κάθε περιστατικό που θεωρείται ρατσιστικό από το θύμα ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο».

Η υιοθέτηση ενός τόσο ευρέος ορισμού του όρου είναι σημαντική για τους ακόλουθους λόγους:

- ➔ Μεταφέρει το μήνυμα στα θύματα εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ότι οι φωνές τους θα ακούγονται και ότι μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη στην αστυνομία.
- ➔ Επιτρέπει στην αστυνομία να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη εικόνα των καταστάσεων αναφορικά με την εμφάνιση και τις εκφάνσεις του ρατσισμού στην κοινωνία, ενώ επίσης καταγράφεται η ανταπόκριση του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης σε αυτό το φαινόμενο.
- ➔ Εξασφαλίζει ότι όλα τα πιθανά εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά θα διερευνώνται πάντα αποτελεσματικά, για παράδειγμα, διασφαλίζοντας ότι η αστυνομία θα λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα στον τόπο του εγκλήματος με σκοπό τον εντοπισμό των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων. Αντίθετα, η καθυστέρηση στην κατηγοριοποίηση ενός εγκλήματος ως έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ενδέχεται να στερήσει κρίσιμο υλικό από την αστυνομία και την εισαγγελική αρχή.
- ➔ Δίνει στην αστυνομία μια εικόνα για τα κίνητρα του δράστη και ενδέχεται να εξηγήσει τη μεταγενέστερη εγκληματική συμπεριφορά του.

Ένα σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση της επαρκούς παρακολούθησης και καταγραφής όλων των ρατσιστικών περιστατικών είναι η χρήση του εντύπου ρατσιστικού περιστατικού όπως αυτό που έχει αναπτύξει ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη και είναι διαθέσιμο στα [Αγγλικά](#) και στα [Ρωσικά](#).

5.2 Τυπολογία των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά στην νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΜΕΛΗ ΕΞΤΡΕΜΙΣΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Δύο άγνωστοι άνδρες επιτέθηκαν στον προσφεύγοντα κ. Šečić, εθνοτικής καταγωγής Ρομά, όταν μάζευε παλιοσίδηρα στο Ζάγκρεμπ τον Απρίλιο του 1999. Τον χτύπησαν με ξύλινες σανίδες φωνάζοντας ρατσιστικά σχόλια ενώ δύο άλλα άτομα πρόσεχαν να μην εμφανιστεί κάποιος τρίτος. Λίγο μετά έφτασε η αστυνομία, ρώτησε κάποιους που βρίσκονταν στον τόπο όπου διαπράχθηκε η πράξη και διεξήγαγε ανεπιτυχή έρευνα για τον εντοπισμό των δραστών. Ο προσφεύγων υπέστη πολλαπλά κατάγματα στα πλευρά του και διαγνώστηκε ότι έπασχε από διαταραχή μετατραυματικού στρες.

Στην συνέχεια, αποκαλύφθηκε ότι παρόμοιες επιθέσεις είχαν γίνει και εναντίον άλλων μελών της κοινότητας Ρομά, ένα θύμα από τις οποίες έδωσε μια περιγραφή του δράστη. Παράλληλα, κατά την διάρκεια μιας τηλεοπτικής συνέντευξης, ένας νεαρός με ξυρισμένο κεφάλι (σκίνχεντ) παραδέχθηκε ότι είχε λάβει μέρος σε μερικές από αυτές τις επιθέσεις ενώ φαίνεται να έκανε αναφορά και στην επίθεση κατά του προσφεύγοντος. Η αστυνομία κάλεσε τον δημοσιογράφο που πήρε την συνέντευξη για κατάθεση προκειμένου να αποκαλύψει την ταυτότητά του. Καθώς όμως ο δημοσιογράφος αρνήθηκε να αποκαλύψει την ταυτότητά του επικαλούμενος το δημοσιογραφικό απόρρητο, η αστυνομία δεν επέμενε.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Στην υπόθεση *Šečić κατά Κροατίας*, το ΕΔΔΑ διέγνωσε παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του Άρθρου 3 μεμονωμένα και σε συνδυασμό με το Άρθρο 14 ΕΣΔΑ, λόγω των πολλαπλών πλημμελειών από μεριάς των αστυνομικών και εισαγγελικών αρχών κατά την προανάκριση.

- ➔ Αν και οι ανακριτικές αρχές είχαν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η επίθεση είχε διαπραχθεί από σκίνχεντς που ήταν γνωστό ότι είχαν συμμετάσχει σε παρόμοια περιστατικά, δεν ανέκριναν κανένα μέλος της ομάδας αυτής ούτε αξιοποίησαν τις πληροφορίες αυτές.
- ➔ Επιπλέον, δεν ανέκριναν ένα άτομο που είχε αναγνωριστεί από έναν αυτόπτη μάρτυρα. Η αστυνομία δεν ζήτησε ούτε δικαστική διαταγή για να υποχρεώσει τον δημοσιογράφο να αποκαλύψει το πρόσωπο που είχε πάρει συνέντευξη, το οποίο ήταν μέλος της ομάδας σκίνχεντς που είχε διαπράξει την επίθεση και είχε εκφράσει ανοιχτά το μίσος του για τους Ρομά.
- ➔ Η έκδοση μιας τέτοιας διαταγής δεν θα ήταν απαραίτητα ασυμβίβαστη με την ελευθερία έκφρασης που προστατεύεται από το Άρθρο 10 της Σύμβασης, δεδομένου ότι θα εναπόκειτο στο αρμόδιο δικαστήριο να σταθμίσει τα ανταγωνιστικά συμφέροντα και να αποφασίσει εάν ο δημοσιογράφος θα έπρεπε να αναγκαστεί να αποκαλύψει την πηγή του.
- ➔ Το ΕΔΔΑ έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι υπήρχαν υποψίες ότι τα άτομα που επιτέθηκαν στον αιτούντα ανήκαν σε ομάδα σκίνχεντς. Είναι στη φύση αυτών των ομάδων να πιστεύουν σε εξτρεμιστικές και ρατσιστικές ιδεολογίες
- ➔ Κατά συνέπεια, γνωρίζοντας ότι η επίθεση ήταν πιθανώς αποτέλεσμα μίσους λόγω της εθνοτικής καταγωγής του θύματος, η αστυνομία δεν θα έπρεπε να αφήσει την έρευνα να διαρκέσει πάνω από επτά έτη χωρίς να λάβει σοβαρά μέτρα για την ταυτοποίηση των δραστών

Νομικές εξελίξεις ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

Μετά την απόφαση του ΕΔΔΑ, οι Κροατικές αρχές έλαβαν ένα ευρύ φάσμα μέτρων για να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική διερεύνηση των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.

Μετά από τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα, το ρατσιστικό κίνητρο πλέον θεωρείται **επιβαρυντική περίπτωση**, ενώ με την τροποποίηση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας η Εισαγγελία έχει πλέον περισσότερες εποπτικές εξουσίες στα πλαίσια της ποινικής προδικασίας αναφορικά με ρατσιστικά εγκλήματα.

Παράλληλα με τις εκπαιδεύσεις αστυνομικών, συστήθηκε μια **εξειδικευμένη αστυνομική υπηρεσία** για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας. Η υπηρεσία αυτή έχει γραφεία σε όλη την Κροατία και αποτελείται από αστυνομικούς που έχουν λάβει εξειδικευμένη εκπαίδευση σε θέματα ρατσιστικής βίας.

Επίσης, καταρτίστηκε ένα σύστημα συλλογής δεδομένων για ρατσιστικά εγκλήματα ενώ η Εισαγγελία εξέδωσε ένα έγγραφο με τίτλο **Οδηγίες για τον χειρισμό ρατσιστικών εγκλημάτων** το οποίο περιείχε τα μέτρα τα οποία οι εισαγγελείς πρέπει να υιοθετούν όταν ερευνούν ένα φερόμενο ως ρατσιστικό έγκλημα.

Το 2011 υιοθετήθηκε το **Πρωτόκολλο διαδικασιών για υποθέσεις ρατσιστικού εγκλήματος**. Το έγγραφο αυτό ορίζει τα μέτρα που οφείλει να λαμβάνουν οι αστυνομικοί καθώς και άλλοι δημόσιοι λειτουργοί όταν αντιμετωπίζουν ρατσιστικά εγκλήματα. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο, η αστυνομία θα πρέπει να συλλέγει πληροφορίες σχετικά με ομάδες που μπορεί να διαπράξουν ρατσιστικά εγκλήματα.

Καλή αστυνομική πρακτική

Πολλά αστυνομικά σώματα καθώς και υπηρεσίες ασφαλείας έχουν συντάξει εγχειρίδια με πληροφορίες σχετικά με τα διακριτικά σημάδια και σύμβολα που χρησιμοποιούνται από ακροδεξιές και νεοναζιστικές οργανώσεις.

Τα εγχειρίδια αυτά, όπως αυτό της **Ομάδας Πρόληψης της αντιτρομοκρατικής μονάδας της αστυνομίας του ευρύτερου Μάντσεστερ** ή της **Ομοσπονδιακής Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών της Γερμανίας** που δραστηριοποιείται στο εσωτερικό της χώρας, δίνουν την δυνατότητα σε αστυνομικούς και άλλους δημόσιους λειτουργούς, καθώς και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη όπως ΜΚΟ, να μπορούν να αναγνωρίσουν εύκολα αν ένα σημάδι ή σύμβολο το οποίο παρατηρούν κατά την εργασία τους μπορεί να δηλώνει προσκόλληση σε μια ακραία ιδεολογία.

«ΠΟΡΕΙΕΣ ΜΙΣΟΥΣ» - ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΕΣ/ ΑΚΡΟΔΕΞΙΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Οι κύριοι Király και Dömötör ήταν Ούγγροι υπήκοοι με καταγωγή Ρομά. Έμεναν σε μια περιοχή στην οποία διοργανώθηκε μια διαδήλωση κατά των Ρομά. Έγιναν ομιλίες και στη συνέχεια οι διαδηλωτές παρέλασαν ανάμεσα σε σπίτια όπου κατοικούσαν Ρομά, απειλώντας τους κατοίκους και διαπράττοντας βίαιες πράξεις.

Οι δυο προσφεύγοντες κατήγγειλαν ότι οι αρχές δεν είχαν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους να απαγορεύσουν τη διεξαγωγή της διαδήλωσης ή να τους προστατεύσουν από ρατσιστικές απειλές που ακούστηκαν κατά τη διάρκεια της πορείας κατά των Ρομά και να διερευνήσουν αποτελεσματικά το περιστατικό.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Στην υπόθεση Király και Dömötör κατά Ουγγαρίας, το ΕΔΔΑ σημείωσε ότι η αστυνομία είχε λάβει μια σειρά επιχειρησιακών μέτρων με σκοπό να διασφαλίσει ότι η διαδήλωση δεν θα οδηγούσε σε βία. Επίσης, βρήκε θεμιτή την απόφαση της αστυνομίας να μην απαγορεύσει τη διαδήλωση, θεώρησε ότι η αστυνομία είχε ενεργήσει με επαγγελματικό τρόπο και ότι η απόφασή της να επιτρέψει τη διεξαγωγή της δεν ήταν παράλογη, ιδιαίτερα καθώς είχε λάβει μέτρα για να διασφαλιστεί η προστασία των Ρομά κατοίκων της περιοχής.

- ➔ Το ΕΔΔΑ έκρινε επίσης ότι οι απειλές που ακούστηκαν **κατά των Ρομά** κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης δεν μετατράπηκαν στην πραγματικότητα σε συγκεκριμένες πράξεις βίας κατά των προσφευγόντων.
- ➔ Ωστόσο, έκρινε ότι το γεγονός ότι ορισμένες πράξεις βίας είχαν πραγματοποιηθεί από τουλάχιστον ορισμένους εκ των διαδηλωτών, και ότι μετά τις ομιλίες οι διαδηλωτές είχαν **πραγματοποιήσει πορεία στη γειτονιά των Ρομά** φωνάζοντας απειλές θα είχε προκαλέσει στους προσφεύγοντες έναν βάσιμο φόβο βίας και ταπείνωσης, πολλώ δε μάλλον καθώς δεν μπορούσαν να αντιδράσουν, π.χ. φεύγοντας, και κατά συνέπεια ήταν αιχμάλωτο κοινό (captive audience).
- ➔ Οι απειλές είχαν στραφεί εναντίον των κατοίκων Ρομά επειδή **ανήκαν σε μια εθνοτική μειονότητα**, και συνεπώς είχαν οπωσδήποτε επηρεάσει τα αισθήματα αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης των μελών της, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων.

- ➔ Το ΕΔΔΑ επέκρινε έντονα τον τρόπο με τον οποίο είχαν εφαρμοστεί οι μηχανισμοί του ποινικού δικαίου, κάτι που οδήγησε στην παραβίαση των θετικών υποχρεώσεων του καθ' ου η προσφυγή κράτους βάσει του **Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ατομικής και οικογενειακής ζωής).
- ➔ Οι εθνικές αρχές θα έπρεπε να έχουν δώσει **ιδιαίτερη προσοχή** στο ειδικό πλαίσιο εντός του οποίου είχαν ακουστεί οι **ρατσιστικές δηλώσεις**. Συγκεκριμένα, οι αρχές θα έπρεπε να είχαν λάβει υπόψη το γεγονός ότι η εκδήλωση είχε οργανωθεί κατά τη διάρκεια μιας περιόδου κατά την οποία είχαν πραγματοποιηθεί πορείες στις οποίες συμμετείχαν μεγάλες ομάδες με στόχο τους Ρομά σε κλίμακα που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως **συντονισμένος εκφοβισμός μεγάλης κλίμακας**.
- ➔ Το ΕΔΔΑ παρατήρησε ότι οι **ρατσιστικές δηλώσεις** σε συνδυασμό με το πλαίσιο εντός του οποίου είχαν γίνει θα μπορούσαν να αποτελούν σαφή και άμεσο **κίνδυνο βίας** και να προκαλέσουν ανησυχία στα άτομα τα οποία αφορούσαν. Αν και δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι η αστυνομία είχε υποχρέωση να απαγορεύσει τη διεξαγωγή της διαδήλωσης, θα έπρεπε, σε συνδυασμό με τις εισαγγελικές αρχές, να είχαν **αντιδράσει πιο αποτελεσματικά**, τόσο κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης όσο και μετά το τέλος της.
- ➔ Το ΕΔΔΑ σημείωσε επίσης πως παρά το μέγεθος της διαδήλωσης και τον αριθμό των βίαιων επεισοδίων που σημειώθηκαν, η αστυνομία ανέκρινε **μόνο πέντε διαδηλωτές**. Συνεπώς, η αντίδραση της αστυνομίας και των αρχών γενικότερα στα περιστατικά αυτά δεν επαρκούσε προκειμένου να διαπιστωθούν τα γεγονότα της υπόθεσης και κατά συνέπεια δεν συνιστούσε μια επαρκή ανταπόκριση στην αληθινή και περίπλοκη φύση της κατάστασης. Αντίθετα, μια τόσο αναποτελεσματική αντίδραση κινδύνευε να περάσει το μήνυμα στο κοινό ότι τέτοιες ρατσιστικές διαδηλώσεις ήταν αν όχι νομιμοποιημένες, τότε τουλάχιστον ανεκτές από το κράτος.

Νομικές εξελίξεις ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

Μετά την απόφαση του ΕΔΔΑ καθώς και μετά από άλλες παρόμοιες αποφάσεις (Balázs, M.F., R.B.), οι Ουγγρικές αρχές έλαβαν μια σειρά μέτρων για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική διερεύνηση των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Το 2019, το Αρχηγείο της Ουγγρικής Αστυνομίας εξέδωσε Εγκύκλιο σχετικά με τα καθήκοντα της αστυνομίας όσον αφορά την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, η οποία περιέχει έναν ευρύ ορισμό του τι συνιστά έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Έτσι, πλέον και αδικήματα που διαπράττονται σε χώρο που διαμένει ή κατά ιδιοκτησίας που ανήκει (ή εικάζεται ότι ανήκει) σε μια συγκεκριμένη ομάδα θεωρούνται ως εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, πλέον μια διαδήλωση όπως αυτή που έλαβε χώρα στην υπόθεση Király και Dömötör κατά Ουγγαρίας θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ρατσιστικό έγκλημα.

Η Εγκύκλιος περιλαμβάνει επίσης και έναν κατάλογο δεικτών προκατάληψης που πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τη διερεύνηση φερόμενων εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, έχει ήδη πραγματοποιηθεί μια σειρά εκπαιδευτικών σεμιναρίων για αστυνομικούς και εισαγγελείς και έχουν προγραμματιστεί περαιτέρω σεμινάρια, ενώ η βάση δεδομένων της Αρχής Ερευνών και της Εισαγγελικής Αρχής αναθεωρήθηκε και επιτρέπει πλέον τη συλλογή στοιχείων για εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένου του είδους του ρατσιστικού κινήτρου.

Καλή αστυνομική πρακτική

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) χαιρέτισε την **απόφαση της Τσέχικης Αστυνομίας** να μην επιτρέπει την διεξαγωγή διαδηλώσεων κατά των Ρομά από ακραίες ομάδες μέσα ή κοντά σε περιοχές που ζουν Ρομά, καθώς συχνά τέτοιες διαδηλώσεις οδηγούν σε βίαια περιστατικά κατά των Ρομά, ενώ παρατήρησε ότι εκπρόσωποι των κοινοτήτων Ρομά εξέφρασαν την ικανοποίησή τους σχετικά με αυτή την απόφαση.

ΑΠΡΟΚΛΗΤΕΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΡΟΜΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η κυρία **Yotona** ήταν εθνοτικής καταγωγής Ρομά και είχε αποφασίσει να κάνει πάρτι στο σπίτι της δύο ημέρες μετά από σοβαρούς διαπληκτισμούς μεταξύ μερικών νεαρών Ρομά από το χωριό στο οποίο έμενε και μερικών νεαρών βουλγαρικής καταγωγής από ένα κοντινό χωριό.

Γύρω στα μεσάνυχτα ακούστηκαν πυροβολισμοί από ένα αυτοκίνητο προς την μπροστινή πύλη του σπιτιού της και η προσφεύγουσα χτυπήθηκε στο στήθος, τον ώμο και το χέρι. Μετά την επίθεση είχε μείνει ανάπηρη σε ποσοστό 75%.

Οι αρχές διεξήγαγαν μια σειρά από έρευνες και εξέτασαν διάφορους νεαρούς βουλγαρικής καταγωγής από το κοντινό χωριό, αλλά λόγω της τυχαίας φύσης του περιστατικού, δεν ερεύνησαν την πιθανότητα να είναι το περιστατικό ρατσιστικής φύσης.

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Στην υπόθεση **Yotona κατά Βουλγαρίας**, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του **Άρθρου 2**, τόσο μεμονωμένα όσο και σε συνδυασμό με το **Άρθρο 14**.

- ➔ Το ΕΔΔΑ παρατήρησε ότι η προσφεύγουσα είχε ειδοποιήσει τις αρχές που διεξήγαγαν τις έρευνες για την πιθανότητα να υπάρχουν **ρατσιστικά κίνητρα** πίσω από το έγκλημα που διαπράχθηκε εναντίον της, ωστόσο οι αρχές δεν έλαβαν υπόψη την καταγγελία της και δεν διερεύνησαν το ενδεχόμενο αυτό.
- ➔ Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η έρευνα ήταν ανεπαρκής και επέκρινε ιδιαίτερα την αποτυχία των αρχών να **ανακρίνουν τους κατηγορούμενους** νεαρούς βουλγαρικής καταγωγής για τη γενική τους στάση απέναντι στους Ρομά.
- ➔ Επίσης, δεν εξακρίβωσαν αν ένας ή περισσότεροι από αυτούς τους νεαρούς είχαν **συμμετάσχει στο παρελθόν σε βίαια περιστατικά με ρατσιστικά κίνητρα**, ή αν ασπάζονταν κάποια εξτρεμιστική ή ρατσιστική ιδεολογία.
- ➔ Οι ύποπτοι ουδέποτε ρωτήθηκαν σχετικά με την ύπαρξη οποιασδήποτε σχέσης μεταξύ του προηγούμενου διαπληκτισμού μεταξύ Ρομά και μη Ρομά και του εν λόγω γεγονότος (του πυροβολισμού της προσφεύγουσας).
- ➔ Οι ανωτέρω ελλείψεις στο στάδιο της προανάκρισης συνιστούσαν παραβίαση τη διαδικαστική πλευρά του **Άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) σε συνδυασμό με το **Άρθρο 14** (δικαίωμα στην προστασία από διακρίσεις).

Μετά την απόφαση του ΕΔΔΑ και άλλες παρόμοιες αποφάσεις, οι Βουλγαρικές αρχές έλαβαν ένα ευρύ φάσμα μέτρων προκειμένου να διασφαλίσουν την διενέργεια αποτελεσματικών ερευνών σε περιπτώσεις εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

Πρέπει να θυμόμαστε να σημειωθεί ότι η υπόθεση αυτή δεν ήταν η πρώτη υπόθεση κατά της Βουλγαρίας που αφορούσε πλημμελείς και αναποτελεσματικές ποινικές έρευνες, συμπεριλαμβανομένων και ερευνών για εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, κάποια από τα μέτρα που περιγράφονται κατωτέρω λήφθηκαν στο πλαίσιο συμμόρφωσης με αποφάσεις του ΕΔΔΑ σχετικά με υποθέσεις που αφορούσαν παρόμοια θέματα όπως **οι υποθέσεις Angelova και Iliev κατά Βουλγαρίας** και **Abdu κατά Βουλγαρίας**.

Ο Ποινικός Κώδικας αναθεωρήθηκε και πλέον το ρατσιστικό κίνητρο του δράστη ενός αδικήματος αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση. Παράλληλα, η Εισαγγελία διεξήγαγε μια επισταμένη μελέτη όλων των αποφάσεων του ΕΔΔΑ κατά της Βουλγαρίας στις οποίες το ΕΔΔΑ είχε αποφανθεί ότι οι ποινικές έρευνες ήταν αναποτελεσματικές και δημοσιοποίησε μια έκθεση η οποία περιείχε μια σειρά από μέτρα με σκοπό την βελτίωση των ποινικών ερευνών γενικά και των ερευνών σε αδικήματα με ρατσιστικό κίνητρο ειδικά.

Καλή αστυνομική πρακτική

Όπως επισημαίνεται στο εγχειρίδιο του Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) **Χρησιμοποιώντας δείκτες προκατάληψης: ένα πρακτικό εργαλείο για την αστυνομία**, διαθέσιμο στα Αγγλικά και στα Ουκρανικά, η έλλειψη ενός εμφανούς κινήτρου είναι ένας από τους δείκτες προκατάληψης,

Παράλληλα, εγκύκλιοι αστυνομικών σωμάτων όπως αυτή της Ουγγρικής Αστυνομίας στην οποία έγινε αναφορά ανωτέρω, καθώς και εγκύκλιοι Εισαγγελιών όπως η **Εγκύκλιος 5/2018 του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου**, αναφέρονται στους δείκτες προκατάληψης του ΟΑΣΕ και παρατηρούν ότι η έλλειψη προφανούς κινήτρου μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι το αδίκημα είχε ρατσιστικό κίνητρο.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΛΟΓΩ ΣΧΕΣΗΣ / ΝΟΜΙΖΟΜΕΝΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η κυρία Škorjanec η οποία ήταν Κροατικής εθνικής καταγωγής, και ο σύντροφός της, ο οποίος ήταν εθνοτικής καταγωγής Ρομά, διαπληκτίστηκαν με δύο άτομα που άρχισαν να σπρώχνουν την προσφεύγουσα, να την προσβάλουν και να την απειλούν επειδή είχε σχέση με έναν άνδρα Ρομά.

Λίγο μετά, ένας από τους δράστες άρπαξε την προσφεύγουσα από το μπλουζάκι της, την έριξε στο έδαφος και την κλώτσησε στο κεφάλι.

Στη συνέχεια οι δράστες στράφηκαν στον σύντροφο της προσφεύγουσας και λέγοντας ότι όλοι οι Ρομά έπρεπε να πεθάνουν, άρχισαν να τον κλωτσουν και προσπάθησαν ακόμα και να τον μαχαιρώσουν.

Η αστυνομία προχώρησε σε αυτεπάγγελτη δίωξη κατά των δύο δραστών, αλλά ανέφεραν την προσφεύγουσα μόνο ως μάρτυρα, όχι ως θύμα. Οι δράστες καταδικάστηκαν τελικά σε φυλάκιση ενός έτους και έξι μηνών για την επίθεση με ρατσιστικά κίνητρα στον σύντροφο της αιτούσας.

Η κυρία Škorjanec υπέβαλε έγκληση, υποστηρίζοντας ότι ήταν και αυτή θύμα εγκλήματος με ρατσιστικά κίνητρα.

Ωστόσο, η έγκλησή της απορρίφθηκε επειδή θεωρήθηκε πως, καθώς δεν ήταν εθνοτικής καταγωγής Ρομά, η επίθεση εναντίον της δεν θα μπορούσε να έχει ρατσιστικά κίνητρα.

Στην απόφασή του στην υπόθεση **Škorjanec κατά Κροατίας** (στα ελληνικά), το ΕΔΔΑ διέγνωσε παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του άρθρου 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 14 λόγω των πλημμελειών από μεριάς της αστυνομίας και των εισαγγελικών αρχών κατά την προανάκριση σχετικά με τις καταγγελίες της προσφεύγουσας ότι υπήρξε θύμα επίθεσης με ρατσιστικά κίνητρα.

- ➔ Το ΕΔΔΑ τόνισε ότι τόσο η προσφεύγουσα όσο και ο σύντροφός της δήλωσαν επανειλημμένα κατά την ποινική διαδικασία ότι θεωρούσαν ότι η επίθεση εναντίον και των δύο είχε **ρατσιστικά κίνητρα**. Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, αυτό θα έπρεπε να είναι αρκετό για να ενεργοποιήσει την **υποχρέωση της αστυνομίας και της εισαγγελίας να διερευνήσουν** αν τα ρατσιστικά κίνητρα είχαν παίξει ρόλο στην επίθεση.
- ➔ Επανελάβε ότι οι αρχές θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη το ευρύτερο πλαίσιο του εγκλήματος καθώς και το αν οι δράστες είχαν **μεικτά κίνητρα**
- ➔ Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι όταν διατυπώνονται αξιόπιστοι ισχυρισμοί διάπραξης εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, οι αρχές θα πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξακριβώσουν αν υπάρχει **σχέση** μεταξύ της ποινικής πράξης και φυλετικής προκατάληψης όχι μόνο σε σχέση με εγκλήματα κατά ατόμων λόγω της **πραγματικής ή υποτιθέμενης προσωπικής τους κατάστασης** ή των χαρακτηριστικών τους, αλλά επίσης και σε σχέση με εγκλήματα που βασίζονται στην **πραγματική ή υποτιθέμενη σχέση ή σύνδεση** του θύματος με άλλο πρόσωπο το οποίο έχει μια ιδιαίτερη ιδιότητα ή ένα **προστατευόμενο χαρακτηριστικό**.
- ➔ Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι δεν έλαβε χώρα τέτοια έρευνα στην εν λόγω υπόθεση, κυρίως επειδή οι αρχές θεώρησαν κρίσιμο το γεγονός ότι η **προσφεύγουσα δεν ήταν εθνοτικής καταγωγής Ρομά**. Ως εκ τούτου, οι αρχές δεν προσπάθησαν να εξακριβώσουν εάν η αιτούσα δέχθηκε επίθεση λόγω της **σχέσης της με άτομο Ρομά** και αν αυτή η αντίληψη σύνδεσης (εκ μέρους των δραστών) θα ήταν αρκετή για να κάνει το έγκλημα να εμπίπτει στα εγκλήματα με ρατσιστικά κίνητρα. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι αυτή η παράλειψη παραβιάζει το διαδικαστικό σκέλος του **Άρθρου 3** σε συνδυασμό με το **Άρθρο 14** (δικαίωμα προστασίας από διακρίσεις)

Νομικές εξελίξεις ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

Επιπλέον των γενικών μέτρων σχετικά με την αποτελεσματικότερη διερεύνηση και καταστολή εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο που είχαν τεθεί ήδη σε ισχύ μετά την απόφαση στην υπόθεση **Šečić κατά Κροατίας**, οι Κροατικές αρχές πραγματοποίησαν ενδελεχή ανάλυση των πορισμάτων του ΕΔΔΑ στην απόφαση **Škorjanec**. Η ανάλυση αυτή κοινοποιήθηκε στη συνέχεια σε όλες τις εγχώριες αρχές που ασχολούνται με εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.

Παράλληλα, οι **Κροατικές αρχές** εξετάζουν την υιοθέτηση ενός νέου Πρωτοκόλλου διαδικασιών για υποθέσεις ρατσιστικού εγκλήματος, με σκοπό μεταξύ άλλων την βελτίωση της διαδικασίας συλλογής στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα ρατσιστικά εγκλήματα καθώς και τον πιο στοχευμένο καθορισμό των σχετικών υποχρεώσεων των αρμόδιων αρχών.

ΜΕΙΚΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΠΡΑΞΗ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Ο κύριος Balázs ήταν εθνοτικής καταγωγής Ρομά ο οποίος, φεύγοντας από ένα κλαμπ τις πρώτες πρωινές ώρες μαζί με την φίλη του, είχε ένα λεκτικό επεισόδιο με μια ομάδα ατόμων που έκαναν προσβλητικά σχόλια αναφορικά με την εθνοτική του καταγωγή καθώς και την εμφάνιση της φίλης του. Ένας περαστικός πήρε μέρος επίσης μέρος στο επεισόδιο και στην συνέχεια ενεπλάκη σε ένα βίαιο περιστατικό με τον κύριο Balázs.

Ο κύριος Balázs υπέβαλλε έγκληση στην οποία έδωσε μια λεπτομερή περιγραφή του περιστατικού, επισημαίνοντας ότι το άτομο που του επιτέθηκε τον αποκάλεσε «βρωμοτσιγγάνο». Εγχείρισε επίσης στην δικογραφία υλικό το οποίο είχε βρει στην σελίδα μέσου κοινωνικής δικτύωσης που ανήκε στον δράστη της επίθεσης εναντίον του, σύμφωνα με το οποίο ο δράστης είχε περηφανευτεί ότι την προηγούμενη βραδιά είχε «κλωτσήσει στο κεφάλι έναν τσιγγάνο που ήταν στο έδαφος». Σε μια άλλη ανάρτησή του, ο δράστης είχε παραθέσει έναν σύνδεσμο που παρέπεμπε σε μια σκηνή από μια ταινία που ήταν γνωστή για το ρατσιστικό περιεχόμενό της και στην οποία ο πρωταγωνιστής χρησιμοποιούσε έκανε ξεκάθαρα ρατσιστικές δηλώσεις αναφορικά με κάποιες κοινωνικές ομάδες ως σκουπίδια. Στην ανάρτησή του ο δράστης δήλωσε ότι θα προσέθετε σε αυτές τις ομάδες και «κάποιο άλλο τύπο σκουπιδιού που ζει ανάμεσά μας», πιθανότατα αναφερόμενος στους Ρομά.

Ο εισαγγελέας ξεκίνησε ποινική δίωξη εναντίον του δράστη με την κατηγορία της διάπραξης εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, αλλά στη συνέχεια την αρχειοθέτησε λόγω έλλειψης επαρκών στοιχείων για ότι οι ενέργειές του είχαν αποκλειστικά ρατσιστικό κίνητρο. Ο δράστης, ο οποίος κατέθεσε ότι είχε κάνει τις δυο αναρτήσεις χωρίς κανέναν ιδιαίτερο λόγο, καταδικάστηκε για διατάραξη της κοινής ησυχίας σε ποινή φυλάκισης με μονοετή αναστολή.

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Παρά το γεγονός ότι το άτομο που επιτέθηκε στον προσφεύγοντα καταδικάστηκε, στην υπόθεση **Balázs κατά Ουγγαρίας** το ΕΔΔΑ έκρινε ότι υπήρχε παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του Άρθρου 3 (προστασία από βασανιστήρια / κακομεταχείριση) σε συνδυασμό με το Άρθρο 14 (προστασία από διακρίσεις).

- ➔ Θεωρώντας Θεωρώντας ότι δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά μόνο πράξεις που βασίζονται αποκλειστικά σε ένα χαρακτηριστικό του δράστη, το ΕΔΔΑ αναγνώρισε ότι σε τέτοιες περιπτώσεις οι δράστες μπορεί να έχουν **μεικτά κίνητρα**, επηρεασμένοι από περιστασιακούς παράγοντες ίσους ή ισχυρότερους από την μεροληπτική συμπεριφορά προς την ομάδα στην οποία ανήκει το θύμα.
- ➔ Συνεπώς, θεώρησε ότι οι προβληματισμοί του εισαγγελέα σχετικά με ζήτημα αν το κίνητρο του δράστη οφειλόταν **«αποκλειστικά»** στην εθνοτική καταγωγή του προσφεύγοντος ήταν άστοχοι.
- ➔ Το ΕΔΔΑ επέκρινε την αδυναμία της εισαγγελίας να λάβει υπόψη τις αναρτήσεις του δράστη σε **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** μετά το περιστατικό, όπου ανέφερε συγκεκριμένα την καταγωγή Ρομά του προσφεύγοντος, καθώς και άλλης ανάρτησης, όπου υπήρχε σύνδεσμος σε σκηνή από ταινία που περιείχε ρατσιστικό και μισαλλόδοξο μήνυμα και αναφερόταν στους Ρομά ως σκουπίδια.

Νομικές εξελίξεις ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

Τα γενικά μέτρα που έλαβαν οι Ουγγρικές αρχές μετά την απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση αυτή παρουσιάστηκαν ανωτέρω στην παρουσίαση της υπόθεσης Király και Dömötör. Η κυβέρνηση της Ουγγαρίας υιοθέτησε σειρά μέτρων που αφορούν μια ομάδα υποθέσεων όπως την Balázs , M.F., R.B. και Király και Dömötör κατά Ουγγαρίας .

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την έκδοση μιας **Εγκυκλίου για τα καθήκοντα την αστυνομίας σχετικά με τον χειρισμό ρατσιστικών εγκλημάτων** η οποία περιέχει έναν ευρύ ορισμό ως προς το τι αποτελεί ρατσιστικό έγκλημα καθώς και μια σειρά από **δείκτες προκατάληψης** που πρέπει να χρησιμοποιηθούν κατά την έρευνα σε ένα φερόμενο ως ρατσιστικό έγκλημα, δράσεις ευαισθητοποίησης που περιλαμβάνουν και εκπαιδεύσεις για αστυνομικούς και εισαγγελείς, συλλογή στοιχείων και τη διεξαγωγή μελέτης για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Ένας εκτός υπηρεσίας δημοτικός αστυνομικός πήρε ένα όπλο που είχε αγοράσει παράνομα και μετέβη με το προσωπικό του αυτοκίνητο σε μια πόλη με μεγάλη κοινότητα Ρομά. Σταμάτησε μπροστά στο σπίτι των προσφευγόντων, μπήκε στο ακίνητό τους και χωρίς να πει ούτε μια λέξη και άρχισε να πυροβολεί τα μέλη της οικογένειας που έτυχε να βρίσκονται στην αυλή, σκοτώνοντας τρία μέλη της οικογένειας των προσφευγόντων και τραυματίζοντας σοβαρά την κυρία Lakatošová και τον κύριο Lakatoš.

Κατά την ανάκρισή του από την αστυνομία, ο δράστης δήλωσε ότι σκεπτόταν για πολύ καιρό να κάνει κάτι για το «ζήτημα» με τους Ρομά. Στην συνέχεια εξετάστηκε από ψυχιάτρους οι οποίοι κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι είχε μια παρανοϊκή προσωπικότητα συνδεδεμένη με έναν έντονο φόβο επιθετικής συμπεριφοράς ορισμένων Ρομά προς τον ίδιο ή προς κοντινά του άτομα. Είχε αναπτύξει ένα «παράδοξα αλτρομιστικό κίνητρο ακραίας λύσης των ζητημάτων δημόσιας τάξης της πόλης, ειδικά όσον αφορά το τμήμα της πόλης που περιείχε τα απροσάρμοστα και προβληματικά άτομα Ρομά».

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

- ➔ Στην υπόθεση *Lakatošová και Lakatoš κατά Σλοβακίας* το ΕΔΔΑ διέγνωσε παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του Άρθρου 2 σε συνδυασμό με το Άρθρο 14.
- ➔ Αν και το ΕΔΔΑ δεν διαφώνησε με την εκτίμηση των εθνικών δικαστηρίων ότι ο δράστης είχε μειωμένο καταλογισμό για τις πράξεις του, παρατήρησε ότι υπήρχαν **ισχυρές έμμεσες αποδείξεις** (όπως η ψυχολογική γνωμάτευση) ότι οι πράξεις τους μπορεί, εν μέρει, να είχαν ρατσιστικό κίνητρο.
- ➔ Παρά την ύπαρξη αυτών των έμμεσων αποδείξεων όμως, οι αρμόδιες αρχές δεν είχαν **εξετάσει** την πιθανότητα το συμβάν κατά των Ρομά να είχε **ρατσιστικά κίνητρα**.

Νομικές εξελίξεις ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

Σε συνέχεια της απόφασης του ΕΔΔΑ, οι αρχές της Σλοβακίας έλαβαν ένα ευρύ φάσμα μέτρων προκειμένου να διασφαλίσουν την αποτελεσματική ποινική διερεύνηση εγκλημάτων με ρατσιστικά κίνητρα.

Ο Ποινικός Κώδικας τροποποιήθηκε το 2017 και πλέον η τέλεση αδικημάτων λόγω φυλή, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση.

Το 2019 εκδόθηκαν **πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές** που περιέχουν βασικές πληροφορίες καθώς και καλές πρακτικές στην εκδίκαση εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.

Ο Νόμος για τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικότητας που τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2018 και που μεταφέρει στην εγχώρια έννομη τάξη την Οδηγία 2012/29/ΕΕ της Ε.Ε. για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας περιέχει ρητές αναφορές σε ευάλωτα θύματα, στην διάγνωση των αναγκών και τις σχετικές υποχρεώσεις των αρχών όταν τα θύματα είναι ανήλικοι, ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία, καθώς και αν η εγκληματική πράξη είχε ως κίνητρο το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την υπηκοότητα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία κ.α.

Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ ΩΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΜΟΡΦΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η Σύσταση. R. (97) 20 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη «ρητορική μίσους» ορίζει τη ρητορική μίσους ως εξής: ««[η ρητορική μίσους καλύπτει] όλες τις μορφές έκφρασης που διαδίδουν, υποκινούν, προωθούν ή δικαιολογούν το ρατσιστικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό ή άλλες μορφές μίσους που βασίζονται στη μισαλλοδοξία, συμπεριλαμβανομένων: μισαλλοδοξίας που εκφράζεται μέσω επιθετικού εθνικισμού και εθνοκεντρισμού, διακρίσεις και εχθρική συμπεριφορά κατά μειονοτήτων, μεταναστών και ατόμων με καταγωγή από μετανάστες».

Σύμφωνα με τη Σύσταση, δεν είναι μόνο οι εκφράσεις που υποκινούν σε πράξεις βίας/διακρίσεων που χαρακτηρίζονται ως ρητορική μίσους. Επίσης, δεν υπάρχει απαίτηση για τη διαπίστωση κατάστασης «ξεκάθαρου και υπαρκτού κινδύνου».

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Ο κύριος Féret καταδικάστηκε από τα βελγικά δικαστήρια για τη διανομή φυλλαδίων/αφισών που ζητούσαν την απέλαση όλων των μουσουλμάνων και μη Ευρωπαίων μεταναστών από το Βέλγιο και τους κατηγορούσαν, συλλογικά, για εγκληματικότητα.

Στην απόφασή του **Féret κατά Βελγίου** το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η καταδίκη του δεν παραβίασε το Άρθρο 10 (δικαίωμα ελευθερίας έκφρασης)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Τέσσερις νεαροί, ηλικίας μέχρι 25 ετών, καταδικάστηκαν για διανομή σε λύκειο φυλλαδίων που περιείχαν ισχυρισμούς ότι η ομοφυλοφιλία είναι μια «αποκλίνουσα σεξουαλική προτίμηση» που έχει «ηθικά καταστροφικές επιπτώσεις στην υπόσταση της κοινωνίας» και είναι «υπεύθυνη για την ανάπτυξη του HIV και του AIDS».

Στην απόφασή του στην υπόθεση **Vejdeland και λοιποί κατά Σουηδίας** το ΕΔΔΑ έκρινε ότι οι δηλώσεις αυτές ισοδυναμούσαν με ρητορική μίσους και θεώρησε ότι οι (αναλογικές) ποινές φυλάκισης και οι παρεπόμενες κυρώσεις δεν παραβίαζαν το Άρθρο 10.

Στην απόφασή του στην υπόθεση **Lilliendahl κατά Ισλανδίας**, η οποία αφορούσε σε εξαιρετικά προσβλητικά διαδικτυακά σχόλια προς την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα που διατυπώθηκαν στα πλαίσια μιας συζήτησης σχετικά με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε μαθητές ΛΟΑΤΚΙ στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το ΕΔΔΑ έκανε έναν διαχωρισμό μεταξύ δυο κατηγοριών ρητορικής μίσους.

Στην **πρώτη κατηγορία** συμπεριλαμβάνονται οι πιο ακραίες περιπτώσεις ρητορικής μίσους, όπως δηλώσεις που υποκινούν σε βία και μίσος ή αναθεωρητικές δηλώσεις αναφορικά με ιστορικά γεγονότα που δεν επιδέχονται αμφισβήτησης (όπως π.χ. η άρνηση του Ολοκαυτώματος), οι οποίες συνήθως αποτελούν ένα προκάλυμμα για την προώθηση ρατσιστικών ιδεών ή για την δικαιολόγηση εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Αυτή η κατηγορία ρητορικής μίσους δεν προστατεύεται από την ΕΣΔΑ καθώς αποτελεί κατάχρηση δικαιώματος (στην παρούσα περίπτωση, του δικαιώματος ελευθερίας έκφρασης) και κατά συνέπεια προσκρούει στο Άρθρο 17 της ΕΣΔΑ, το οποίο προβλέπει ότι κανείς δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα δικαιώματα που προστατεύονται από την ΕΣΔΑ προκειμένου να εμποδίσει άλλους από το να απολαύσουν τα δικά τους δικαιώματα.

Η **δεύτερη κατηγορία** ρητορικής μίσους αποτελείται από περιπτώσεις δηλώσεων που ναι μεν δεν περιέχουν υποκίνηση σε βία ή μίσους αλλά έχουν ως σκοπό την προσβολή, την δυσφήμιση και την γελοιοποίηση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το άτομο που έχει προβεί σε τέτοιες δηλώσεις θα μπορεί να επικαλεστεί την προστασία του Άρθρου 10 (δικαίωμα ελευθερίας έκφρασης) της ΕΣΔΑ, θα εναπόκειται δε στα εθνικά δικαστήρια (και τελικά στο ΕΔΔΑ) να εξετάσουν αν το δικαίωμά στην ελευθερία έκφρασης έχει υποστεί περιορισμούς.

ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΙΣΟΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Οι Beizaras και Levickas ήταν δυο νεαροί άνδρες που ήταν ζευγάρι, ο πρώτος εκ των οποίων ανέβασε μια φωτογραφία τους στην οποία φιλιούνταν, στο δημόσια προσβάσιμο «προφίλ» του λογαριασμού του στο Facebook, προκειμένου να ανακοινώσει τη σχέση τους. Αυτό όμως οδήγησε στην ανάρτηση εκατοντάδων σχολίων τα οποία ήταν προσβλητικά για τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα. Κάποια από τα σχόλια όμως είχαν ακόμη πιο προβληματικό περιεχόμενο καθώς περιείχαν άμεσες ή έμμεσες απειλές κατά των δυο ανδρών.

Οι διωκτικές αρχές και τα δικαστήρια αρνήθηκαν να ξεκινήσουν και να διατάξουν αντίστοιχα έρευνα για υποκίνηση σε μίσος και βία κατά ατόμων ΛΟΑΤΚΙ, υποστηρίζοντας ότι η συμπεριφορά των προσφευγόντων είχε συνεισφέρει στην ανάρτηση των σχολίων που περιείχαν εκφράσεις μίσους και πως η άσκηση δίωξη θα αποτελούσε σπατάλη χρόνου και πόρων, καθώς και ότι θα παραβίαζε το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης των χρηστών που είχαν αναρτήσει τα σχόλια.

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Στην υπόθεση **Beizaras και Levickas κατά Λιθουανίας** το ΕΔΔΑ διέγνωσε παραβίαση του Άρθρου 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) και του Άρθρου 14 (δικαίωμα προστασίας από διακρίσεις)

Αν και συμφώνησε με τα εθνικά δικαστήρια ότι δεν θα πρέπει να επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις αβασάνιστα, υπενθύμισε παράλληλα την πρότερη νομολογία του σύμφωνα με την οποία σε περιπτώσεις σοβαρών αδικημάτων κατά της σωματικής ακεραιότητας και ψυχικής υγείας ενός ατόμου, ευθείες λεκτικές προσβολές καθώς και απειλές υποκινούμενες από ρατσιστικό μίσος, **μόνο μέτρα ποινικού δικαίου** μπορούν να παρέχουν επαρκή προστασία στα θύματα καθώς και να αποτρέψουν παρόμοια αδικήματα στο μέλλον.

Το ΕΔΔΑ διαφώνησε με το συμπέρασμα των εθνικών δικαστηρίων σύμφωνα με το οποίο η συμπεριφορά των προσφευγόντων ήταν «προκλητική». Θεώρησε δε ότι ακόμη και το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες είχαν αναρτήσει την φωτογραφία σκόπιμα προκειμένου να συμβάλλουν στην εκκίνηση δημόσιου διαλόγου σχετικά με τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων δεν ήταν αρκετό προκειμένου να καταστήσει την φωτογραφία προκλητική.

Το ΕΔΔΑ παρατήρησε επίσης ότι τα εθνικά δικαστήρια, τα οποία έκριναν ότι οι προσφεύγοντες θα έπρεπε να είχαν περιορίσει την πρόσβαση στην φωτογραφία μόνο στους φίλους τους καθώς και σε άτομα με τον ίδιο σεξουαλικό προσανατολισμό, είχαν εμμέσως αξιολογήσει αρνητικά τον **γενετήσιο προσανατολισμό** των προσφευγόντων.

Το ΕΔΔΑ στην συνέχεια εξέτασε μερικές από τις αναρτήσεις, στις οποίες οι σχολιαστές εξέφραζαν την λύπη τους για την «αποτυχία» του Χίτλερ να κάψει τους ομοφυλόφιλους μαζί με τους εβραίους, ή πρότειναν τη ρίψη των ομοφυλόφιλων σε θαλάμους αερίων ή την καύση τους ενώ ήταν ακόμη ζωντανοί.

Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι τέτοια σχόλια δεν ήταν απλώς χυδαία και προσβλητικά αλλά αποτελούσαν **ξεκάθαρα μορφή ρητορικής μίσους** η οποία θα έπρεπε να τιμωρηθεί ποινικά, παρατηρώντας σχετικά ότι οι αρχές είχαν ασκήσει ποινικές διώξεις αναφορικά με πιο «ήπιες» εκφράσεις ρητορικής μίσους κατά άλλων μειονοτήτων.

Πράγματι, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι ακόμη και **μια ανάρτηση με ρητορική μίσους** – ιδιαίτερα αν επιζητούσε τον θάνατο των προσφευγόντων- θα ήταν αρκετή προκειμένου οι αρχές να αναλάβουν δράση.

Παράρτημα 1

1. ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΟ

1.1 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ. ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑΣ Ή ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2020	Nagy	Ουγγαρία	Άρθρο 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2017	Király και Dömötör	Ουγγαρία	Άρθρο 8	Ρομά. Έλλειψη προστασίας από ρατσιστικές εκδηλώσεις.
2017	M.F.	Ουγγαρία	Άρθρα 3, 14	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Παράλειψη διερεύνησης του ενδεχόμενου να έχει διαδραματίσει ρόλο η διάκριση στα γεγονότα.
2016	R.B.	Ουγγαρία	Άρθρο 8	Ανεπαρκής διερεύνηση των ισχυρισμών του αιτούντος σχετικά με κακοποίηση για φυλετικούς λόγους.
2019	Lingurar	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2017	Fogarasi και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2010	Carabulea	Ρουμανία	Άρθρα 2, 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών.
2020	A.P.	Σλοβακία	Άρθρο 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2012	Koky	Σλοβακία	Άρθρο 3	Ρομά. Βία για φυλετικούς λόγους. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2012	M. και λοιποί	Ιταλία και Βουλγαρία	Άρθρο 3	Έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης των περιπτώσεων κακομεταχείρισης από ιδιώτες
2010	Sashov και λοιποί	Βουλγαρία	Άρθρο 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών.
2002	Anguelova	Βουλγαρία	Άρθρα 2, 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών.
2018	Burlya και λοιποί	Ουκρανία	Άρθρα 3, 8, 14	Ρομά. Βία με ρατσιστικό κίνητρο. Αδυναμία παροχής προστασίας από ρατσιστικές εκδηλώσεις.
2017	Alkovic	Μαυροβούνιο	Άρθρα 8, 14	Ρομά. Μουσουλμάνοι. Ρατσιστικά περιστατικά. Αδυναμία παροχής προστασίας
2012	Kleyh και Aleksandrovich	Ρωσία	Άρθρο 2	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2011	Durdevic	Κροατία	Άρθρο 3	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2005	Μπέκος, Κουτροπόπουλος	Ελλάδα	Άρθρα 3 & 14	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Παράλειψη διερεύνησης του κατά πόσον συνέβαλε η διάκριση

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ. ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑΣ Ή ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2020	Polshina	Ρωσία	Άρθρα 3, 14	Έμφυλη βία. Αδυναμία δημιουργίας συνθηκών που να επιτρέπουν στις γυναίκες να ζουν χωρίς το φόβο κακομεταχείρισης ή επιθέσεων κατά της σωματικής τους ακεραιότητας.
2019	Volodina	Ρωσία	Άρθρο 3, 14	Έμφυλη βία. Αδυναμία του νομικού πλαισίου να προστατεύσει τις γυναίκες από την ευρέως διαδεδομένη βία και διάκριση.
2014	Antayev και λοιποί	Ρωσία	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση λόγω εθνικής καταγωγής. Αδυναμία διερεύνησης πιθανών διακριτικών κινήτρων.
2012	Makhashevy	Ρωσία	Άρθρο 3, 14	Εθνοτική βία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Αδυναμία διερεύνησης πιθανών διακριτικών κινήτρων
2015	Identoba και λοιποί	Τζόρτζια	Άρθρα 3, 11, 14	Βία με βάση την LGBT ταυτότητα. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2014	Begheluri και λοιποί	Γεωργία	Άρθρα 3, 9, 14	Βία για θρησκευτικούς λόγους. Αδυναμία πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2007	Μέλη (97) της Κοινότητας των Μαρτύρων του Ιεχωβά του Gldani	Γεωργία	Άρθρα 3, 9, 14	Βία για θρησκευτικούς λόγους. Αδυναμία πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2020	Beizaras και Levickas	Λιθουανία	Άρθρα 8, 13	Αδυναμία διερεύνησης ρητορικής μίσους. Σεξουαλικός προσανατολισμός
2016	MC και AC	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Βία κατά των ΛΟΑΤ. Έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης. Παράλειψη να ληφθούν υπόψη πιθανά διακριτικά κίνητρα.
2017	Talpis	Ιταλία	Άρθρα 2, 3, 14	Βία λόγω φύλου. Ζωή. Παράλειψη πρόληψης παράνομων πράξεων. Διακρίσεις
2014	TM και CM	Μολδαβία	Άρθρα 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας.
2012	B.S.	Ισπανία	Άρθρο 3, 14	Φυλή, φύλο. Παράλειψη να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη ευαλωτότητα. Παράλειψη να διερευνηθούν πιθανά διακριτικά κίνητρα.
2010	Milanovic	Σερβία	Άρθρο 3, 14	Βία με θρησκευτικό υπόβαθρο. Παράλειψη πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης.
2009	Oruz	Τουρκία	Άρθρα 2, 3, 14	Βία με βάση το φύλο. Αδυναμία πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ. ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑΣ Ή ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2020	Hirtu και λοιποί	Γαλλία	Άρθρα 8, 13	Αναγκαστικές εκκενώσεις. Έλλειψη εναλλακτικής στέγασης. Έλλειψη αποτελεσματικών μέσων έννομης προστασίας
2013	Λαβίδα και λοιποί	Ελλάδα	Άρθρο 2, 14 Πρωτόκολλο 1	Διακρίσεις στην εκπαίδευση
2012	Σαμπανής και λοιποί	Ελλάδα	Άρθρο 2, 14 Πρωτόκολλο 1	Διακρίσεις στην εκπαίδευση
2008	Σαμπάνη και λοιποί	Ελλάδα	Άρθρα 2, 14 Πρωτόκολλο 1	Διακρίσεις στην εκπαίδευση
2012	I.G. και λοιποί	Σλοβακία	Άρθρα 3,8	Αναγκαστική στέρωση Έλλειψη νομικών εγγυήσεων για τα αναπαραγωγικά δικαιώματα
2011	V.C.	Σλοβακία	Άρθρα 3,8	Αναγκαστική στέρωση. Έλλειψη νομικών εγγυήσεων για τα αναπαραγωγικά δικαιώματα
2020	Hudronics και λοιποί	Σλοβενία	Καμία παραβίαση Άρθρο 3,8, 14	Μη παροχή πρόσβασης σε πόσιμο νερό και αποχέτευση
2016	Bagdonavicius και λοιποί	Ρωσία	Άρθρο 8	Αναγκαστικές εκκενώσεις και έλλειψη εναλλακτικής στέγασης
2014	CLR εκ μέρους του Valentin Câmpreanu	Ρουμανία	Άρθρο 2	Θάνατος σε ιατρικό-κοινωνικό ίδρυμα Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2013	Horvath και Kiss	Ουγγαρία	Άρθρο 2, 14 Πρωτόκολλο 1	Διακρίσεις στην εκπαίδευση
2012	Yordanova και λοιποί	Βουλγαρία	Άρθρο 8	Αναγκαστικές εκκενώσεις και έλλειψη εναλλακτικής στέγασης
2010	Orsus και λοιποί	Κροατία	Άρθρα 2, 14 Πρωτόκολλο 1	Διακρίσεις στην εκπαίδευση
2009	Muñoz Díaz	Ισπανία	Άρθρο 1, 14 Πρωτόκολλο 1	Άρνηση αναγνώρισης γάμου Ρομά για τη χορήγηση σύνταξης επιζώντος
2007	D.H. και λοιποί	Τσεχική Δημοκρατία	Άρθρο 2, 14 Πρωτόκολλο 1	Διακρίσεις στην εκπαίδευση

2. ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

2.1 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΡΟΜΑ ΜΕ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2017	Škorjanec	Κροατία	Άρθρα 3, 4	Ανεπαρκής διερεύνηση της βίας με ρατσιστικό κίνητρο
2009	Beganović	Κροατία	Άρθρο 3	Έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης και προστασίας από τη βία
2007	Šečić	Κροατία	Άρθρα 3, 14	Έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης ρατσιστικής επίθεσης
2012	M. και λοιποί	Ιταλία και Βουλγαρία	Άρθρο 3	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας σε περιπτώσεις κακομεταχείρισης από ιδιώτες
2012	Yotova	Βουλγαρία	Άρθρο 3, 14	Ανεπαρκής διερεύνηση περιστατικών βίας με ρατσιστικό κίνητρο
2011	Dimitrova και λοιποί	Βουλγαρία	Άρθρο 2	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2010	Seidova και λοιποί	Βουλγαρία	Άρθρο 2	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Έλλειψη πρόσβασης στην έρευνα από τους συγγενείς του θύματος.
2007	Angelova και Iliev	Βουλγαρία	Άρθρο 2, 14	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας για επίθεση με ρατσιστικό κίνητρο.
2018	Lakatošová and Lakatoš	Σλοβακία	Άρθρο 2, 14	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας για επίθεση με ρατσιστικό κίνητρο
2012	Koky και λοιποί	Σλοβακία	Άρθρο 3	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας για βίαιο περιστατικό
2015	Balázs	Ουγγαρία	Άρθρο 14	Ρομά. Βία με ρατσιστικό κίνητρο. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΧΩΡΙΑ Ή ΣΠΙΤΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2012	Lacatus και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 3, 6, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Καταστροφή κατοικιών. Δίκαιη δίκη
2009	Tănase και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 3, 6, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Φυλετικές προκαταλήψεις. Δίκαιη δίκη
2007	Gergely	Ρουμανία	Άρθρα 3, 6, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Καταστροφή κατοικιών. Δίκαιη δίκη
2005	Moldovan (αριθ. 1) και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 3, 6, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Καταστροφή κατοικιών. Δίκαιη δίκη. Διακρίσεις
2005	Moldovan (αριθ. 2) και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 3, 6, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Καταστροφή κατοικιών. Δίκαιη δίκη. Διακρίσεις
2018	Burlya και λοιποί	Ουκρανία	Άρθρα 3, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Παράλειψη παροχής προστασίας. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας για ρατσιστικά κίνητρα.
2007	Kalanyos και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 3, 6, 8, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Καταστροφή κατοικιών. Δίκαιη δίκη.
2012	Fedorchenko και Lozenko	Ουκρανία	Άρθρα 2, 14	Ρατσιστικές επιθέσεις. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών και πιθανών ρατσιστικών κινήτρων

ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΣΦΑΙΡΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ή ΣΥΛΛΗΨΗΣ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2010	Vasil Sashov Petrov	Βουλγαρία	Άρθρο 2, 13	Χρήση πυροβόλων όπλων. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2005	Nachova και λοιποί	Βουλγαρία	Άρθρο 2, 14	Χρήση πυροβόλων όπλων, έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας, έλλειψη έρευνας για το αν η διάκριση έπαιξε ρόλο στα γεγονότα.
2020	Andreea-Marusia Dumitru	Ρουμανία	Άρθρο 2	Χρήση πυροβόλων όπλων. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2011	Soare και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 2	Χρήση πυροβόλων όπλων. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2014	Guerdner και λοιποί κατά Γαλλίας	Γαλλία	Άρθρο 2	Χρήση πυροβόλων όπλων

ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΕ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ Ή ΦΥΛΑΚΙΣΗ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2010	Velikova	Βουλγαρία	Άρθρο 2	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2006	Ognjanova και Choban	Βουλγαρία	Άρθρα 2, 3, 5, 13	Κακομεταχείριση, έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2002	Anguelova	Βουλγαρία	Άρθρα 2, 3, 5, 13	Μη παροχή ιατρικής περίθαλψης, έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2015	Ion Bălăţoiu	Ρουμανία	Άρθρο 3	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2012	Kleyn και Aleksandrovich	Ρωσία	Άρθρο 2	Δεν ελήφθησαν εύλογα μέτρα για τον προσδιορισμό της αιτίας θανάτου. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2010	Mižigárová	Σλοβακία	Άρθρο 2	Έλλειψη προστασίας της ζωής, έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΒΙΑ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2010	Στεφάνου	Ελλάδα	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση
2007	Πετροπούλου-Τσακίρη	Ελλάδα	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Έλλειψη έρευνας για πιθανά ρατσιστικά κίνητρα.
2005	Μπέκος και Κουτροπόπουλος	Ελλάδα	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2011	Durdevic	Κροατία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2020	Χ και Υ	Βόρεια Μακεδονία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2008	Dzeladinov και λοιποί	ΠΓΔ Μακεδονία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2008	Sulejmanov	ΠΓΔ Μακεδονία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2007	Jašar	ΠΓΔ Μακεδονία	Άρθρο 3	Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας για κακομεταχείριση
2019	Lingurar	Ρουμανία	Άρθρα 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη έρευνας για πιθανό ρατσιστικό κίνητρο - αστυνομική επιχείρηση

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2016	Gheorghijă και Alexe	Ρουμανία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2017	Fogarasi και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2016	Boacă και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας και πιθανών φυλετικών κινήτρων.
2015	Ciorcan και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας και πιθανών φυλετικών κινήτρων
2010	Carabulea	Ρουμανία	Άρθρα 2, 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών.
2008	Stoica	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Έλλειψη έρευνας για πιθανά φυλετικά κίνητρα.
2007	Cobzaru	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Έλλειψη έρευνας για πιθανά ρατσιστικά κίνητρα.
2020	Nagy	Ουγγαρία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2017	M.F.	Ουγγαρία	Άρθρα 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Έλλειψη έρευνας για πιθανά ρατσιστικά κίνητρα.
2012	Borbála Kiss	Ουγγαρία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2020	R.R. και R.D	Σλοβακία	Άρθρα 3, 14	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Έλλειψη έρευνας για πιθανά ρατσιστικά κίνητρα
2020	A.P.	Σλοβακία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2016	Adam	Σλοβακία	Άρθρο 3	Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας

ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ, ΛΕΞΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΕΣ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2017	Király και Dömötör	Ουγγαρία	Άρθρο 8	Αντι-Ρομά πορείες. Έλλειψη προστασίας από ρατσιστικές εκδηλώσεις
2016	R.B.	Ουγγαρία	Άρθρο 8	Ανεπαρκής έρευνα των ισχυρισμών του αιτούντος για ρατσιστική κακοποίηση
2013	Vona	Ουγγαρία	Άρθρο 11	Διάλυση συλλόγου λόγω αντι-Ρομά πορειών και ρατσιστικής ιδεολογίας

3. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

3.1 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ / ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2019	Lingurar	Ρουμανία	Άρθρα 3, 14	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Φυλετικό προφίλ
2018	Lingurar και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Υπερβολική χρήση βίας, έλλειψη έρευνας για καταγγελίες για κακοποίηση με ρατσιστικά κίνητρα.
2016	Boacă και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Αστυνομία. Έλλειψη έρευνας για καταγγελίες διακρίσεων
2015	Ciorcan και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρο 2, 14	Αστυνομία. Έλλειψη έρευνας για κίνητρα διακρίσεων
2012	Lacatus και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 6, 8, 14	Βία από τρίτους. Μεροληπτικές δικαστικές αποφάσεις, παράλειψη των αρχών να αποκαταστήσουν τις παραβιάσεις
2010	Stoica	Ρουμανία	Άρθρα 6, 14	Διακρίσεις από τον εισαγγελέα και την αστυνομία κατά τη διερεύνηση υποθέσεων. Διακριτική συμπεριφορά από την αστυνομία.
2007	Cobzaru	Ρουμανία	Άρθρα 3, 13, 14	Εισαγγελική έρευνα με φυλετικές προκαταλήψεις, παράλειψη διερεύνησης πιθανών φυλετικών κινήτρων.
2005	Moldovan και λοιποί	Ρουμανία	Άρθρα 6, 8, 14	Βία από τρίτους. Φυλετικά προκατειλημμένες δικαστικές αποφάσεις, παράλειψη των αρχών να αποκαταστήσουν τις παραβιάσεις.
2017	Király και Dömötör	Ουγγαρία	Άρθρο 8	Ρομά. Βία με ρατσιστικά κίνητρα.
2017	M.F.	Ουγγαρία	Άρθρα 3, 14	Ρώμοι. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Παράλειψη διερεύνησης πιθανών ρατσιστικών κινήτρων
2016	R.B.	Ουγγαρία	Άρθρο 8	Ανεπαρκής διερεύνηση των ισχυρισμών του αιτούντος σχετικά με κακοποίηση για φυλετικούς λόγους.
2015	Balazs	Ουγγαρία	Άρθρα 3, 14	Ρομά. Βία με ρατσιστικό κίνητρο. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2008	Σαμπανής και λοιποί	Ελλάδα	Άρθρο 14, 1 Πρωτόκολλο 12	Δικαίωμα στην εκπαίδευση. Ρατσιστικές εκδηλώσεις

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ / ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2007	Πετροπούλου Τσακίρη	Ελλάδα	Άρθρα 3 & 14	Αστυνομία. Παράλειψη διερεύνησης πιθανών ρατσιστικών κινήτρων, διακριτική συμπεριφορά από την αστυνομία
2005	Μπέκος, Κουτροπόπουλος	Ελλάδα	Άρθρα 3 και 14	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Παράλειψη διερεύνησης του ενδεχόμενου διακρίσεων
2012	Yotova	Βουλγαρία	Άρθρα 2, 14	Αστυνομία. Παράλειψη εξέτασης και δίωξης εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο
2007	Angelova and Iliev	Βουλγαρία	Άρθρο 2, 14	Αστυνομία. Παράλειψη εξέτασης και δίωξης εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο.
2005	Nachova και λοιποί	Βουλγαρία	Άρθρο 2, 14	Αστυνομία. Χρήση πυροβόλων όπλων. Παράλειψη διερεύνησης πιθανών φυλετικών κινήτρων.
2020	R.R. και R.D.	Σλοβακία	Άρθρο 3, 14	Ρομά. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2018	Lakatošová και Lakatos	Σλοβακία	Άρθρο 2, 14	Βία με κίνητρο τη φυλή των Ρομά. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας.
2018	Burlyga και λοιποί	Ουκρανία	Άρθρα 3, 8, 14	Βία με κίνητρο τη ράτσα. Αδυναμία παροχής προστασίας από ρατσιστικές εκδηλώσεις
2012	Fedorchenko και Lozenko	Ουκρανία	Άρθρο 2, 14	Βία από ιδιώτες. Έλλειψη έρευνας για πιθανά ρατσιστικά/εθνοτικά κίνητρα των εγκλημάτων.
2017	Škorjanec	Κροατία	Άρθρο 3, 14	Ανεπαρκής διερεύνηση της βίας με ρατσιστικά κίνητρα.
2007	Šečić	Κροατία	Άρθρο 3, 14	Βία από ιδιώτες. Παράλειψη της αστυνομίας να εξετάσει το έγκλημα με ρατσιστικό κίνητρο
2017	Alkovic	Μαυροβούνιο	Άρθρο 8, 14	Ρομά. Μουσουλμάνοι. Ρατσιστικά περιστατικά. Αδυναμία παροχής προστασίας.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ / ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΚΡΑΤΟΣ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2020	Aghdgomelashvili και Japaridze	Γεωργία	Άρθρο 3, 14	Βία κατά των ΛΟΑΤ. Αστυνομία. Διακρίσεις. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας
2015	Identoba και λοιποί	Τζόρτζια	Άρθρα 3, 11, 14	Βία κατά των ΛΟΑΤ. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών.
2014	Begheluri και λοιποί	Γεωργία	Άρθρα 3, 9, 14	Βία για θρησκευτικούς λόγους. Αδυναμία πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών.
2007	Μέλη (97) της της Κοινότητας των Μαρτύρων του Ιεχωβά του Gladni	Γεωργία	Άρθρα 3, 9, 14	Βία για θρησκευτικούς λόγους. Αδυναμία πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών
2020	Munteanu	Μολδαβία	Άρθρο 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακριτικές συμπεριφορές.
2014	TM και CM	Μολδαβία	Άρθρο 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακρίσεις.
2013	Mudric	Μολδαβία	Άρθρο 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακρίσεις
2013	Eremia	Μολδαβία	Άρθρα 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακρίσεις.
2016	M.G.	Τουρκία	Άρθρο 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακρίσεις.
2016	Halime Kilic	Τουρκία	Άρθρο 2, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακρίσεις.
2009	Opuz	Τουρκία	Άρθρα 2, 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακριτικές συμπεριφορές.
2020	Polshina	Ρωσία	Άρθρα 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία δημιουργίας συνθηκών που να επιτρέπουν στις γυναίκες να ζουν χωρίς φόβο κακομεταχείρισης ή επιθέσεων κατά της σωματικής τους ακεραιότητας.
2019	Volontina	Ρωσία	Άρθρο 3, 14	Έμφυλη βία. Αδυναμία του νομικού πλαισίου να προστατεύσει τις γυναίκες από την ευρέως διαδεδομένη βία και διάκριση.
2014	Antayev και λοιποί	Ρωσία	Άρθρο 3, 14	Κακομεταχείριση λόγω εθνικής καταγωγής. Παράλειψη διερεύνησης πιθανών διακριτικών κινήτρων
2012	Makhashev	Ρωσία	Άρθρα 3, 14	Βία με βάση την εθνικότητα. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Παράλειψη διερεύνησης πιθανών διακριτικών κινήτρων.
2020	Kornilova	Ουκρανία	Άρθρο 3, 14	Βία με θρησκευτικά κίνητρα. Παράλειψη καθήκοντος να αποκαλυφθούν τυχόν θρησκευτικά κίνητρα του συμβάντος και να διαπιστωθεί εάν έπαιξαν ρόλο θρησκευτικές προκαταλήψεις.
2020	Zagubnta και Tabachkova	Ουκρανία	Άρθρο 3, 14	Βία με θρησκευτικά κίνητρα. Παράλειψη καθήκοντος αποκάλυψης τυχόν θρησκευτικών κινήτρων του περιστατικού.
2017	Grigoryan και Sergeyeva	Ουκρανία	Άρθρο 3, 14	Εθνοτικές προκαταλήψεις. Αστυνομία. Κακομεταχείριση. Παράλειψη λήψης μέτρων για την αποκάλυψη πιθανών φυλετικών ή εθνοτικών κινήτρων πίσω από τη μεταχείριση στο αστυνομικό τμήμα.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΡΟΜΑ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ / ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ	ΘΕΜΑ
2017	Balsan	Ρουμανία	Άρθρα 3, 14	Βία λόγω φύλου. Αδυναμία παροχής επαρκούς προστασίας. Διακριτική συμπεριφορά
2016	MC και AC	Ρουμανία	Άρθρο 3, 14	Βία κατά των ΛΟΑΤ. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Παράλειψη να ληφθούν υπόψη πιθανά διακριτικά κίνητρα.
2020	Makuchyan και Minasyan	Αζερμπαϊτζάν Ουγγαρία	Άρθρο 2, 14	Αδυναμία να διαψευσθεί αμφισβητήσιμη κατηγορία διακρίσεων. Ατιμωρησία του δράστη που συνδέεται αιτιωδώς με την εθνικότητα των θυμάτων.
2020	Beizaras και Levickas	Λιθουανία	Άρθρο 8, 13	Γενετήσιος προσανατολισμός. Αδυναμία διερεύνησης της ρητορικής μίσους.
2017	Talpis	Ιταλία	Άρθρα 2, 3, 14	Βία λόγω φύλου. Ζωή. Παράλειψη πρόληψης παράνομων πράξεων. Διακρίσεις
2017	Grigoryan και Sergeyeva	Ουκρανία	Άρθρα 3, 14	Εθνοτικές προκαταλήψεις. Αστυνομία. Κακομεταχείριση. Παράλειψη λήψης μέτρων για την αποκάλυψη πιθανών φυλετικών ή εθνοτικών κινήτρων πίσω από τη μεταχείριση στο αστυνομικό τμήμα
2014	Abdu	Βουλγαρία	Άρθρα 3, 14	Φυλετικές προκαταλήψεις. Έλλειψη αποτελεσματικής έρευνας. Παράλειψη διερεύνησης πιθανών ρατσιστικών κινήτρων βίας.
2012	Virabyan	Αρμενία	Άρθρο 3, 14	Πολιτικά κίνητρα. Παράλειψη διερεύνησης πολιτικά υποκινούμενης κακομεταχείρισης από την αστυνομία.
2012	B.S.	Ισπανία	Άρθρο 3, 14	Φυλή, φύλο. Παράλειψη να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη ευαλωτότητα. Παράλειψη να διερευνηθούν πιθανά διακριτικά κίνητρα.
2010	Milanovic	Σερβία	Άρθρο 3, 14	Βία με θρησκευτικό υπόβαθρο. Παράλειψη πρόληψης παράνομων πράξεων. Έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης.
2009	Turan Cakir	Βέλγιο	Άρθρο 3, 14	Φυλετικές προκαταλήψεις. Κακομεταχείριση από την αστυνομία. Αδυναμία εξακρίβωσης του κατά πόσον η διακριτική συμπεριφορά θα μπορούσε να έχει παίξει ρόλο.

4. ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ Ή ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ

4.1 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ, ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ, ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ/Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ

Ο παρακάτω πίνακας περιέχει πληροφορίες που έχουν συγκεντρωθεί από διάφορες πηγές σχετικά με την ύπαρξη επίσημων εγγράφων σε διάφορες μορφές (εγκυκλίων, οδηγιών, κατευθυντήριων γραμμών, εγχειριδίων) που παρέχουν καθοδήγηση σε αστυνομικούς, εισαγγελείς ή δικαστές για τον αναγνώριση, τη δίωξη και την καταδίκη εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο. Παρόλο που καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλιστεί ότι οι πληροφορίες που παρατίθενται παρακάτω είναι πλήρεις και ενημερωμένες, αυτό δεν ήταν πάντα εφικτό, καθώς τα εν λόγω επίσημα έγγραφα συχνά δεν είναι διαθέσιμα στο κοινό. Όπου είναι δυνατόν, παρέχονται σύνδεσμοι είτε προς τα ίδια τα επίσημα έγγραφα είτε προς την πηγή των πληροφοριών σχετικά με την ύπαρξή τους. Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, όλοι οι σύνδεσμοι παραπέμπουν στο πρωτότυπο έγγραφο στην αντίστοιχη εθνική γλώσσα.

Οι αναφορές προέρχονται κυρίως από εκθέσεις του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, έγγραφα του Τμήματος Εκτέλεσης Αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης και διάφορες κυβερνητικές εκθέσεις:

ΧΩΡΑ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΑΥΣΤΡΙΑ	Εσωτερικές οδηγίες της αστυνομίας για τον εντοπισμό πολιτικά υποκινούμενων εγκλημάτων (συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων μίσους), μη δημοσιευμένες		
ΚΥΠΡΟΣ	<p>Πάγια Διαταγή 3/38 του Αρχηγού της Αστυνομίας Πολιτική για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων</p> <p>Εγκύκλιος του Αρχηγού της Αστυνομίας σχετικά με τη διερεύνηση υποθέσεων ρατσισμού, 2009</p> <p>Εγκύκλιος του Αρχηγού της Αστυνομίας σχετικά με τη διερεύνηση ποινικών υποθέσεων που αφορούν ρατσιστικά εγκλήματα και μισαλλοδοξία, 2015</p> <p>Εγκύκλιος του Αρχηγού της Αστυνομίας σχετικά με την αποφυγή ρατσιστικής</p>		

	συμπεριφοράς από μέλη της αστυνομίας, 2018		
--	--	--	--

ΧΩΡΑ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΚΡΟΑΤΙΑ	Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κυβέρνηση της Κροατίας, Πρωτόκολλο για τη διαδικασία σε περιπτώσεις εγκλημάτων μίσους, 2011	2006 Εισαγγελία, Οδηγίες για τη διαχείριση υποθέσεων εγκλημάτων μίσους	
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	Εσωτερικά μεθοδολογικά εγχειρίδια σχετικά με τα εγκλήματα μίσους, που συντάχθηκαν από τη ΜΚΟ In Justitia, μη δημοσιευμένα		
ΔΑΝΙΑ	Οδηγία 2/2011 του Γενικού Εισαγγελέα σχετικά με τη διεκπεραίωση υποθέσεων παραβίασης του άρθρου 266β του Ποινικού Κώδικα και του νόμου για την απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης με βάση τη φυλετική καταγωγή και των υποθέσεων στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί το Άρθρο 81 παράγραφος 1 σημείο vi) του Ποινικού Κώδικα	Οδηγία 2/2011 του Γενικού Εισαγγελέα	
ΕΣΘΟΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης, Οδηγίες που ορίζουν τα εγκλήματα μίσους και εξηγούν τους τύπους προκατάληψης		
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	Εθνική Αστυνομική Αρχή, Οδηγία 2020/2011/2098 του 2011		
ΓΑΛΛΙΑ	Έγγραφο καθοδήγησης της αστυνομίας σχετικά με τη διερεύνηση και την παροχή βοήθειας στα θύματα εγκλημάτων μίσους, μη δημοσιευμένο		
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Οδηγίες και κώδικες πρακτικής της αστυνομίας για την έρευνα εγκλημάτων με πολιτικά κίνητρα (συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων μίσους), μη δημοσιευμένα		
ΕΛΛΑΔΑ	Αστυνομική εγκύκλιος αριθ. 7100/25/14-δ', σχετικά με την αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων κατά την αστυνομική δράση, 2014	Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, Εγκύκλιος 5/2018 Στατιστικά στοιχεία σχετικά με υποθέσεις ρατσιστικής βίας	
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Οδηγία της Αστυνομικής Διεύθυνσης αριθ. 30/2019, Οδηγία σχετικά με την εκτέλεση αστυνομικών καθηκόντων που σχετίζονται με τη διαχείριση εγκλημάτων μίσους, 2019		
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	Οδηγίες για τον εντοπισμό και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους, π.χ. Οδηγία 04/2007 της Αστυνομικής Διεύθυνσης		
ΛΕΤΟΝΙΑ	Διάταγμα 3487/2017 του Επιτρόπου της Κρατικής Αστυνομίας, Κατευθυντήριες γραμμές για τους αξιωματικούς της Κρατικής Αστυνομίας σχετικά με τον εντοπισμό και τη διερεύνηση εγκλημάτων μίσους, 2017		
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Αστυνομία, εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές για τον εντοπισμό και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους		

ΧΩΡΑ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Κανονισμός του Υπουργείου Εσωτερικών αριθ. 115/2014 σχετικά με την συμπεριφορά στην καταπολέμηση του εξτρεμισμού και της βίας των οπαδών		Πρακτικές οδηγίες, βασικές πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές για την εκδίκαση εγκλημάτων που διαπράχθηκαν για ειδικό κίνητρο σύμφωνα με το άρθρο 140(ε) του Ποινικού Κώδικα, 2019
ΣΟΥΗΔΙΑ	Αστυνομία, οδηγός για τον εντοπισμό και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους, μη δημοσιευμένο		
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	Οδηγίες της αστυνομίας, υποχρεωτική χρήση των συστάσεων σχετικά με τη διερεύνηση εγκλημάτων μίσους, τον καθορισμό των αξιωματικών που θα είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο της προδικαστικής έρευνας σε ποινικές διαδικασίες κατά εγκλημάτων μίσους, 2019		
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	Υπουργείο Εσωτερικών, Μονάδα Αστυνομικών Προτύπων/Ένωση Αρχηγών Αστυνομίας, Εγκλήματα μίσους: Παροχή ποιοτικών υπηρεσιών – Καλές πρακτικές και τακτικές οδηγίες, 2005 Οδηγίες για αστυνομικούς και εισαγγελείς, ^{5η} έκδοση, 2013 Κολέγιο Αστυνομίας, Οδηγίες για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, 2014	Εισαγγελική Υπηρεσία του Στέμματος, Οδηγίες για αστυνομικούς και εισαγγελείς της Κορώνας που εκδόθηκαν από τον Διευθυντή της Εισαγγελίας σύμφωνα με το άρθρο 37Α του Νόμου περί Αστυνομίας και Ποινικών Αποδεικτικών Στοιχείων του 1984, ^{5η} έκδοση, 2013	

5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη βία με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και την ίση μεταχείριση, με έμφαση στους Ρομά

ΟΙ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: ΕΝΑ ΣΗΜΕΙΟ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΕΣΗ ΤΡΟΠΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Εργαλεία	Γενική περιγραφή της εκπαιδευτικής ενότητας
Διάρκεια	Έως 2,5 ώρες (ανάλογα με το επίπεδο γνώσεων, ευαισθητοποίησης και έκθεσης των συμμετεχόντων σε θέματα που αφορούν τους Ρομά)
Στόχος	Κατανόηση των κοινών χαρακτηριστικών και των διαρθρωτικών εμποδίων ή προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες Ρομά σε όλη την Ευρώπη
Εστίαση	<p>Οι κοινότητες Ρομά στην Ευρώπη: σχετικές πτυχές για την αστυνομία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλομορφία των ομάδων Ρομά και ορολογία του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τους Ρομά και τους Τσιγγάνους • Η χρήση του όρου «Τσιγγάνοι/Ρομά» και οι επιπτώσεις για την αστυνομία • Ιστορικές προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι Ρομά (π.χ. δουλεία, Ολοκαύτωμα, απελάσεις κ.λπ.) • Επίδραση της COVID-19 και θεσμικές αντιδράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο • Μέτρα του Συμβουλίου της Ευρώπης και της ΕΕ για τη κοινωνική ένταξη <p>Ευάλωτες ομάδες και Ευρωπαϊκό πλαίσιο: σχετικές πτυχές για την αστυνομία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ευάλωτες ομάδες και Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου • Παροχή συνδρομής από κρατικές αρχές σε ευάλωτες ομάδες • Οι Ρομά, μια ευάλωτη ομάδα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου • Υποχρεώσεις της αστυνομίας σε σχέση με τους Ρομά ως ευάλωτη ομάδα
Μέθοδοι	Παρουσίαση σε Power Point, διαδραστικές συζητήσεις, βίντεο
Πόροι	Εργαλειοθήκη για αστυνομικούς <i>Ενότητα 1 Ρομά και Μετακινούμενοι</i>

Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη βία με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και την ίση μεταχείριση, με έμφαση στους Ρομά

Αντιμετώπιση των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και του αντιτσιγγανισμού

Εργαλεία	Γενική περιγραφή της εκπαιδευτικής ενότητας
Διάρκεια	Έως 2,5 ώρες (ανάλογα με το επίπεδο γνώσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τις έννοιες των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και του αντι-τσιγγανισμού)
Στόχος	Κατανόηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων κατά των Ρομά και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να επηρεάσουν το έργο της αστυνομίας κατά την αντιμετώπιση των κοινοτήτων Ρομά
Εστίαση	<p>Στερεότυπα, προκαταλήψεις και αντι-τσιγγανισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση των εννοιών των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων • Διαδοσμένα στερεότυπα για τους Ρομά • Επιπτώσεις της χρήσης του όρου «Τσιγγάνος» σε διαφορετικά πλαίσια • Παραδείγματα ορθών πρακτικών από την αστυνομία <p>Νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στερεότυπα: σχετικές υποθέσεις σχετικά με την αστυνομία και τις κοινότητες Ρομά • Επιπτώσεις στο έργο της αστυνομίας
Μέθοδοι	Παρουσίαση σε Power Point, διαδραστικές συζητήσεις, βίντεο
Πόροι	Εργαλειοθήκη για αστυνομικούς <i>Ενότητα 2 Στερεότυπα, προκαταλήψεις, αντιτσιγγανισμός</i>

ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Εργαλεία	Γενική περιγραφή της εκπαιδευτικής ενότητας
Χρονοδιάγραμμα	Έως 2,5 ώρες (ανάλογα με το επίπεδο ευαισθητοποίησης σχετικά με τα μέσα του Συμβουλίου της Ευρώπης για το συγκεκριμένο θέμα)
Στόχος	Ευαισθητοποίηση σχετικά με τα μέσα του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν θέματα αστυνομίας και Ρομά, συμπεριλαμβανομένης της βίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, και κατανόηση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με θέματα που αφορούν τους Ρομά
Εστίαση	<ul style="list-style-type: none"> • Κείμενα και αρχές του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν την αστυνομία • Ορθές πρακτικές της αστυνομίας σε σχέση με τους Ρομά σε διάφορα κράτη μέλη • Θεσμικά όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα • Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΣΔΑ) και η σημασία της για το έργο της αστυνομίας • Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου • Τα ανθρώπινα δικαιώματα των αστυνομικών και η ΕΣΔΑ • Κρατική ευθύνη βάσει της ΕΣΔΑ
Μέθοδοι	Παρουσίαση σε Power Point, διαδραστικές συζητήσεις
Πόροι	Εργαλειοθήκη για αστυνομικούς <i>Τμήμα 3 Πρότυπα και όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης που σχετίζονται με το έργο της αστυνομίας</i>

Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη βία με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και την ίση μεταχείριση, με έμφαση στους Ρομά

ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Εργαλεία	Γενική περιγραφή της εκπαιδευτικής ενότητας
Διάρκεια	Έως 3,5 ώρες (ανάλογα με το επίπεδο γνώσεων και ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διακρίσεις και τα σχετικά νομικά πρότυπα)
Στόχος	Κατανόηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και των εφαρμοστέων νομικών προτύπων, των υποχρεώσεων που σχετίζονται με το έργο της αστυνομίας, όπως περιγράφονται στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Εστίαση	<p>Αρχές και κείμενα που αφορούν την αστυνομία</p> <ul style="list-style-type: none"> Κείμενα και πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης <p>Μορφές διακρίσεων στο ευρωπαϊκό δίκαιο που σχετίζονται με την αστυνομία</p> <ul style="list-style-type: none"> Νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) που σχετίζεται με την αστυνομία Άμεση διάκριση, διάκριση λόγω συσχετισμού, παρενόχληση και εντολή διάκρισης, πολλαπλή ή διατομεακή διάκριση, έμμεση διάκριση Βία που προκαλείται από διακριτικές συμπεριφορές και σχετικές υποχρεώσεις της αστυνομίας
Μέθοδοι	Παρουσίαση σε Power Point, διαδραστικές συζητήσεις, βίντεο
Πόροι	Εργαλειοθήκη για αστυνομικούς <i>Τμήμα 4. Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ίση μεταχείριση που αφορούν το έργο της αστυνομίας</i>

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Εργαλεία	Γενική περιγραφή της εκπαιδευτικής ενότητας
Διάρκεια	Έως 3,5 ώρες (ανάλογα με το επίπεδο γνώσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τα πρότυπα και τις πρακτικές που αφορούν εγκλήματα με ρατσιστικό κίνητρο)
Στόχος	Κατανόηση των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και των προτύπων του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν την αστυνομία και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Εστίαση	<p>Εγκλήματα με ρατσιστικό κίνητρο και ρατσιστικά περιστατικά: έννοια και εκδηλώσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> Λειτουργικός ορισμός του τι συνιστά έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά <p>Τυπολογία των εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</p> <ul style="list-style-type: none"> Εγκλήματα που διαπράττονται από μέλη εξτρεμιστικών ομάδων Εγκλήματα που διαπράττονται από ακροδεξιές ομάδες κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων Εγκλήματα κατά Ρομά που διαπράττονται απρόκλητα Εγκλήματα λόγω σχέσης / νομιζόμενων χαρακτηριστικών Εγκλήματα που διαπράττονται με μεικτά κίνητρα Εθνοτικό προφίλ μέσω αστυνομικών επιχειρήσεων Ρητορική μίσους και μίσος στο διαδίκτυο
Μέθοδοι	Παρουσίαση σε Power Point, διαδραστικές συζητήσεις, βίντεο
Πόροι	Εργαλειοθήκη για αστυνομικούς <i>Τμήμα 5 Εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</i>

Οι κοινότητες Ρομά και Μετακινούμενων αντιμετωπίζουν διαδεδομένες και συνεχιζόμενες διακρίσεις και ρατσισμό κατά των τσιγγάνων - ο οποίος είναι αναγνωρισμένος ως ειδική μορφή ρατσισμού που τροφοδοτείται από προκαταλήψεις και στερεότυπα - και είναι θύματα διάφορων άλλων μορφών διακρίσεων, όπως παρενόχληση, ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους σε πολλά κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι διακρίσεις παραμένουν η πιο διαδεδομένη μορφή παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη σημερινή Ευρώπη και αυτές που επηρεάζουν περισσότερο τις κοινότητες των Ρομά και των Μετακινούμενων.

Η ομάδα Ρομά και Μετακινούμενων του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει αποστολή της την καταπολέμηση των διακρίσεων και του αντιτσιγγανισμού μέσω μιας συνεπούς και ολοκληρωμένης προσέγγισης, η οποία περιλαμβάνει νομικές και πολιτικές δραστηριότητες, θέσπιση προτύπων, διακυβερνητική συνεργασία, υποστήριξη των κρατών μελών, κατάρτιση κ.λπ.

Οι αστυνομικοί βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του συστήματος δικαιοσύνης, καθώς είναι από τους πρώτους που έρχονται σε επαφή με τα θύματα ρητορικής μίσους, παρενόχλησης, εγκλημάτων με ρατσιστικά κίνητρα και άλλων μορφών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και συνεπώς παίζουν τεράστιο ρόλο στη διασφάλιση επαρκούς και νόμιμης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τις κοινότητες των Ρομά και των Μετακινούμενων.

Η Εργαλειοθήκη για αστυνομικούς θα πρέπει να χρησιμοποιείται κυρίως για την ενημέρωση των αστυνομικών σχετικά με τις βασικές αξίες και τα πρότυπα που απαιτούνται κατά την αστυνόμευση των κοινοτήτων Ρομά και Μετακινούμενων, αλλά μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη σε άλλους αξιωματούχους επιβολής του νόμου και σε όσους ενδιαφέρονται για το θέμα.

Η Εργαλειοθήκη περιέχει πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των κοινοτήτων Ρομά και Μετακινούμενων στην Ευρώπη και τον τρόπο με τον οποίο τα πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορούν να εφαρμοστούν από την αστυνομία στις σχέσεις της με τους Ρομά και Μετακινούμενους. Περιέχει επίσης και τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με στόχο να συνδράμει τους αστυνομικούς να κατανοήσουν καλύτερα και να διερευνήσουν πληρέστερα παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τέλος, η Εργαλειοθήκη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, καθώς περιλαμβάνει προτάσεις για εκπαιδευτικές εκδηλώσεις και ενημερωτικές συνεδρίες με/για αστυνομικούς και άλλους αξιωματούχους επιβολής του νόμου

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο κορυφαίος οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ευρωπαϊκή ήπειρο. Αποτελείται από 47 κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων είναι και όλα τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για Δικαιώματα του Ανθρώπου, μια συνθήκη που αποσκοπεί στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη.

Roma and Travellers

